

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

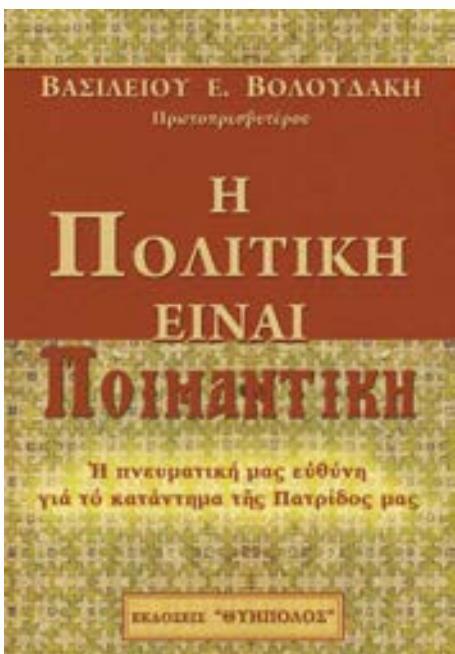
Ι. ΝΑΟΥ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΕΥΚΑΚΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝΟΡΙΑΚΗ ΣΥΛΟΓΙΑ

* Έτος Γ' ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011

* Αριθ. Τεύχους 110 - 111

«Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΙΝΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ»

Είναι τό νέο βιβλίο που θά κυκλοφορηθή στά μέσα Σεπτεμβρίου.

Πρόκειται για συλλογή ἀρθρών, μέσα ἀπό τά όποια ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ἀποκοπή τῆς Πολιτικῆς ἀπό τὴν πνευματική μας ζωή ὁδήγησε στὸν ἀποχριστιανισμό μας καὶ στὸ σημερινό κατάντημα τῆς Πατρίδος μας.

ένοριακή ΣΥΛΟΓΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ Ι. Ν. ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΕΥΚΑΚΙΩΝ

('Ι. Αρχιεπισκοπῆς Αθηνῶν)

'Ασκληπιοῦ 38 ('Αθήνα) Τ.Κ.106.80

Τηλ.: 2103612449 - Fax: 2103627037 - e-mail: vasvolou@otenet.gr

www.agnikolaos.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: 'Ι. Ναός 'Αγ. Νικολάου Πευκακίων

ΕΚΔΟΤΗΣ - Διευθυντής Συντάξεως: π. Βασίλειος Ε. Βολουδάκης

Καλλιτεχνική Έπιμέλεια: **Σαπφώ Νίνου**

Τυπογραφική Έπεξεργασία: **Σπύρος Κροντήρης & Δέσποινα Καρζή**

ΧΟΡΗΓΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ:

'Εκδόσεις "ΥΠΑΚΟΗ"

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ - ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΔΕΚΤΕΣ

'Επιτρέπεται ἡ μέ όποιουνδήποτε τρόπο ἀναδημοσίευση τῶν ἄρθρων τοῦ τεύχους αὐτοῦ μέ τὴν ἀπαραίτητη προϋπόθεση νά ἀναγράφεται στὴν ἀναδημοσίευση ἡ πηγή προελεύσεως τους καθώς καὶ ὀλόκληρο τὸ ὄνομα τοῦ συντάκτου τους καὶ ὅχι μόνο τὰ ἀρχικά του, μέ τὰ ὅποια τυχόν δημοσιεύονται τὰ ἄρθρα στὸ περιοδικό μας.

Ἐνῶ ἄρχισε τό ἐκκλησιαστικό ἔτος

ΕΙΝΑΙ ΠΙΑ ΚΑΙΡΟΣ ΝΑ ΩΡΙΜΑΣΗ Η ΨΥΧΗ ΜΑΣ!

Ο νέο ἐκκλησιαστικό ἔτος ἄρχισε καί βρίσκει τήν πλειοψηφία τῶν ἀνθρώπων σέ μεγάλο ψυχικό ἀναβρασμό, ἀφοῦ δέν ύπάρχει ἄλλη αἰτία μεγαλύτερη ἀπό τήν ἀνασφάλεια, πού νά εὐθύνεται περισσότερο γιά τήν ψυχική ἀναστάτωση τοῦ ἀνθρώπου.

Καί εἶναι πιά πολλές οἱ ἀφορμές σήμερα, πού μᾶς δένουν χειροπόδαρα, ἀφήνοντάς μας, συγχρόνως, μετέωρους πάνω ἀπ' τήν ἄβυσσο: Ἐσωτερικές, ἐνδόμυχες, οἱ πιό σοβαρές -ἀπό τά πάθη καί τίς ἀμαρτίες μας- καί ἔξωτερικές, ἀπό τίς συνθῆκες πού ἐπικρατοῦν, μέ πρώτη τήν ἀβεβαιότητα γιά τό ἄν θά μπορέσῃ κανείς καί νά ἐπιβιώσῃ ἀκόμη, μετά τήν ἀπειλή τῆς οἰκονομικῆς Πτωχεύσεως τῆς Χώρας μας.

Ο μετεωρισμός πάνω ἀπ' τήν ἄβυσσο δέν εἶναι, ὅμως, πάντα ἀπειλή καί ὅλεθρος! Ἄρκεῖ νά θυμηθοῦμε -ἔστω καί τότε- ὅτι ὁ Θεός εἶναι πανταχοῦ Παρών. Καί πάνω, καί κάτω, καί πέρα ἀπ' τήν ἄβυσσο! Εἶναι πανταχοῦ Παρών καί γιά μᾶς, ἂν Τόν χρειαζόμαστε καί ἂν Τόν καλοῦμε κοντά μας. Ἀν συνειδητοποιοῦμε, στόν πιό ἐπικίνδυνο μετεωρισμό μας, ὅτι ἡ πτωχεία μας εἶναι φτώχεια πολύ βαθειά καί ἔσωτερική. Εἶναι φτώχεια ἀπό Θεό, ἀνέχεια ἀπό Θεό καί γι' αὐτό δέν ἀνεχόμαστε πιά οὔτε ὁ ἔνας τόν ἄλλον μας οὔτε τήν παραμικρή ύλική ἀνέχεια!

Χρειάζεται τώρα, πού βρίσκεται ὁ καθένας μας μετέωρος στήν δική του ἄβυσσο, νά κάνουμε λόγια καί τῆς δικῆς μας ψυχῆς -καί ὅχι μόνο τῶν χειλέων μας- τά Λόγια τῆς Γραφῆς: «Ταχύ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί Σου, Κύριε, ὅτι ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα. Βοήθησον ἡμῖν ὁ Θεός ὁ Σωτήρ ἡμῶν, ἔνεκεν τῆς δόξης τοῦ Ὄνόματός Σου. Κύριε, ρῦσαι ἡμᾶς καί ἰλάσθητι ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν ἔνεκα τοῦ Ὄνόματός Σου, μήποτε εἴπωσι τά ἔθνη ποῦ ἐστιν ὁ Θεός αὐτῶν;»

Εἶναι καιρός νά ὥριμάσῃ ἡ ψυχή μας! Νά ἀρχίση νά ζῆ

πραγματικά, γιατί οι περισσότεροι συνηθίσαμε νά ζοῦμε φανταστικά, θεωρητικά, στό δικό μας κόσμο, μέ θεωρία μέν τήν Ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἀλλά μέ πράξεις ἄσχετες καί ἀντίθετες ἀπό αὐτήν τήν Ἀλήθεια!

Λατρεύουμε τόν Θεό Ὁρθοδόξως, ἀληθινά καί γνήσια ὡς πρός τό Τυπικό καί τήν Θεολογική ἀκρίβεια, ἀλλά, οι περισσότεροι ἀπό μᾶς, μηχανικά, ἀπό συνήθεια, πολλές φορές μέ παθολογικό ψυχαναγκασμό, χωρίς ούσιαστική πνευματική καλλιέργεια καί χωρίς νά συμμετέχουμε καί νά τρεφόμαστε ἀπ' αὐτήν μας τήν Θεία Λατρεία, ὅστε αὐτή νά μεταστοιχειωθῇ σέ πράξη καί πράξεις Ζωῆς!

Ἐμεῖς εἴμαστε στόν ὄνομα καί στόν βαπτισμό μας οἱ Ὁρθόδοξοι ἀλλά στήν πράξη δέν εἴμαστε ὅλοι πραγματικά Ὁρθόδοξοι. Ἄλλοι, πολλές φορές καί ἀλλόθρησκοι, ζοῦν περισσότερο ἀπό ἐμάς τήν Ἀλήθεια, χωρίς νά τό ξέρουν, γιατί ὁ Θεός εἶναι δίκαιος καί βλέπει τίς καρδιές τους ὅτι εἶναι εὐθεῖς καί εἰλικρινεῖς καί ζητοῦν βαθειά μέσα τους αὐτό πού δέν ξέρουν ὅτι ὑπάρχει! Τό ζητοῦν μέ σφιδρότητα καί ὁ Θεός τούς δίνει ζωή ἀπό τή Ζωή Του καί φῶς ἀπό τό Φῶς Του, γιά νά Τόν γνωρίσουν, νά Τόν πλησιάσουν καί νά ἀξιωθοῦν νά ζήσουν κοντά Του!

Εἶναι πανταχοῦ Παρών ὁ Θεός γιατί ὑπάρχουν πλάσματά Του στά πέρατα τῆς γῆς, πού μπορεῖ νά μήν ἔμαθαν ἀκόμη τήν ἀκρίβεια τοῦ Εὐαγγελίου Του ἀλλά Τόν ζητοῦν. Μπορεῖ νά μή γνωρίζουν ὅτι Σαρκώθηκε ὁ Θεός καί ἔγινε ἀνθρωπος, ἀλλά ἡ ὑπαρξή τους ποθεῖ τή Γέννησή Του. Τόν ζητοῦν, ὅπως οἱ Ἀρχαῖοι πρόγονοί μας, σάν Ἀγνωστον Θεόν, ὅπως ὁ ἔνας - ἀπό τούς Δέκα- ὁ Σαμαρείτης ἰαθείς λεπρός, ἡ Χαναναία, ἡ Σαμαρεῖτις καί τόσοι ἄλλοι ἀλλογενεῖς πού δέχθηκαν τίς εὐεργεσίες Του.

Ἐνας τέτοιος «ἀλλογενής» εἶναι καί ὁ ἐκ Βραζιλίας πολυτάλαντος ἀνθρωπος, ὁ **Mario Raul de Moraes Andrade**, πού γεννήθηκε τό 1893 καί ἐκοιμήθη τό 1945. Ποιητής, συγγραφέας, δοκιμιογράφος, μουσικολόγος ἐθνικῆς μουσικῆς, φωτογράφος, ἱστορικός τέχνης καί γλωσσολόγος!

Αύτός, λοιπόν, μᾶς δίνει μαθήματα. Σέ μᾶς τούς ύποτιθεμένους Ὁρθοδόξους. Μαθήματα ζωῆς. Μᾶς καλεῖ νά ώριμάσουμε καί νά μετρήσουμε τά χρόνια πού ζήσαμε, κάνοντας τόν πνευματικό ἀπολογισμό μας.

Δέν γνωρίζω λεπτομέρειες τῆς ζωῆς του, ἂν ἦταν θρησκευόμενος ἢ ὄχι. Στηρίζομαι μόνο σ' αὐτό πού μᾶς ἔχει εἰπεῖ ό Χριστός, ὅτι ἀπό τά λόγια μας θά δικαιωθοῦμε ἢ θά καταδικασθοῦμε. Καί αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου τά λόγια, ὄχι μόνο τόν δικαιώνουν ἀλλά τόν καθιστοῦν καί διδάσκαλόν μας.

Μᾶς διδάσκει καί μᾶς θυμίζει πνευματικές ἀλήθειες, πού ἀποξενώθηκαν πιά ἀπό τή ζωή μας – μέ τέτοια ζωή πού κάνουμε(!)- καί ἔμειναν μόνο στό μυαλό μας σάν ἐγκυκλοπαιδικές πληροφορίες. Μᾶς θυμίζει τόν θάνατο καί τό πόσο κοντά μας βρίσκεται.

Μᾶς καλεῖ νά ώριμάσουμε, χωρίς νά μᾶς κάνη κήρυγμα. Μέ θαυμαστή ἀπλότητα κάνει τόν ἀπολογισμό του λέγοντας φωναχτά τίς σκέψεις καί τίς ἀποφάσεις πού πῆρε γιά τήν ύπόλοιπή ζωή του. Ἀποφάσεις γενναῖες, πού μᾶς συγκινοῦν, μᾶς προβληματίζουν καί, τολμῶ νά πῶ, μᾶς κατανύγουν. Ἡς τόν ἀκούσουμε:

«Μέτρησα τά χρόνια μου καί συνειδητοποίησα, ὅτι μοῦ ὑπολείπεται λιγότερος χρόνος ζωῆς ἀπ' ὅ, τι ἔχω ζήσει ἔως τώρα...

Αἰσθάνομαι ὅπως αὐτό τό παιδάκι πού κέρδισε μιά σακούλα καραμέλες: τίς πρῶτες τίς καταβρόχθισε μέ λαιμαργία ἀλλά ὅταν παρατήρησε ὅτι τοῦ ἀπέμεναν λίγες, ἄρχισε νά τίς γεύεται μέ βαθειά ἀπόλαυση.

Δέν ἔχω πιά χρόνο γιά ἀτέρμονες συγκεντρώσεις ὅπου συζητοῦνται, καταστατικά, νόρμες, διαδικασίες καί ἐσωτερικοί κανονισμοί, γνωρίζοντας ὅτι δέ θά καταλήξει κανείς πουθενά.

Δέν ἔχω πιά χρόνο γιά νά ἀνέχομαι παράλογους ἀνθρώπους πού παρά τή χρονολογική τους ἡλικία, δέν ἔχουν μεγαλώσει.

Δέν ἔχω πιά χρόνο γιά νά λογομαχῶ μέ μετριότητες.

Δέ θέλω νά βρίσκομαι σέ συγκεντρώσεις ὅπου παρελαύνουν παραφουσκωμένοι ἐγωϊσμοί.

Δέν ἀνέχομαι τούς χειριστικούς καί τούς καιροσκόπους.

Μέ ἐνοχλεῖ ἡ ζήλια καί ὅσοι προσπαθοῦν νά ύποτιμήσουν τούς ικανότερους γιά νά οίκειοποιηθοῦν τή θέση τους, τό ταλέντο τους καί

τά ἐπιτεύγματά τους.

Μισῶ νά εἶμαι μάρτυρας τῶν ἐλαττωμάτων πού γεννᾶ ἡ μάχη γιά
ἔνα μεγαλοπρεπές ἀξίωμα. Οἱ ἄνθρωποι δέν συζητοῦν πιά γιά τό
περιεχόμενο... μετά βίας γιά τήν ἐπικεφαλίδα.

‘Ο χρόνος μου εἶναι λίγος γιά νά συζητῶ γιά τούς τίτλους, τίς
ἐπικεφαλίδες. Θέλω τήν ούσια, ἡ ψυχή μου βιάζεται... Μοῦ μένουν λίγες
καραμέλες στή σακκούλα...

Θέλω νά ζήσω δίπλα σέ πρόσωπα μέ ἀνθρώπινη ὑπόσταση.

Πού μποροῦν νά γελοῦν μέ τά λάθη τους.

Πού δέν ἐπαίρονται γιά τό θρίαμβο τους.

Πού δέ θεωροῦν τόν ἔαυτό τους ἐκλεκτό, πρίν ἀπό τήν ὥρα τους.

Πού δέν ἀποφεύγουν τίς εὐθύνες τους.

Πού ὑπερασπίζονται τήν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια

Καί πού τό μόνο πού ἐπιθυμοῦν εἶναι νά βαδίζουν μαζί μέ τήν
ἀλήθεια καί τήν εἰλικρίνεια.

Τό ούσιωδες εἶναι αὐτό πού ἀξίζει τόν κόπο στή ζωή.

Θέλω νά περιτριγυρίζομαι ἀπό πρόσωπα πού ξέρουν νά ἀγγίζουν
τήν καρδιά τῶν ἀνθρώπων...

‘Ἄνθρωποι τούς ὅποιους τά σκληρά χτυπήματα τῆς ζωῆς τούς
δίδαξαν πῶς μεγαλώνει κανείς μέ ἀπαλά ἀγγίγματα στήν ψυχή.

Ναί, βιάζομαι, ἀλλά μόνο γιά νά ζήσω μέ τήν ἔνταση πού μόνο ἡ
ώριμότητα μπορεῖ νά σου χαρίσει.

Σκοπεύω νά μήν πάει χαμένη καμμιά ἀπό τίς καραμέλες πού μοῦ
ἀπομένουν...Εἶμαι σίγουρος ὅτι ὁρισμένες θά εἶναι πιό νόστιμες ἀπ'
ὅσες ἔχω ἥδη φάει.

Σκοπός μου εἶναι νά φτάσω ως τό τέλος ἱκανοποιημένος καί σέ
εἰρήνη μέ τή συνείδησή μου καί τούς ἀγαπημένους μου.

Εὔχομαι καί ὁ δικός σου νά εἶναι ὁ ἴδιος γιατί μέ κάποιον τρόπο θά
φτάσεις κι ἐσύ...»!

Αύτές οι σκέψεις καί οι ἀποφάσεις τοῦ «ἄλλογενοῦς» Andrade κάνουν νά ἡχοῦν μέσα μας φοβερά τά λόγια τοῦ Χριστοῦ μας: « Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμός καί ὁ βρυγμός τῶν ὁδόντων,
ὅταν ὅψησθε τούς ἀπό Ἀνατολῶν καί Δυσμῶν καί ἀπό Βορρᾶ
καί Νότου ἐν τῇ Βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ ...ύμᾶς δέ ἐκβαλλομένους
ἔξω»!

π. Β. Ε. Β.

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ, Η ΛΑΜΠΡΟΤΕΡΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΑΓΑΠΗΣ

Tόν Σταυρό τοῦ Κυρίου προβάλλει κάθε χρόνο ἡ ἀγία μας Ἑκκλησία τίν 14 Σεπτεμβρίου, σέ προσκύνηση καί λατρεία. Εἶναι τό σύμβολο τῆς ὑπερτάπει θυσίας τοῦ Κυρίου.

‘Ο ἀπ. Παῦλος μποροῦσε μέ πειστικά καί ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα νά παρουσιάσει τίν πνευματική δύναμη καί τίν ἥθική ἀξία τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Μποροῦσε ἐπίσης νά καταπλήξει τούς ἀκροατές του μέ τό νά παρουσιάσει τό ἀνυπέρβλητο μεγαλεῖο τῆς θείας δυνάμεως καί ἔξουσίας τοῦ Ἰησοῦ. Προτιμᾶ ὅμως τίν ἀτιμία καί καταισχύνη τοῦ Σταυροῦ. Καί στούς Ἰουδαίους, πού ζητοῦσαν σημεῖο, καί στούς Ἑλληνες, πού ἥθελαν φιλοσοφικές ἀποδείξεις, ὁ ἀπ. Παῦλος προβάλλει τόν Ἐσταυρωμένο. «Ἡμεῖς δέ κηρύσσομεν Χριστόν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μέν σκάνδαλον, Ἑλλησι δέ μωρίαν, αὐτοῖς δέ τοῖς κληπτοῖς Ἰουδαίοις τε καί Ἑλλησι, Χριστόν Θεοῦ δύναμιν καί Θεοῦ σοφίαν» (Α' Κορ. α' 23-24). Αὕτη εἶναι καί ἡ διδασκαλία τῆς Ἑκκλησίας. Ἐσταυρωμένο θέλει νά Τόν γνωρίζομε, νά Τόν πιστεύουμε. Ἐτοί γυμνό, ἀτιμο, πληγωμένο, νεκρό τόν Κύριο τῆς δόξης. Γιατί; Διότι:

a) ‘Ο Σταυρός Του εἶναι ἡ ὑψίστη ἀπόδειξη τῆς ἀγάπης Του πρός ἡμᾶς. Καί πράγματι. Τί Τόν ὀδίγησε στόν Σταυρό; ‘Η ἀγάπη Του πρός τούς ἀνθρώπους, τούς ἀμαρτωλούς ἀνθρώπους. Μποροῦσε νά ἀποφύγει τόν Σταυρό. Νά συντρίψει τούς ἔχθρούς Του, τόσα θαύματα ἔκαμνε καί δέν μποροῦσε τώρα «παρακαλέσαι τόν πατέρα Του καί παρασπίσει αὐτῷ πλείους ἥ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων;» (Ματθ. κοτ' 53). Αὐτό σκανδάλιζε, ἡ ἀδυναμία τάχα τοῦ Σταυροῦ, τούς Ἰουδαίους. Δέν τό ἀπέφυγε ὅμως. Ἐπροχώρησε «ώς πρόβατον ἐπί σφαγήν» (Πραξ. π' 32). Γιατί; Διότι ἀγαποῦσε τόν πεσόντα ἀνθρωπο, ἥθελε νά σώσει τό ἀπολωλός. «Ἡλθεν ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καί σῶσαι τό ἀπολωλός» (Λουκ. 1θ' 10). “Ἐτοί ἔνοχο καί ἀκάθαρτο τόν ἀνθρωπο, πού ἥταν ἀνάξιος κάθε ἀγάπης. «Συνίστησιν τίν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός ὅτι ἀμαρτωλῶν ὅντων ἡμῶν, Χριστός ὑπέρ ἡμῶν ἀπέθανεν» (Ρωμ. ε' 8). ‘Η ἀγάπη Τόν ἔκανε νά ὀδηγηθεῖ στόν Σταυρό. ‘Η ἀγάπη Τόν ἔκανε νά προδοθεῖ, νά ραπισθεῖ, νά χλευασθεῖ, νά μαστιγωθεῖ, νά φορέσει τό ἀκάνθινο στεφάνι, νά χύσει τό πανάγιο αἷμα Του, νά ἀποθάνει πάνω στόν Σταυρό.

"Αν Τόν ἐρωτήσουμε, γιαπί Κύριε, βρίσκεσαι σ' αὐτό τό κατάντημα; Γιαπί σέ ἀγαπῶ, θά πεῖ στόν καθένα μας. "Η ἀγάπη Μου μέ ἔφερε σ' αὐτή τή θέση. "Ησουνα ἀμαρτωλός καί θέλησα νά σέ δικαιώσω. "Ησουνα ἐλεεινός καί ἔπρεπε νά σέ καθαρίσω. "Ησουνα ἔνοχος καί ἔπρεπε νά σέ σώσω. Σύ ήσουνα ἔνοχος θανάτου καί ἀντί σου, κηρύχθηκα ἐγώ ἔνοχος. "Ησουνα ἀμαρτωλός καί ἀνέλαβα τό χρέος σου νά τό ἔξιφλήσω. Μέ βλέπεις ἔδω, ἐνῶ ὁ θρόνος μου εἶναι ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ ὑποπόδιο τῶν ποδῶν Μου. Μέ βλέπεις καταραμένο καί ἐγκαταλελειμένο, ἐνῶ εἶμαι ὁ εὐλογημένος Υἱός τοῦ Θεοῦ. Μέ βλέπεις ἀτιμασμένο, ἐνῶ εἶμαι ὁ ὑπερύμνητος Κύριος, ὁ βασιλιάς τῆς δόξας. Πρός χάρη σου ὅλα τά παθήματα. Πρός χάρη σου ὁ Σταυρός, ὁ θάνατος, ἡ ταφή, ἡ ἀνάσταση καί ἡ ἀνύψωσή Μου. Ἐπειδή σέ ἀγαπῶ ἀμαρτωλέ, γι' αὐτό καί τόσο σκληρά ἀποθνήσκω. Καὶ ἔτοιμος εἶμαι νά ἀποθνήσκω πάντοτε γιά σένα. Χιλιάδες φορές νά σταυρωθῶ, γιά νά σέ σώσω. Μέ αὐτό τόν θάνατό Μου σέ σώζω, σου ἀνοίγω τίς ἀγκάλες τοῦ Θεοῦ. Σέ εἰσάγω στόν Παράδεισο. Διότι ἡ ἀγάπη Μου εἶναι παντοδύναμη.

8) Πραγματικά ἡ ἀγάπη τοῦ Ἐσταυρωμένου εἶναι παντοδύναμη. Αὐτή ἔφερε τήν συμφιλίωση μέ τόν Θεό Πατέρα. «Ἐξθροί ὅντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διά τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ» (Ρωμ. ε' 10). Εἴμασταν ἔχθροι μέ τόν Θεό, διότι ἡ ἀμαρτία ἦταν, πού μᾶς κατέστησε ἔχθρούς μέ τόν Θεό. Ἐπῆλθε λοιπόν ἡ συμφιλίωση μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπου. "Η ἀγάπη τοῦ Ἐσταυρωμένου τό ἐπέτυχε. "Αν δέν ὑπῆρχε αὐτή, δέν θά ὑπῆρχε καί Σταυρός. Αὐτή ἔστησε τόν Σταυρό. "Η Σταυρική θυσία τοῦ Κυρίου ἔξιλέωσε τόν Θεό, ἔσχισε τό χειρόγραφο τῶν ἀμαρτιῶν «προσπλάσας αὐτῷ τῷ Σταυρῷ» (Κολ. θ' 14). Καί ἔκανε τούς ἀμαρτωλούς, ἀπό ἔχθρούς φίλους, ἀπό ξένους οίκείους καί παιδιά τοῦ Θεοῦ. Αὐτό τό ἀδύνατο ἐπέτυχε ἡ ἀγάπη τοῦ Ἐσταυρωμένου.

Καί τό ἀποτέλεσμα; Κατέστησε τόν ἀνάξιο ἄνθρωπο, ἔνδοξο πολίτη τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. "Ετσι ἡ δύναμη τῆς ἀγάπης Του ἐλκύει τούς πάντες. "Οταν βρισκόταν στή γῆ δέν εἶχε πραγματικούς ὄπαδούς. Διότι δέν εἶχε ἐκδηλωθεῖ στόν μέγιστο βαθμό ἡ ἀγάπη Του. 'Από τήν στιγμή πού ἡ ἀγάπη ὀδηγεῖ στόν Σταυρό, διά μέσου τῆς καταισχύνης τοῦ Σταυροῦ, ἐλκύει τούς πάντες πρός Αὐτόν. «Κάγω ἐάν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρός ἐμαυτόν» ('Ιω. 1' 32). Καί ἐλκύει τόν ληστή, ἐλκύει τόν ἐκατόνταρχο, ἐλκύει τούς σταυρωτές Του, ἐλκύει μυριάδες μαρτύρων, ὁμολογητῶν, πατέρων. Σύρει ὄπαδούς Του τά ἐκλεκτότερα πνεύματα τοῦ

κόσμου. Σύρει βασιλεῖς καί ήγεμόνες μέ τούς στρατιῶτες τους. Σύρει σοφούς καί ἀμαθεῖς σέ μιά βασιλεία, τήν Ἐκκλησία Του. Καί δίδει σέ ὄλους τήν δύναμι νά ἔξαιγιάζονται, νά γίνονται ἐργάτες καί δημιουργοί μεγάλων ἔργων, ὑψηλῶν πολιτισμῶν. Ὁ ἀπ. Παῦλος ἀπολογούμενος σέ ἀρνητές διακηρύσσει: δ Ἐσταυρωμένος εἶναι «Θεοῦ δύναμις καί Θεοῦ σοφία τῶν ἀμαρτωλῶν» (Α' Κορ. α' 24). Πραγματικά δύναμι ἀγάπης. Ἀλλά καί σοφίας ἀγάπης, διότι διά τοῦ Σταυροῦ ἔλυσε ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τό πρόβλημα τῆς σωτηρίας τῶν ἀμαρτωλῶν.

Ίδιαίτερη χαρά δοκιμάζει δ Κύριος βρισκόμενος στό Σταυρό Του. Διότι δ Σταυρός εἶναι ἡ λαμπρότερη ἐκδήλωση τῆς ἀγάπης Του. Ἡ τελειότερη ἐκδήλωση τῆς χάριτός Του. Ἀπό τό ὕψος τοῦ Σταυροῦ μᾶς λέγει: Γιά σένα ἀποθνήσκω καί θά ἀποθνήσκω στό Ποτίριο τῆς ζωῆς, σέ κάθε Θεία Λειτουργία, γιά νά σου μεταδίδω ζωή καί ἀφθαρσία. Καί ἐμεῖς ἐσταυρωμένο νά Τόν ἔχουμε καί νά Τόν βλέπομε τόν Χριστό μας. Γιά νά ραγίζουν οἱ πέτρινες καρδιές μας, νά θερμαίνονται οἱ ψυχές μας, νά ἐλκύονται πρός τόν Σταυρό καί τήν θυσία. Γιά τόν Χριστό, γιά τόν πλοσίον νά γινόμαστε ἀνθρωποι τῆς ἀγάπης. Ἀπό τήν πηγή τῆς χάριτος, νά ἀντλοῦμε ἔλεος καί χάρη, δύναμι κατά τοῦ κακοῦ, δύναμι ἀγάπης πρός ἐργασία τοῦ ἀγαθοῦ.

΄Αρχιμ. **Καλλίστρατος Ν. Λυράκης**

τ. 'Ιεροκήρυκας

΄Ιερᾶς Άρχιεπισκοπῆς Αθηνῶν

ΕΝΟΡΙΑΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΑΓΑΠΗΣ

΄Η ἐπίσκεψη Ἀγάπης, πού ἀπό ἐτῶν πραγματοποιεῖται κάθε μίνα μέ τήν φροντίδα καί τήν συμμετοχή τοῦ π. **Νικολάου Φίλια**, θά γίνη τήν **Πέμπτη 8 Σεπτεμβρίου** ὥρα **5 μ.μ.**

΄Οσοι θέλετε νά συμμετάσχετε ἡ νά στείλετε τά δῶρα τῆς ἀγάπης σας, νά ἀπευθυνθῆτε στόν π. Νικόλαον.

ΑΓΑΠΗ ΚΑΙ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

Αηγαίνω σ' ἔνα ἀνώτερο Πνευματικό "Ιδρυμα νά χαιρετίσω τό φίλο μου Χ..."

Εἶνας ἔνας χαρωπός ἀσπρομάλλης, κι' ἀξιοσέβαστος κύριος πού φθάνει πλειά στά 70 χρόνια. «Καλά πού ἥλθες μοῦ λέγει γιατί τό ἀπόγευμα φεύγω γιά τήν νῆσο Κ... πάω να κάμω τό ἐτήσιο μνημόσυνο τῆς γυναίκας μου». Ό ἐκλεκτός ἄνθρωπος μοῦ εἶχε μιλήσει ἄλλη φορά γιά τήν ἐξαίρετη σύντροφο τῆς ζωῆς του πού, ἀφ' ὅτου τήν πῆρε, ἦταν σχεδόν ἄρρωστη πάντα καί τοῦ πέθανε ἐνωρίς καί χωρίς νά τοῦ ἀφήσῃ παιδιά. Πᾶνε πολλά χρόνια ἀπό τότε. Κι' ὅμως μένει πιστός στή μνήμη καί τήν ἀγάπη της. Μερικές μέρες ἀπό τίς διακοπές του τίς περνᾶ στό Κολλέγιο πού πέρασε μαθήτρια ἡ γυναίκα του καί κάθε χρόνο στό μῆνα πού πέθανε παίρνει ἄδεια ἀπό τήν ὑπηρεσία του καί ταξιδεύει μακρυά γιά νά πάη νά κάμη μνημόσυνο καί νά σκορπίσῃ λουλούδια στόν τάφο της.

Σ' ἔνα Εύρωπαϊκό Πανεπιστήμιο πού βρισκόμουνα κάποτε, πήγαινα συχνά τά βράδυα νά συντροφεύσω ἔνα ἡλικιωμένο καθηγητή. Καθόταν στό σπουδαστήριό του καί πάνω στό τραπέζι τοῦ γραφείου του, ἀνάμεσα σέ ὄγκους βιβλίων, ξεχώριζε ἡ φωτογραφία τῆς πεθαμένης του γυναίκας. Ζοῦσε μοναχικός, δέν εἶχε οὔτε παιδιά οὔτε ἄλλους συγγενεῖς κι' ἐτοίμαζε σχεδόν μονάχος τό φαγητό του...

«Δέν εἶμαι μονάχος, ἐδῶ πού κάθομαι καί μελετῶ. Δίπλα μου στέκει καί ἡ γυναίκα μου, ἡ ἀγαπημένη κι ἀγνή ψυχή της» μούλεγε συχνά πάνω στή συζήτησή μας, καί ἀναλυόταν σέ δάκρυα.

Ο σοφός Σολομών εἶπε πώς «ἡ ἀληθινή ἀγάπη εἶναι δυνατή σάν τό θάνατο». Μά ὁ Σολομών ἔζησε πρίν ἀπό τό Χριστό καί δέν ἤξερε πώς ὁ Χριστός κατήργησε τό θάνατο καί μᾶς ἔδωσε τό δικαίωμα νά ζοῦμε καί νά ἀγαποῦμε καί πέρα ἀπό τόν θάνατο ἀκόμη.

Ἐτσι βλέπει κανείς αὐτό τό σχεδόν ἀπίστευτο μά καί ὑπέροχο φαινόμενο ν' ἀγαποῦμε κείνους π' ἀγαπήσαμε ἀληθινά στή ζωή καί πέρα ἀπό τό θάνατό τους. Όμορφες καί δυνατές καρδιές δίνουν συχνά τόν ὄρκο τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης πού δέν τόν σβύνει οὔτε ὁ θάνατος ἀκόμη. Κι' εἶναι στ' ἀλήθεια νά θαυμάζη κανείς αὐτό τόν ἡρωϊσμό κι' αὐτή τήν εύγένεια τῆς ἀνθρώπινης καρδιᾶς.

Έδω μιά κοπέλλα τάζει τήν καρδιά της σ' έναν νέο που τόν παίρνει ξαφνικά όθανατος, μά κείνη μένει πιστή στόν όρκο της και δέν ζητά άλλο δεσμό στή ζωή της.

Έκει μιά νιόπαντρη γυναίκα χηρεύει άπον νωρίς, ντύνει τή νιότη της στά μαῦρα ρούχα και μένει πιστή και άφοσιωμένη στή μνήμη έκείνου που άγαπησε και στά παιδιά του. Κι' άλλού ένας σοφός κι' άνωτερος άπό άδυναμίες και αίσθηματικότητες άνδρας μαγειρεύει, μελετά και γράφει μέ μόνη συντροφιά τή φωτογραφία τής πεθαμένης άγαπημένης του γυναίκας.

Μά κι' άν αύτά δέν είναι γενικός κανόνας, είναι ομως μιά έξαιρεση ή πολλές μαζί έξαιρέσεις, που τιμούν τόν άνθρωπο και τόν ύψωνουν μέσα στόν ύλικό κόσμο που ζή, μέσα στήν ίδια τή συνείδησή του. Και είναι άκομη μιά έξαιρεση που μᾶς κάνει νά έλπιζωμε και νά περιμένωμε πολλά άπό τόν άνθρωπο.

Καί θέλω νά πω άκομη πώς αύτές τίς ήρωϊκές και ίδανικές μορφές τής πιστής άγαπης μπορούμε νά τίς δώσωμε γι' άπαντηση σέ κείνες τίς άλλες, τίς άχαμνές και προδομένες άγαπες τῶν μικρῶν και τιποτένιων καρδιῶν. Κι' άκομη μπορούμε νά τίς μαζέψωμε αύτές τίς ομορφες και άνωτερες άγαπες τής άνθρωπινης καρδιᾶς, νά τίς περάσωμε στά βιβλία μας, στά θέατρα και στά τραγούδια μας γιά νά τίς δώσωμε μνημεῖο και έξοχο μαρτύριο στίς καρδιές τῶν έκλεκτῶν και τῶν ήρωϊκῶν έφήβων κάθε γενεᾶς στήν άνθρωπότητα.

Άγαπη ως τήν άκρη τής ζωῆς κι' άγαπη πέρα άπό τή ζωή και πέρα άπό τόν θάνατο. Άγαπη μέσα στήν εύτυχία τής ζωῆς και μέσα στήν δυστυχία της. Άγαπη τῶν λησμονημένων, άγαπη τῶν ξενητεμένων κι' άγαπη τῶν νεκρῶν.

Άγαπη που δέν μιλεῖς σέ ζωντανούς και δέν φανερώνεις τήν υπαρξή σου σέ ξένα κι' άδιάντροπα βλέμματα, άγαπη που μένεις κρυμμένη βαθειά στή στάχτη τής καρδιᾶς που άναψες μιά φορά και τής δίνεις άκομη τή θέρμη και τό φῶς νά ζῆ και μέσα στήν έρημιά τής έντιμης χηρείας και τής μοναξιᾶς.

Ό πρ. Κισάμου και Σελίνου
Ειρηναῖος

‘Αγίου Ιγνατίου Μπριαντσιανίνοφ

ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΝΑ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΠΑΤΕΡΕΣ

Οι συναναστροφές καί ή κοινωνία ἔχουν μεγάλη ἐπίδραση ἐπάνω στούς ἀνθρώπους. Τό πλησίασμα καί ή σχέση μέ ἐνα διδάσκαλο φέρνει πολλή ἐπιστήμη, ή συναναστροφή μέ ἐνα ποιητή -φέρνει πολλές σκέψεις καί ὑψηλά αἰσθήματα, ὁ συγχρωτισμός μέ ἐνα ταξιδιώτη φέρνει πολλές γνώσεις γιά τίς ξένες χῶρες, γιά τίς συνήθειες καί τά ἔθιμα ἄλλων λαῶν. Εἶναι φανερό ὅτι τό πλησίασμα καί ή συναναστροφή μέ ἐνα ἄγιο φέρνει ἀγιοσύνη. «Μετά ὁσίου ὁσιος ἔση καί μετά ἀνδρός ἀθῶος ἔση, καί μετά ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτός ἔση» (Ψι 17, 26-27).

Γνώρισε λοιπόν μέ τούς ἀγίους ἥδη ἀπό τώρα, κατά τήν περίοδο αὐτῆς τῆς ἐπίγειας ζωῆς, περίοδο τήν ὅποια ἡ ‘Αγία Γραφή δέν τήν ὀνομάζει κάν «ζωή», ἀλλά «περιπλάνηση». Θέλεις στόν οὐρανό νά συγκαταλεχθεῖς στήν συνοδεία τους, θέλεις νά συμμερίζεσαι τήν μακαριότητά τους; Γίνε τότε ἀπό τώρα συμμέτοχός τους. Καί τότε, ὅταν θά βγεῖς ἀπό τήν οἰκία τοῦ σώματός σου, αὐτοί θά σέ ὑπαντήσουν ὡς κάποιο γνωστό, ὡς ἔναν φίλο (Λκ 16, 9).

Δέν ὑπάρχει στενότερη φιλία, δέν ὑπάρχει στενότερος σύνδεσμος ἀπό τό σύνδεσμο τῆς νοητικῆς ἐνώσεως, τῆς τῶν αἰσθημάτων ἐνώσεως, τῆς ἐνώσεως τῶν σκοπῶν (Α΄ Κορ. 1, 10).

‘Αφομοίωσε μέ τήν ἀνάγνωση τῶν συγγραμμάτων τους τίς σκέψεις καί τό πνεῦμα τῶν ‘Αγίων Πατέρων. Αὐτοί ἔφθασαν στόν σκοπό τους: τήν σωτηρία. Κι ἐσύ θά φθάσεις στόν σκοπό αὐτό κατά τήν φυσική πορεία τῶν πραγμάτων καί θά σωθεῖς ἐφ’ ὅσον εἶσαι ἐνωμένος μέ τό φρόνημα καί στήν ψυχή μέ τούς ‘Αγίους Πατέρες. ‘Ο οὐρανός δέχθηκε τούς ‘Αγίους Πατέρες στούς κόλπους του, στίς «ἱερές μονές του». Καί μέ τόν τρόπο αὐτό ὁ οὐρανός ἔδωσε πρός ὅλους μαρτυρία ὅτι τά φρονήματα, τά αἰσθήματα καί οἱ πράξεις τῶν ‘Αγίων Πατέρων τοῦ εἶναι εὐάρεστα. Οἱ δέ ἄγιοι Πατέρες ἔξιστόρησαν τά φρονήματα, τήν καρδιά, καί τό ἔργο τους στά συγγράμματά τους. Αὐτό δείχνει ὅτι κατά τήν μαρτυρία τοῦ ἰδίου τοῦ οὐρανοῦ, τά συγγράμματα τῶν ἀγίων Πατέρων ἀποτελοῦν ἀσφαλεῖς ὁδηγίες γιά νά φτάσουμε στόν οὐρανό.

‘Όλα τά συγγράμματα τῶν ἀγίων Πατέρων συνετάχθησαν ὑπό τήν ἔμπνευση καί τήν καθοδήγηση τοῦ ‘Αγίου Πνεύματος. Καί εἶναι ἀξιοθαύμαστη ἡ ὁμοφωνία τους, θαυμαστή ἡ ἐξ οὐρανοῦ ἐπιβεβαίωσή τους! Γι’ αὐτό ὅποιος καθοδηγεῖται

ἀπό τά γραπτά τους ἔχει ἀναμφισβήτητα ὁδηγό τό Ἀγιο Πνεῦμα.

“Ολα τά νερά τῆς γῆς χύνονται στόν ὡκεανό καί ὁ ὡκεανός ἀποτελεῖ τήν πηγή ὅλων τῶν ὑδάτων τῆς γῆς. Ὄλα τά συγγράμματα τῶν Πατέρων ἐρμηνεύουν τό Ἱερό Εὐαγγέλιο, ὅλα αὐτό μᾶς ὑπενθυμίζουν γιά νά μᾶς διδάσκουν πῶς νά ἐργαστοῦμε ἐπακριβῶς τίς ἐντολές τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ πηγή λοιπόν καί τό τέλος ὅλων τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν εἶναι τό Ἱερό Εὐαγγέλιο.

Οἱ ἄγιοι Πατέρες μᾶς διδάσκουν πῶς νά πλησιάζουμε τά Ἱερά Εὐαγγέλια, πῶς νά τά διαβάζουμε, νά τά κατανοήσουμε ὅπως πρέπει. Διδάσκουν ἐπίσης τί εἶναι ἐκεῖνο πού βοηθάει καί τί εἶναι ἐκεῖνο πού ἐμποδίζει τήν σωστή κατανόησή τους. Διάβαζε, ἐπομένως, κατ’ ἀρχήν, περισσότερο τά συγγράμματα τῶν ἀγίων Πατέρων καί κατόπιν -ἀφοῦ μάθεις ἀπό αὐτά πῶς πρέπει νά διαβάζεις τά Ἱερά Εὐαγγέλια- πήγαινε καί διάβαζε μέ τή σειρά τά ἴδια τά Ἱερά Εὐαγγέλια.

Νά μή θεωρεῖς ὅτι ἀρκεῖ τό διάβασμα τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, χωρίς τήν ἀνάγνωση τῶν ἀγίων Πατέρων! Αὐτό ἀποτελεῖ μία ὑπερήφανη καί ἐπικίνδυνη σκέψη. Στά Ἱερά Εὐαγγέλια εἶναι προτιμότερο νά σέ φέρουν οἱ ἄγιοι Πατέρες σάν ἔναν ἀγαπητό νιό πού προετοιμάσθηκε κατάλληλα μέ τά συγγράμματά τους.

“Ολοι ἐκεῖνοι πού ἀρνήθηκαν μέ τρέλα καί μέ ὑπερηφάνεια τούς ἀγίους Πατέρες, καί πλησίασαν χωρίς μεσολάβηση, μέ θρασύτητα, μέ βρώμικο μυαλό καί ἀκάθαρτη καρδιά τό Ἱερό Εὐαγγέλιο, ἔπεσαν σέ καταστρεπτικές πλάνες. Αὐτούς τό Εὐαγγέλιο τούς ἀπέβαλε, διότι δέν ἀνέχεται κοντά του παρά μόνο τούς ταπεινούς.

Ἡ ἀνάγνωση τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀγίων Πατέρων εἶναι μητέρα καί βασίλισσα ὅλων τῶν ἀρετῶν. Διότι μέ τήν ἀνάγνωση τῶν ἔργων τῶν ἀγίων Πατέρων ἀποκτοῦμε:

- πραγματική κατανόηση τῶν Ἀγίων Γραφῶν,
- σωστή πίστη,
- βίωμα κατά τό δείκτη τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν,
- βαθιά ἐκτίμηση πρός τίς ἐντολές αὐτές καί, μέ μία λέξη,
- ἀποκτοῦμε τήν σωτηρία καί τήν χριστιανική τελειότητα.

Τώρα πού μειώθηκε ὁ ἀριθμός τῶν πνευματικῶν καθοδηγητῶν, ἡ ἀνάγνωση τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀγίων Πατέρων ἔγινε κεφαλαιώδης ὁδηγός γιά ὅλους ἐκείνους πού ἐπιθυμοῦν τήν σωτηρία ἥ ἀκόμη τήν χριστιανική τελειότητα.

Τά συγγράμματα τῶν ἀγίων Πατέρων -ὅπως ἐπεσήμανε κάποιος ἀπό αὐτούς- μοιάζουν μέ τό καθρέφτη διότι, κοιτάζοντας κανείς συχνά καί μέ προσοχή σ’ αὐτά, μπορεῖ νά διακρίνει ὅλα τά ἐλαττώματα τῆς ψυχῆς του.

Τά συγγράμματα αὐτά μοιάζουν ἀκόμη μέ ἔνα φαρμακεῖο γεμάτο φάρμακα, ὅπου ἡ ψυχή μπορεῖ νά βρεῖ τό σωτήριο φάρμακο γιά ὅποιαδήποτε ἀρρώστια. Γράφει κάπου ὁ ἄγιος Ἐπιφάνιος Κύπρου ὅτι « Ἀκόμη καί μόνη ἡ θέα τῶν

χριστιανικῶν βιβλίων μᾶς θωρακίζει ἐνάντια στήν ἀμαρτίᾳ καί μᾶς προτρέπει νά ἐπαινοῦμε τήν δικαιοσύνην».

Πρέπει νά διαβάζουμε τούς ἀγίους Πατέρες μέ προθυμία, μέ προσοχή ἀλλά καί μέ ἔμμονή, διότι ὁ ἀόρατος ἔχθρός μας, ὁ ὅποιος «μισεῖ ἥχον ἀσφαλείας» (Παροιμ. 11,15), ἔχθρεύεται τόν «ἥχο» αὐτό, κυρίως ὅταν ἔρχεται ἐκ μέρους τῶν ἀγίων Πατέρων. Διότι «ὁ ἥχος» -ἡ φωνή αὐτή τῶν ἀγίων Πατέρων- φανερώνει τά τεχνάσματα τοῦ ἔχθροῦ μας, τήν πονηρία του καί μᾶς ἀποκαλύπτει τίς παγίδες του καί ὅλες τίς μεθόδους του. Ἐκριβῶς γιά τόν λόγο αὐτό, ὁ ἔχθρός μας ὄπλιζεται ἐνάντια στό ἀνάγνωσμα τῶν ἀγίων Πατέρων μέ διάφορες ἀλαζονικές καί συκοφαντικές σκέψεις. Προσπαθεὶ δέ νά ρίξει τόν ἀγωνιζόμενο στήν δίνη τῶν ματαίων μεριμνῶν γιά νά τόν ἀποτρέψει ἀπό τό σωτήριο ἀνάγνωσμα. Τόν πολεμᾶ μέ τήν τεμπελιά, μέ τήν ἀνία, μέ τό νά μή θυμᾶται αὐτά πού διαβάζει. Ἐκριβῶς ἀπό τόν πόλεμο αὐτό κατά τῆς ἀνάγνωσης τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀγίων Πατέρων μποροῦμε νά καταλάβουμε πόσο μεγάλο ὄπλο εἶναι αὐτά γιά μᾶς καί πόσο πολύ τά μισεῖ ὁ ἔχθρός μας.

Ο καθένας, λοιπόν, ἃς διαβάζει ἀπό τούς ἀγίους Πατέρες ἐκεῖνα τά συγγράμματα πού ταιριάζουν περισσότερο στόν τρόπο ζωῆς του. Ο ἐρημίτης θά διαβάσει ἐκείνους τούς Πατέρες πού ἔγραψαν γιά τήν ἡσυχία, ὁ μοναχός πού ζεῖ στό κοινόβιο ἐκείνους τούς Πατέρες πού ἔγραψαν συμβουλές γιά τήν κοινοβιακή ζωή, ὁ διαβιῶν ἐν τῷ κόσμῳ χριστιανός, ἐκείνους τούς Πατέρες πού ἔγραψαν περισσότερες συμβουλές γιά τήν χριστιανική ζωή. Ο καθένας δηλαδή, ἀνεξάρτητα ἀπό τόν κλάδο του, νά συλλέγει ἄφθονες συμβουλές ἀπό τά ἔργα τῶν ἀγίων Πατέρων.

Εἶναι ἀπόλυτη ἀνάγκη ἡ ἀνάγνωση αὐτή νά εἶναι σύμφωνη μέ τόν τρόπο ζωῆς τοῦ καθενός μας. Διαφορετικά, θά γεμίζουμε ἀπό ἀπλές σκέψεις, ἔστω καί ἄγιες, οἱ ὅποιες ὅμως δέν θά μετατραποῦν σέ ἔργο, ἀλλά θά λειτουργήσουν μόνο στήν φαντασία καί στήν ἐπιθυμία μας χωρίς νά καρποφορήσουν. Τά δέ εὐλαβικά ἔργα πού πρέπει νά συμβαδίζουν μέ τόν τρόπο ζωῆς μας θά γλιστρήσουν μέσα ἀπ' τά χέρια μας. Ἐπιπλέον δέ -έκτος τοῦ ὅτι μποροῦμε νά γίνουμε στείροι ὄνειροπόλοι- οἱ σκέψεις μας, ἀφοῦ βρίσκονται σέ ἀπόλυτη ἀντίθεση μέ τά ἔργα μας, θά δημιουργήσουν ἀναμφισβήτητα ταραχή στό μυαλό μας καί ἀναποφασιστικότητα στήν συμπεριφορά μας. Καί μετά, ἡ ταραχή αὐτή καί ἡ ἀναποφασιστικότητα θά γίνουν καταπιεστικές καί ἐπιβλαβεῖς καί γιά ἐμᾶς καί γιά τούς τριγύρω μας.

“Οταν δέν διαβάζει κανείς μέ τήν καθορισμένη τάξη τήν Ἀγία Γραφή καί τούς Ἀγίους Πατέρες, εὔκολα μπορεῖ νά λοξοδρομήσει ἀπό τήν ὁδό τῆς σωτηρίας καί νά χαθεῖ σέ ἀδιαπέραστες λόχμες ἢ σέ κάποιο γκρεμό.

Μετάφραση ἀπό τά Ρουμανικά
π. Ήλίας Φρατσέας

Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ ΤΗΣ ΡΩΜΗΟΣ ΥΝΗΣ

1. 'Η ἀποστολή τοῦ Κυθερνίτου ὡς ἄρσις Σταυροῦ

τίς 2 Ἀπριλίου 1827 ἢ Γ' Ἑθνική Συνέλευση τῶν Ἐλλήνων ψῆφισε τὸν Καποδίστρια πρῶτο Κυθερνίτη τῆς ἐλευθέρας μικρᾶς Ἐλλάδος. Καί ἐκεῖνος, ἔχοντας συνείδοση –ὡς διπλωμάτης καριέρας– τῆς περιπέτειας, σπίν ὅποια ἐκούσια στρατευόταν, ἔγραφε στὸν πιστό φίλο του Ἐϋνάρδο: «Εἶμαι ἀποφασισμένος νά ἄρω τὸν οὐρανόθεν ἐπικαταβαίνοντά μου σταυρόν»¹. Μέ προφητική ἐνόραση διέβλεπε, ὅτι ἢ ἀνάληψη τῆς ἀποστολῆς τοῦ Κυθερνίτου τῆς Ἐλλάδος δέν ἦταν παρά μαρτυρική πορεία καὶ θυσία. Δέν μποροῦσε ὅμως νά ἀρνηθεῖ τὴν πρόσκληση τῆς Πατρίδος. Τίν συγκατάνευσή του ἔβλεπε ὡς «ὅφειλήν εἰς ιεράν ὑπόθεσίν» της². Τό μέγεθος ὅμως τῆς θυσίας του ἦταν εἰς θέση νά ἔκπιμπούν οἱ ἄλλοι. "Ετσι, ὁ Αὐστριακός διπλωμάτης καὶ ιστορικός Πρόκες "Οστεν σημειώνει σπίν ιστορία του, ὅτι, ὅπως ἦταν τότε ἢ Ἐλλάδα, πιθανώτερο ἦταν νά στηρίξει ὁ Καποδίστριας τὴν Ἐλλάδα, παρά ἢ Ἐλλάδα τὸν Καποδίστρια³. Καί πράγματι, ὁ Καποδίστριας ἀποτελεῖ μοναδική περίπτωση –ἴσως ὅχι μόνο σπίν Ἐλληνική ιστορία– πολιτικοῦ, πού ἀρνήθηκε κάθε «χρηματικήν χορηγίαν», διά νά μή ἐπιβαρύνει τό δημόσιο Ταμεῖο⁴. Δέν ζήτησε, οὕτε πῆρε τίποτε ἀπό τὴν Πατρίδα, ἀλλά ἔδωσε τά πάντα σπίν Πατρίδα!

Τό ἔθνος προσέβλεψε με ἐμπιστοσύνη στὸν μεγάλο αὐτόν Ἐλληνα πολιτικό, γνωστό ἕδη σπίν Εύρωπη καὶ τὸν κόσμο, καὶ στήριξε σ' αὐτόν τίς ἐλπίδες του. 'Υπακούοντας στό κέλευσμα τοῦ ἄλλου μάρτυρα τῆς ἐλευθερίας μας Πήγα Βελεστινλῆ: «καί τῆς Πατρίδος ἔνας νά γένη ἀρχηγός», δέν στράφηκε σέ κανένα ξένο, οὕτε κάν ζήτησε Εύρωπαιο βασιλέα, ἀλλά ἐφάρμισε τό γραφικό: «'Ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου καταστήσεις ἐπί σεαυτόν ἄρχοντα, ού δυνήσῃ καταστῆσαι ἀπό σεαυτόν ἄνθρωπον ἀλλότριον ὅτι ούκ ἀδελφός σου ἔστιν» (Δευτ. 17, 15). 'Ως ἐκλεκτός τοῦ Ἑθνους ἦλθε νά κυθερνίσει ὁ Καποδίστριας, διά νά μεταβάλει τό χάος, πού ἐπικρατοῦσε σπίν Ἐλλάδα, σέ τάξη, δημιουργῶντας ἀπό αὐτό κράτος σύγχρονο καὶ βιώσιμο. Κατανοῶντας δέ τὴν ἐκλογήν του, ὡς τοῦ «ἐνός ἀνδρός ἀρχήν»,

θέλησε μέν νά συγκεντρώσει στά χέρια του δλες της έξουσίες, άλλά, κατά τί δική μας τουλάχιστον έκτιμπο, δχι λόγω τῶν ἀπολυταρχικῶν φρονημάτων του –διότι ἦταν φύση δημοκρατική καί λαϊκή– άλλά γιά νά μπορέσει νά πραγματώσει τούς στόχους του, πού ἦταν ἡ σύγκραση τῶν συγχρόνων Εύρωπαικῶν πολιτειολογικῶν δεδομένων μέ τίν παράδοση τοῦ Γένους, τίν εὐληνορθοδοξία. 'Ο Καποδίστριας ἤθελε σύγχρονο κρατικό μηχανισμό, άλλά μέσα στό σκεῦος της ρωμαίικης παραδόσεως. 'Ετσι δέν ἄργησε νά ἔλθει σέ σύγκρουση μέ τίς δυνάμεις ἐκεῖνες, ἐγχώριες καί ξένες, πού ἐπεδίωκαν τόν ἔξευρωπαισμό της μικρῆς Ἐλλάδος, τίν ἀποσύνδεση της, δηλαδή, ἀπό τόν κορμό της ὑπόλοιπης ρωμηοσύνης, πού ἐκφραζόταν μέ τό Οίκουμενικό Πατριαρχεῖο ως Έθναρχία, καί τίν πολιτική καί πολιτιστική σύνδεση της μέ τίν ὑπόλοιπη Εύρωπη, γιά νά δεθεῖ τελικά στό ἄρμα τῆς Δυτικῆς διπλωματίας.

2. 'Η Ρωμαίικη γραμμή πλεύσεώς του ἐνοχλεῖ

'Ο Καποδίστριας, ως πολιτικός σπουδασμένος στή Δύση (Πάντοθα), ἀσκημένος στά Δυτικά ἀνακτοβούλια, καί συνεπῶς Εύρωπαιος, ἔγινε δεκτός ἀρχικά ἀπό τίς Μεγάλες Δυνάμεις, μολονότι συγκρατημένα ἀπό μερικές, δπως ἡ Ἀγγλία. Παρακολουθοῦσαν δμως τίν ἐκδίπλωση τοῦ προγράμματός του γιά νά διαπιστώσουν τούς ἀδηλους στόχους του. "Οταν, ἔτσι, διαπιστώθηκε ρωμαίικη –εὐληνορθοδοξην δηλαδή– γραμμή πλεύσεώς του, ἐπιστρατεύθηκαν δλα τά διατιθέμενα ἀπό τή διπλωματία μέσα γιά τήν ἔξοντωσή του. 'Η Ἀγγλία, κυρίως, δργάνωσε μυστική ἐκστρατεία ἐναντίον του, χρησιμοποιῶντας τά ἐντός τῆς Ἐλλάδος δργανά της. Τά ἀρχεῖα τοῦ Foreign Office καί τοῦ Colonial Office (στό Kew Gardens τοῦ Λονδίνου) προσφέρουν πληθώρα στοιχείων, πού ἀποκαλύπτουν τήν κίνηση τῶν νημάτων τῆς ἀντικαποδιστριακῆς δημαγωγίας ἀπό τά Ἀγγλοκρατούμενα Ἐπάνησα⁵.

"Οσο περνοῦσε ὁ καιρός, τόσο πιό ἐνοχλητικός γινόταν ὁ Καποδίστριας γιά τήν φράγκικη καί μόνιμα ἀντιστρατεύόμενη τήν Ὁρθοδοξία Εύρωπη. Θρεμμένος μέ τίς εὐληνορθοδοξες παραδόσεις τῆς Κυπρίας μπτέρας του (Ἀδαμαντίας), ἦταν δεμένος μέ τήν Ὁρθοδοξία καί τό ἐκκλησιαστικό σῶμα, βλέποντάς το ως κιβωτό σύνολης τῆς ζωῆς καί, συνεπῶς, ως «περιέχον» καί τήν πνευματική καί τήν πολιτική ζωῆς τοῦ Ἐθνους/Γένους. Τό γεγονός μάλιστα, δτι δύο ἀπό τίς ἀδελφές του ἔγιναν ὥρθοδοξες μοναχές, τί ἄλλο φανερώνει ἀπό τήν ἐκκλησιαστικότητα τῆς οἰκογενείας του; Ἐτσι, καί ἄν ἀκόμη κατά τήν παραμονή του στήν Εύρωπη, ως εύφυης καί ἱκανός διπλωμάτης, κατόρθωνε νά συγκαλύπτει τό ἀληθινό

φρόνημά του, δταν άνελαθε τά ήνια τῆς ἀνοργάνωτης ἐλληνικῆς πολιτείας, δέν είχε λόγο νά ἀποκρύψει τούς ἀληθινούς στόχους του. Ἡδη ἡ πρώτη προκήρυξή του πρός τόν ἐλληνικό λαό ἀρχιζε μέ τή φράση: «Ἐάν ὁ Θεός μεθ' ἡμῶν, οὐδείς καθ' ἡμῶν».

Ήταν γνωστή, ἄλλωστε, ἡ ἀντίθεση τοῦ Καποδίστρια πρός τίν Γαλλική Ἔπανάσταση (1789) καί κυρίως τίς ἀντιθροσκευτικές ἀρχές της. Καί αὐτό δέν φαίνεται νά τό λαμβάνουν σοβαρά ὑπ' ὅψιν ὅλοι ἔκεῖνοι πού ἐπιμένουν, δτι ὑπῆρξε «τέκτων κανονικός»⁶, χωρίς βέβαια ἐπάρκεια στοιχείων, λησμονῶντας, δτι ώς διπλωμάτης ὁ Καποδίστριας συναντεφερόταν τούς πάντας, ἀλλά δέν ἔπαυσε ποτέ νά ἀνήκει ὀλόκληρος στήν Ὁρθοδοξία, ἡ ὁποία διεκδικεῖ «μοναδικότητα» καί «ἀποκλειστικότητα» στή συνείδηση καί ζωή τοῦ ἀνθρώπου. «Οπως ἐπίσης δέν λαμβάνεται ὑπ' ὅψιν καί ἡ ἀρνητική στάση του ἀπέναντι στή Μασονία καί κάθε μυστική ὄργάνωση κατά τή διάρκεια τῆς ἀσκήσεως τῆς ἔξουσίας του»⁷. Ὁ Καποδίστριας ἔβλεπε συμωμένη τήν ὑπαρξή τοῦ Ἐθνους μέ τήν Ὁρθοδοξία, τήν ζωτική πνοή καί ἀναστάσιμη δύναμή του: «Ἡ χριστιανική θρησκεία (ώς Ὁρθοδοξία), ἔλεγε, «ἐσυντήρησεν εἰς τούς Ἐλληνας καί γλώσσαν καί πατρίδα καί ἀρχαίας ἐνδόξους ἀναμνήσεις καί ἔξαναχάρισεν εἰς αὐτούς τήν πολιτικήν ὑπαρξίν, τῆς ὁποίας είναι στῦλος καί ἐδραίωμα»⁸.

3. Τό ἔκκλησιαστικό φρόνημα στήν πολιτική τοῦ Καποδίστρια

Τό ἔκκλησιαστικό φρόνημα τοῦ ὑπαγόρευσε καί σύνολη τήν πολιτική του. Καί αὐτό φαίνεται κατά ἔξοχήν στήν ἔκπαιδευτική καί ἔκκλησιαστική πολιτική του. Ἀκολουθῶντας τήν παράδοση τοῦ ἀγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἴτωλοῦ, θεωροῦσε καί αὐτός τήν παιδεία ἀχώριστη ἀπό τήν ἔκκλησιαστική ζωή καί ἀπέκρουε τήν μονομερή ἀνάπτυξη τοῦ πνεύματος χωρίς τήν χριστιανική διάπλαση τῆς καρδίας. «Τά ἄθεα γράμματα» ἦταν καί γιά τόν Καποδίστρια –ὅπως καί γιά τούς λαϊκούς διδάχους τοῦ ΙΘ' αἰῶνος– Φλαμιᾶτο καί Παπουλᾶκο, ἀναίρεση τῆς ἐλληνορθόδοξου παραδόσεως καί, συνεπῶς, δέν είχαν θέση στήν ζωή τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους. Μία ἀπό τίς βασικότερες ἐναντίον του κατηγορίες, πού διετύπωναν οἱ προτεστάντες Μισσιονάριοι, οἱ ὁποῖοι ἐπέπεσαν στήν Ἐλλάδα ἀμέσως μετά τήν Ἔπανάσταση γιά τήν ἐκφράγκευσή της– ἦταν δτι τά σχολεῖα τοῦ Καποδίστρια είχαν μοναστηριακή ὄργάνωση καί συνεδύαζαν καθημερινά παιδεία καί λατρεία, προσφέροντας ώς ἀναγνώσματα στήν τράπεζα Βίους Ἀγίων!

Τήν μόνιμη δυσπιστία ἀπέναντι του ὅλων τῶν Δυτικῶν –πού ἀπό τό πρόσχημα τοῦ φιλελληνισμοῦ ἐργάζονταν γιά τήν ἀποορθοδοξοποίηση

καί ἐκφράγκευση τῶν ὉἘλλήνων— δείχνει ἔνα γράμμα τοῦ Korck (ἐπί Βαυαρῶν θά ἀναλάβει τὸν διεύθυνσην τοῦ ἐλληνικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος) στοὺς δυτικούς προϊσταμένους του: «Ὁ Καποδίστριας ἔδωσε μὲν στὸν Anderson τὸν ἄδειαν νὰ ἴδρυσει σχολεῖα, κατὶ πού ἦταν γιά -ὅλους μία εὔνοϊκή ἀπόδειξη τῶν φιλελευθέρων φρονημάτων του. Ἀλλά κατά τὸν συζῆτον μᾶς φάνηκε νὰ κατέχεται ἀπό ἀνησυχία, ὥστε νὰ περιορίσει τὸν ἄδειαν πού παραχωροῦσε, μέ το νὰ ἐπιμένει ἐντονα στὸ νὰ μὴ ἐπιτραπεῖ νὰ διδάσκεται τίποτε σ' αὐτά τὰ σχολεῖα χωρίς νὰ ἔχει λάβει προηγουμένως γνώσην ἡ Κυθέρων⁹. Ὁ ἕιδος δὲ Korck μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ὁ Καποδίστριας προέβαλλε συχνά ἀντιρρήσεις στὸν κυκλοφορία προτεσταντικῶν φυλλαδίων, πού προσέβαλλαν τὴν θρησκευτικὴν παράδοσην τοῦ λαοῦ¹⁰. Ἐξ ἄλλου, ὁ Καποδίστριας ἔγραψε στὸν ἀμερικανὸν μισσιονάριο Rufus Anderson, ὅτι «οἱ ὉἘλληνες θὰ δέχονται εὐχαρίστως σχολεῖα καὶ ἄλλα, βιβλία, εἰκόνες, καὶ τέλος κάθε τί, πού δέν θὰ τούς ἀποσποῦσε ἢ δέν θὰ ὑπονόμευε τὸν πίστην τους στὸν ὉἘκκλησία τοῦ ὉἘθνους τους»¹¹. Ἔπεδίωξε, μάλιστα, νὰ λάβει δάνειο ἀπό τὸν μεγάλην ἀμερικανικὴν ἱεραποστολικὴν Ἑταιρεία A.B.C.F.M., πού εἶχε καταρτίσει ἐκπαιδευτικὸν πρόγραμμα γιά τὸν Ἐλλάδα, «γιά νὰ ὀργανώσει δικό του σύστημα ἔθνικῆς παιδείας». Ἡ Ἑταιρεία, βέβαια, παρὰ τὸν διατυμπανιζόμενο φιλελληνισμὸν της, ἀπέρριψε τὸν πρότασί του¹², διότι σκοπός της ἦταν νὰ εἰσαγάγῃ τὸν Προτεσταντισμὸν στὸν Ἐλλάδα μέσω τῆς παιδείας, δῆπος καὶ ἔγινε ἄλλωστε. Ὁ Καποδίστριας, λόγω τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως καὶ τῆς διεθνοῦς θέσεως τῆς Ἐλλάδος, οὔτε νὰ ἀποκρούσει τοὺς δυτικοὺς μποροῦσε, οὔτε νὰ ἀρνηθεῖ τὸν προσφορά τους, λόγω τῆς ἐλλείψεως, ἄλλωστε, μέσων. Προσπαθοῦσε δῆμως νὰ τοὺς κρατεῖ ὑπό τὸν ἔλεγχό του¹³. Στό ἀρχεῖο τοῦ συνεργάτου του, Ἄνδρεα Μουστοξύδην (στὸν Κέρκυρα), ἐπισημάναμε πολλές ἀποδείξεις γιά αὐτὸν τὸν πολιτικὴν καὶ τῶν δύο αὐτῶν Κέρκυραίων.

4. Παιδεία καὶ ὉἘκκλησία, συνέχεια τοῦ ὉἘθνους

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ πολιτικὴ τοῦ Καποδίστρια ἔβαινε παράλληλα πρὸς τὸν εὐρύτερο ἐκκλησιαστικὸν πολιτικὸν του¹⁴. Παιδεία καὶ ὉἘκκλησία ἦταν τὰ βασικά ἐνδιαφέροντά του, γιά τὸν πνευματικὴν συνέχειαν τοῦ ὉἘθνους, δῆπος καὶ ἡ δικαιοσύνη, γιά τὸν ἐκσυγχρονισμένον ὄργανωσή του. Φρόντισε γιά τὸν ἀνακαίνιση τῶν ἐρειπωμένων ἐκκλησιῶν, γιά τὸν μόρφωσην τοῦ Κλήρου, ἰδρύοντας ἐκκλησιαστικὴν σχολήν στὸν Πόρο¹⁵, σχεδίαζε δέ ἀκόμη καὶ τὸν ἵδρυσην «ὉἘκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας», καὶ συνέστησε εἰδικὸν ὍὙπουργεῖο, τὸν «Γραμματείαν τῶν ὉἘκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου

Παιδείας», πού, δπως ό ϊδιος έξηγοῦσε, «συνηνώθησαν δύο ὑπηρεσίαι ἀχώριστοι, καὶ πρός ἓνα συντρέχουσαι σκοπόν, τίν ἡθικήν τῶν πολιτῶν μόρφωσιν, ἢτις εἴναι ἡ βάσις τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς τοῦ ἔθνους ἀνορθώσεως»¹⁶. 'Ο Καποδίστριας θεμελιώνει, ἔτσι, τίν συνύπαρξη «Παιδείας καὶ Ἐκκλησίας» (δχι: Θρησκευμάτων), σέ ἓνα 'Ὑπουργεῖο, γιά τίν παράλληλη πολιτική διακονία, δύο περιοχῶν, πού παραδοσιακά συνδέονται μεταξύ τους ἀδιάρρηκτα στή ζωή τοῦ Γένους. Είναι χαρακτηριστικό γιά τίν διακρίβωση τῆς νοοτροπίας των, δτι ό Κοραῆς είχε προτείνει τίν σύνδεση 'Ἐκκλησίας καὶ 'Αστυνομίας!

'Ο χαρακτηρισμός τοῦ Καποδίστρια ώς «τοῦ πρώτου καί τελευταίου Κυβερνήτου, πού ἀγάπησε καὶ ἐνδιεφέρθη εἰλικρινῶς διά τίν Ἐκκλησίαν τῆς 'Ἐλλάδος»¹⁷ δέν είναι ὑπερβολή. Πιστεύοντας στή άναγεννητική ἀποστολή καὶ δύναμη τοῦ Κλήρου, ἐργάσθηκε γιά τίν πνευματική ἄνοδο καὶ τίν σχολική κατάρτισή του. Είναι ό μόνος πολιτικός μας, ό δοπιος ἐνδιαφέρθηκε εἰλικρινά γιά τίν ἀξιοποίηση, καὶ δχι ἀπλῶς τήν «δῆμευση» καὶ ἀπαλλοτρίωση, τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας. 'Αξιοποίηση ὑπέρ τῆς ἴδιας τῆς Ἐκκλησίας (μισθοδοσία τοῦ κλήρου καὶ συντήρηση τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ σχολείου). 'Αποπειράθηκε, ἐπίσης, νά καταπολεμήσει τίν ὑπάρχουσα ἀταξία τοῦ 'Ἐκκλησιαστικοῦ βίου, τίς καταχρήσεις ὀδλίγων Κληρικῶν καὶ νά ἐπιβάλει τόν περιορισμό τοῦ Κλήρου στά ἐκκλησιαστικά ἔργα του, ἀλλά καὶ τίν τίρηση Ἐκκλησιαστικῶν λογιστικῶν βιβλίων, χωρίς δμως, στό τελευταῖο αύτό, ἐπιτυχία.

5. Τό Βαυαρικό Αύτοκέφαλο.

‘Η ’Ορθοδοξία τό Μέλλον τοῦ ‘Ἐλληνισμοῦ καὶ δχι ἡ Εύρωπη.

Τό σημαντικότερο δμως μέρος τῆς 'Ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς του, πού συνιστοῦσε τίν μεγαλύτερη πρόκληση γιά τούς δικούς μας Εύρωπαιστές καὶ τίς Μεγάλες Δυνάμεις, ἥταν ἡ προσπάθειά του νά ἀποκαταστήσει τίς σχέσεις τῆς 'Ἐλλαδικῆς 'Ἐκκλησίας μέ τίν πνευματική της Μπτέρα, τό Οίκουμενικό Πατριαρχεῖο, πού ἥταν ἀκόμη καὶ Έθναρχικό τοῦ Ἐλληνισμοῦ Κέντρο¹⁸. Μέ τίν ἔκρηξη τῆς ἔθνεγερσίας, δπως ἥταν φυσικό, διεκόπη ἡ ἐπικοινωνία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐλλάδος μέ τό Οίκουμενικό Πατριαρχεῖο, χωρίς δμως ἡ διακοπή αύτή, καθ' ὅλη τίν διάρκεια τοῦ 'Αγῶνος, νά λάβει τόν χαρακτήρα πραξικοπηματικῆς ἀνεξαρτητοποιίσεως. Τά δικαιώματα τοῦ Οίκουμενικοῦ Πατριαρχείου οὔτε ἀπορρίφθηκαν ποτέ, οὔτε καὶ λησμονήθηκαν. 'Αντίθετα ἡ Γ' 'Εθνική Συνέλευση -αύτή πού ἔξελεξε καὶ τόν Καποδίστρια ώς Κυβερνήτη- διεκήρυξε: «'Ἐπειδή πάντες ἡμεῖς [...]

ούκ ἔγνωρίσαμεν ἄλλον μπτέρα, εἰμή τίν Μεγάλην Έκκλησίαν, οὕτε ἄλλον Κυριάρχην, εἰμή τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, καθ' ἂ καί ὁ μεγαλόφρων αὐτῆς Πατριάρχης Γρηγόριος πρό ὀλίγων χρόνων ἐθυσιάσθη ὑπέρ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Πίστεως καί ὑπέρ πατρίδος, διά τοῦτο οὐκ ἐφεῖται ἡμῖν ἀποσπασθῆναι ἀπ' αὐτῆς καί ἀποσκιρτῆσαι». 'Ο κύκλος ὅμως τὸν Διαφωτιστῶν, μέ πρῶτο τὸν Κοραῆ, ποτισμένος ἀπό τὸ δυτικό πνεῦμα καί προσκολλημένος στὸν δυτικὴν ἀρχὴν τῶν ἐθνοτήτων καί στὶς δυτικογενεῖς προκαταλήψεις γιά τὸ Βυζάντιο καί τὴν Ρωμοσύνην, ἔγινε ὁ προπαγανδιστής τῆς αὐτονομίσεως τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ἀπό τὸ Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο.

Στό σημεῖο ὅμως αὐτό πρέπει νά λεχθεῖ, ὅτι οἱ Ἑλληνες Εὐρωπαΐζοντες εύθυγραμμίζονταν μέ τίν πολιτικὴ τίν Μεγάλων Δυνάμεων γιά τὸ νεότευκτο Ἑλληνικό Κράτος, ἀλλά καί ὅλη τίν «καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆ». 'Η πολιτικὴ αὐτῆς μπορεῖ νά συνοψισθεῖ στὰ ἀκόλουθα: λύση τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος μέ τὴ δημιουργία μικρῶν ἐθνικῶν βαλκανικῶν κρατῶν, σέ μόνιμη σύγκρουση ἢ ἀντίθεση μεταξύ τους, γιά τίν ἐμπόδισην κοινοῦ ἀγῶνος ἐκ μέρους των πρός ἀνασύσταση τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Ρωμανίας/Βυζαντίου. 'Ο διαμελισμός τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας συνδέθηκε μέ τίν δικαιοδοσιακὴ συρρίκνωση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, μέ τὴ δημιουργία ἐθνικῶν Ἐκκλησιῶν, καί σ' αὐτό βοηθοῦσε ἢ ἔξαπλωση τοῦ ἐθνικοῦ καί, κατά οὐσίαν ἐθνικιστικοῦ, πνεύματος στούς λαούς τῆς Βαλκανικῆς. Οἱ Ἑλληνες θά ἔχουμε τὸ θλιβερό προνόμιο νά ἡγηθοῦμε τὸ 1833 σέ αὐτήν τήν προσπάθεια ἀποσυνθέσεως τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐθναρχίας.

'Ο Καποδίστριας γνώριζε καλά τὰ σχέδια αὐτά. 'Ως ἐνσυνείδητα ὅμως Ρωμός-Ορθόδοξος, γνώριζε, ὅτι ὑπῆρχε κίνδυνος, ἢ διακοπή τοῦ δογματικοῦ καί κανονικοῦ δεσμοῦ τῆς Ἑλλάδος μέ τὸ Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο νά προκαλέσει κυριολεκτικά διάλυση τοῦ Ἐλληνισμοῦ, ἐλευθέρου καί ἀλυτρώτου. Έξ ἄλλου, ἵταν καί βαθύς γνώστης τῆς σημασίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου γιά τὸν Ἐλληνισμό καί τίν Ορθόδοξη οἰκουμένη, -δημοσίευει ἢ σχετική ἀλληλογραφία του. 'Αλλωστε, ἥδη τὸ 1819, εὑρισκόμενος στήν Κέρκυρα, εἶχε ἐκδώσει ἐπώνυμα 'Υπόμνημα, ὃν ποστηρίζοντας τήν ἀναβολήν τῆς ἐπαναστάσεως καί τὴ θεμελίωση τῆς Φιλικῆς 'Εταιρείας «ούχι ἐπί τῆς ἀρχῆς τῆς ἐθνότητος, ἀλλά ἀπό τῆς εύρείας καί ζώσης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας»¹⁹. Τί ἄλλο δείχνει αὐτό ἀπό τήν θέληση τοῦ Καποδίστρια νά ἀναστηθεῖ «τὸ ρωμαίικο», τό δημοσίο συνεχιζόταν μέ τίν Εθναρχική ὑπόσταση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου; Μέ τίν Ορθόδοξία καί ὅχι τήν Εὐρώπη συνέδεε ὁ

Καποδίστριας τό μέλλον τοῦ 'Ελληνισμοῦ.

Δέν εἶναι περίεργο, λοιπόν, ότι ὁ Κυβερνήτης συνῆψε ἀλληλογραφία μέ τὸν Οἰκουμενικό Πατριάρχη Κωνστάντιο τὸν Α' (1830-1834), μέ σκοπό νά ρυθμισθεῖ ἡ σχέση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐλλάδος μέ τὴν Μητέρα Ἐκκλησία μέσα στὸ πνεῦμα τῆς Ὀρθοδόξου παραδόσεως καί τῆς ἱστορικοκανονικῆς τάξεως. Στὴ συνάφεια δέ αὐτή εἶναι ἐνδεικτική τῶν προθέσεων καί τοῦ φρονήματος τοῦ Καποδίστρια μία πολύτιμη μαρτυρία τοῦ Κ. Οἰκονόμου, πού δημοσιεύσαμε ἡδη²⁰. Ὁ Οἰκονόμος, στενός φίλος τοῦ Ρέοντος καί Πραστοῦ καί μετέπειτα Κυνουρίας Διονυσίου, ἀπό τὸν ὅποιο θά ἔλαβε ἀσφαλῶς τίς σχετικές πληροφορίες, ἀναφέρει, ὁ Καποδίστριας ἀνέθεσε στὸν Διονύσιο εἰδική ἀποστολή στὴν Πόλη, γιά νά διευθετηθεῖ τὸ ταχύτερο τὸ ἐκκλησιαστικό πρόβλημα τῆς Ἐλλάδος, «ἴνα μή, ὅπως ἔλεγε (ὁ Καποδίστριας), πέσει ἡ ὑπόθεσις εἰς Φράγκων χεῖρας, καί τότε ἔχαθημεν!» Μέσα στὴ φράση αὐτή κλείνεται ἡ προφητικὴ πρόβλεψη τοῦ Καποδίστρια γιά τὸ βαναρικό αὐτοκέφαλο καί τίς ἐπιπτώσεις του στὴν ζωὴν τοῦ 'Εθνους μας, ἀλλά καί στὴν ὅλην πορεία τοῦ 'Ελληνισμοῦ.

Αὐτό ἀκριβῶς ὅμως δέν ἥθελε ἡ Εύρωπαική πολιτική. Τὴν ὄμαλοποίησην σχέσεων τῆς ἔλευθερας Ἐλλάδος μέ τὸ Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί τὴν συνέχισην τῆς ἐνότητος τοῦ Ρωμαίικου, πού μποροῦσε νά ὀδηγήσει στὴν ἀνάσταση τοῦ Βυζαντίου/Ρωμανίας, δηλαδὴ τῆς Ὀρθόδοξης Αὐτοκρατορίας. Ἐνῶ ὁ Ρέοντος καί Πραστοῦ Διονύσιος ἐτοιμαζόταν γιά τὴν μετάβασή του στὸ Πατριαρχεῖο, οἱ δολοφονικές σφαῖρες ἔκοβαν τὴν ζωὴν τοῦ Κυβερνήτη καί ματαίωναν τούς σκοπούς του. Οἱ δυνάμεις ἐκεῖνες, πού τροφοδοτοῦσαν καί κατηύθυναν τὴν ἐναντίον του ἀντιπολίτευσην, ὅπλισαν καί τὰ χέρια τῶν ἀφελῶν δολοφόνων του. Ὄπως, συνίθως, συμβαίνει στὴν ἱστορική πορεία ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων, οἱ προσωπικές δυσαρέσκειες καί ἀντιθέσεις, ἐνισχυόμενες ἀπό τίς ἐπιθυμίες τῶν ξένων, μεγιστοποιοῦν τίς ὀποιεσδήποτε ὑπερβάσεις καί ἀστοχίες, χάνοντας τὴν συνείδηση τῆς καθολικότητας καί τοῦ οὐσιώδους καί ἐν προκειμένῳ τοῦ μεγάλου ἔργου τοῦ Κυβερνήτη.

6. «Οἱ Ἕλληνες θά κατανοήσουν τὴν θυσίαν μου!»

Τό τραγικό στὸν περίπτωση τοῦ Καποδίστρια εἶναι, ὁτι, βέβαιος γιά τὸν ἔθνωφελῆ χαρακτήρα τοῦ ἐπιτελουμένου ἔργου του, δέν πίστευε, ὁτι θά βρεθοῦν ἀδελφοί του Ἕλληνες, πού θά θελήσουν νά τὰ καταστρέψουν: «Οἱ Ἕλληνες γράφει, δέν θά φθάσουν ποτέ μέχρι τοῦ σημείου νά μέ δολοφονήσουν. Θά σεβασθοῦν τὴν λευκή κεφαλή μου [...]. ἀλλωστε εἴμαι

άποφασισμένος νά θυσιάσω τίν zōnī μου διά tīn 'Ελλάδα καί θά tīn θυσιάσω. 'Εάν οι Μαυρομιχαλαῖοι θέλουν νά μέ δολοφονήσουν, ἄς μέ δολοφονήσουν. Τόσον τό xειρότερον διά αύτούς. Θά ἔλθη κάποτε ἡ ἡμέρα, κατά tīn ὅποιαν οι "Ελληνες θά ἐννοήσουν tīn σημασίαν tῆς θυσίας μου»²¹.

Λόγια προφητικά, ἀλλά συνάμα καί ἐνδεικτικά tῆς ὀλοκληρωτικῆς ἀφοσιώσεως τοῦ ἐρημίτη πολιτικοῦ στή διακονία tῆς Πατρίδος καί τοῦ Γένους. Στίς 27 Σεπτεμβρίου 1831 ἔφυγε ἀπό τό ταπεινό Κυθερεῖο τοῦ Ναυπλίου, γιά νά λειπουργηθεῖ, ὅπως ἔκανε σέ ὅλη tή zōnī του, ὡς πιστός ὁρθόδοξος. Τό γεγονός, ὅτι τά φονικά βόλια τόν βρῆκαν λίγο μετά tῆς 6.³⁰ τό πρωΐ, δέν πρέπει νά μείνει ἀπαρατίρητο. Δέν ἦταν ὁ πολιτικός τῶν δοξολογιῶν καί τῶν πανηγύρεων. Ἡταν ἔνας Ρωμός, ὅπως ὅλος ὁ ἀπλός καί εὐσεβής Λαός, γιά τό καλό τοῦ ὅποίου ἀνάλωνε tή zōnī του. Καί γιά αύτό μαζί μέ τό λαό ἀπό τόν "Ορθρο συμμετεῖχε στή σύναξη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος. 'Η δολοφονία του ἀνέκοψε tīn πορεία τοῦ "Εθνους γιά tīn ὀλοκλήρωσή του μέσα στά ὅρια tῆς 'Ελληνορθόδοξης παραδόσεώς του. 'Επηρέασε ὅμως δυσμενῶς καί tīn πορεία ὅλης tῆς 'Ορθόδοξης 'Ανατολῆς, ἀνατρέποντας τά σχέδια γιά tīn Ρωμαίικη ἀποκατάστασή της.

'Ο πιστός φίλος τοῦ Καποδίστρια 'Ευνάρδος μπόρεσε νά συνειδητοποιήσει πολύ ἐνωρίς tή σημασία tῆς δολοφονίας τοῦ ἀληθινοῦ Πατέρα tῆς 'Ελληνικῆς Πατρίδος: «'Ο θάνατος τοῦ Κυθερνήτου -έγραφε- εἶναι συμφορά διά tīn 'Ελλάδα, εἶναι δυστύχημα δι' ὅλην tīn Εύρωπην [...]. Τό λέγω μέ διπλῆν θλίψιν: ὁ κακοῦργος, ὅστις ἐδολοφόνησε τόν κόμητα Καποδίστρια, ἐδολοφόνησε tīn πατρίδα του». Τό εἴπαμε ὅμως παραπάνω: Τό δολοφονικό xέρι κατευθυνόταν ἀπό tίς δυνάμεις ἔκεινες, πού ἐνήργησαν στή δολοφονία, ὡς ἥθικοί αύτουργοί, πραγματοποιῶντας ἔτσι τόν σκοπό τους: tīn ἀνακοπή καί ἀνατροπή ἐνός μεγάλου πατριωτικοῦ ἔργου, πού ἐρχόταν σέ ἀντίθεση μέ τά συμφέροντά τους.

π. Γεώργιος Δ. Μεταλληνός Πρωτοπρεσβύτερος

Σημ. Συντάξεως: 'Η ἀρίθμηση tῶν ἐνοτήτων ἔγινε ἀπό τόν συγγραφέα καί οί tίπλοι τέθηκαν ἀπό ἐμᾶς, βάσει τοῦ περιεχομένου tῶν ἐνοτήτων.

‘Υποσημειώσεις

1. Ι. Α. Καποδίστρια, Ἐπιστολαί, Ἀθῆναι, 1841, τόμ. Α, σ. 102.
2. Στό ᾱδιο, σ. 135, 137 κ.ά.
3. Βλ. Ε. Γ. Πρωτοψάλτη, ‘Ο Καποδίστριας ὡς θρησκευτική προσωπικότης, περιοδ. ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ, ἀρ. 248, Δεκέμβριος 1976, σ. 3.
4. ‘Ελ. Κούκκου, ‘Ιωάννης Καποδίστριας, ὁ ἄνθρωπος – ὁ ἀγωνιστής, περιοδ. ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ, δ.π., σ. 10.
5. Κατά τίν ἔρευνα, πού κάμαμε ἐκεῖ, τό καλοκαίρι τοῦ 1982, συγκεντρώσαμε ἔνα ἀριθμό σχετικῶν ἐγγράφων, πού ἔχουμε παρουσιάσει καί παρουσιάζουμε σέ διάφορες εὐκαιρίες.
6. Βλ. Παν. Γ. Κροτικοῦ, ‘Ο Ἰω. Καποδίστριας τέκτων κανονικός, ‘Ο Ἐρανιστής 3 (1965), σ. 124-144.
7. Ν. Ι. Φιλιπποπούλου, ‘Ἐλληνικός Ἀντιμασσονισμός, Ἀθῆναι 1972, σ. 14.
8. ‘Ε. Πρωτοψάλτη, δ.π., σ. 4.
9. Γρ. Korck ἀπό 20.11.1829 στὸν Church Missionary Society τοῦ Λονδίνου, στοῦ Γ. Δ. Μεταλληνοῦ, Τό zῆτημα τῆς Μεταφράσεως τῆς ‘Ἄγ. Γραφῆς εἰς τὸν Νεοελληνικὸν, κατά τίν ΙΘ’ αἰώνα, Ἀθῆναι 2004, σ. 397.
10. Στό ᾱδιο.
11. James F. Clarke, Bible Societies; American missionaries and the national revival of Bulgaria, N. York 1971, σ. 232.
12. Στό ᾱδιο.
13. Γ. Δ. Μεταλληνοῦ, Τό zῆτημα τῆς Μεταφράσεως τῆς ‘Ἄγ. Γραφῆς εἰς τὸν Νεοελληνικὸν, κατά τίν ΙΘ’ αἰώνα, Ἀθῆναι 2004, σ. 399 ἐ. Πρβλ. τοῦ ᾱδίου, Παράδοση καί ἀλλοτρίωση, Ἀθῆνα 2001, σ. 279 ἐ.
14. Βλ. ‘Α. Γερομίχαλου, ‘Ιδρυσις καί Διοίκησις τῆς ‘Ἐκκλησίας τῆς Ἐλλάδος, στὸν ΕΕΘ-ΣΠΘ, ἀρ. 11 (1967), σ. 346 ἐ.ἐ. ‘Ε. Κωνσταντινίδου, Ἰω. Καποδίστριας καί ἡ ἐκκλησιαστικὴ του πολιτική, Ἀθῆναι 1977. Charles A Frazee, ‘Ορθόδοξος Ἐκκλησία καί Ἐλληνική Ἀνεξαρτησία, 1821-1852. Ἀθῆνα 1987, σ. 97 ἐ.ἐ.
15. Βλ. I. Κωνσταντινίδου, ‘Ο Ἰω. Καποδίστριας θεμελιωτῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαίδευσεως, ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ, δ.π., σ. 20-24.
16. Γεν. Ἐφημ. τῆς Ἐλλάδος, 1829, ἀρ. 73, 74.
17. ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ, δ.π., σ. 1.
18. Γιά τά παρακάτω βλ. Γ. Δ. Μεταλληνοῦ, Τό ‘Ἐλλαδικό Αύτοκέφαλο. Προϋποθέσεις καί συνέπειες, στό: Παράδοση καί ἀλλοτρίωση, δ.π., σ. 227 ἐ.ἐ.
19. Χρ. Παπαδοπούλου, ‘Η Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως καί ἡ Μεγάλη Ἐπανάστασις τοῦ 1821, ΘΕΟΛΟΓΙΑ, ΚΑ (1950), σ. 316.
20. Κων. Οίκονόμος πρός Τιπώφ (στὸν τιμπτικό Τόμο τοῦ καθηγ. Κων. Μπόνη).
21. Ἐπιστολαί, δ.π., τ. Δ', σ. 300 ἐ.

Κατά Χριστόν μεταμόρφωση ἢ κατά κόσμον παραμορφώσεις;

Aναμφίβολα ὁ Αὔγουστος εἶναι ἄρρηκτα συνδεδεμένος μὲ τό πρόσωπο τῆς Παναγίας. Ἡ Κοίμηση τῆς Θεοτόκου γίνεται αἰτία χαρᾶς γιά τούς πιστούς, γιατί ἀποτελεῖ τὸν ἔναρξην τῆς ἀκοίμητης πρεσβείας της πρός τὸν Υἱό καὶ Θεό της. Γιορτάζουν οἱ πιστοί καὶ ἐντείνουν τίς παρακλήσεις τους γιά τὴν συνεχῆ προστασία της καὶ ἀπομάκρυνσην κάθε κινδύνου καὶ ἔχθροῦ ἀπό τὴν ζωή τους. Σ' αὐτό ὅμως τὸ 15νθήμερο ὁδοιπορικό τοῦ Αὔγουστου πρός τὴν Γεθσημανῆ, ἢ Ἐκκλησία παρεμβάλλει μιά ἀνάβαση πρός τὸ ὄρος Θαβώρ, τὸ ὄρος τῆς Μεταμορφώσεως. Κι ἔτσι δίνεται ἡ δυνατότητα σὲ ὅλους νά κατανοήσουν ὅτι ὁ μόνος πραγματικός ἔχθρός τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ, τι τὸν χωρίζει ἢ θά τὸν χωρίσει αἰώνια ἀπό τὸν Χριστό καὶ ἀπό τὴν θέα τοῦ ἀκτίστου φωτός Του.

Ἡδη ὅμως βρισκόμαστε στὸν Σεπέμβριο, τὸν πρῶτο μήνα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους. «Μεταμορφωμένοι» σωματικά μετά τίς καλοκαιρινές μας διακοπές καὶ ἀνανεωμένοι ψυχικά –ὅσο μᾶς τὸ ἐπιτρέπουν οἱ συνθῆκες– ἄς στρέψουμε λίγο τὴν σκέψη μας σ' αὐτή τὴν Δεσποτική ἐօρτη, τὴν ἐօρτη τοῦ «μέλλοντος αἰῶνος» κατά τὸν "Ἄγ. Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομο, γιά νά ἔξετάσουμε πῶς τὴν βιώσαμε ἐμεῖς, οἱ σύγχρονοι μαθητές τοῦ Χριστοῦ.

Ἐμεῖς ταιριάζουμε ἀπόλυτα στό ψαλμικό χωρίο: «καὶ ἡγάπησαν αὐτὸν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν καὶ τῇ γλώσσῃ αὐτῶν ἐψεύσαντο αὐτῷ». Ἐλάχιστο τό ἐνδιαφέρον μας γιά τίς ἀνάγκες τῶν ἄλλων, καμιά συγκατάθαση στίς ἀδυναμίες τους, καμιά προσπάθεια περιστολῆς τῆς δύναμης μας, οὕτε καν τῆς ἀσκήμιας τοῦ χαρακτήρα μας. Καμία προσπάθεια μεταμόρφωσής του. Ἀπαιτοῦμε ὡστόσο συμπεριφορές καὶ αἰσθήματα ἀπό τούς γύρω μας, τέτοια πού οἱ ἴδιοι ἀδιαφοροῦμε ἢ ἀδυνατοῦμε νά ἐκδηλώσουμε.

Ἐφ' ὅσον λοιπόν δέν ἀφήνουμε τούς ἔαυτούς μας στά χέρια τοῦ Δημιουργοῦ μας πρός ἀνάπλαση καὶ μεταμόρφωση, εἶναι σίγουρο ὅτι θά πέσουμε στά χέρια ἐκείνων πού μᾶς μοιάζουν. Καί αὐτοί πού μᾶς

μοιάζουν δέν αἴτοῦν διακριτικά –όπως ὁ Χριστός– ἀλλά ἀπαιτοῦν ἐπιτακτικά. Ἐτοι, ἀπό ἀκόρεστοι καταναλωτές μέχρι χθές, καλούμαστε νά γίνουμε σήμερα μετρημένοι καί ὀλιγαρκεῖς, ἀδιάφοροι στίς σειρῆνες τῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν. Ἀπό ἀδιάλλακτοι διεκδικητές τῶν δικαιωμάτων μας μέχρι χθές, ὑποχρεούμαστε νά μεταμορφωθοῦμε σέ ἐνθουσιώδεις ὑποστηρικτές ὅλων τῶν διατάξεων πού ἐπιβάλλουν τίν κατάργησή τους... Τί τραγική είρωνεία ἀλλήθεια! Νά εἴμαστε πλασμένοι γιά τή θέα τοῦ ἀκτίστου φωτός καί νά δηλώνουμε ἀπόλυτα εύτυχεῖς ἃν διακρίνουμε λίγο ἀκνό φῶς στό βάθος κάποιου τοῦνελ...!

“Ομως ὅλοι μας κατά βάθος γνωρίζουμε ὅτι τό φῶς ἔρχεται μόνο ἀπό ψηλά. Καί πρός τά ἐκεῖ πρέπει νά ἀτενίσουμε ἃν θέλουμε νά ἀνορθωθοῦμε καί ὡς ἄπομα καί ὡς λαός. Ἀρκεῖ νά μπορέσουμε νά ξεχωρίσουμε ἀνάμεσα στίς τόσες φωνές καί κραυγές τριγύρω μας τή φωνή τοῦ Θεοῦ, πού ἔρχεται ἀπό τά βάθη τῶν αἰώνων μέ τό στόμα τοῦ προφήτη Ἡσαΐα: «Ισχύσατε, κεῖρες ἀνειμέναι (ἐξησθενημέναι) καί γόνατα παραλελυμένα... Ισχύσατε, μή φοβεῖσθε». Στό ἐγερτήριο αὐτό κάλεσμα οἱ ἃνθρωποι τῆς Π. Διαθήκης ἀνταποκρίνονταν καί τά κατάφερναν, ὅταν πραγματικά τό ἥθελαν. Ἐμεῖς βρισκόμαστε κάτω ἀπό τήν σκέπη τῆς Ὁρθόδοξης Ἔκκλησίας μας, τῆς «ἀπαραμόρφωτης μορφῆς» τῆς Ἔκκλησίας, κατά τόν Φ. Κόντογλου. “Έχουμε βοηθούς ὅλους τούς ἀγίους. Καί πολύ περισσότερο ἔχουμε τήν ἀκοίμητη πρεσβεία τῆς Παναγίας, πού σίγουρα φέτος τό καλοκαίρι τήν ἐπικαλεστήκαμε ἐντονότερα στίς αύγουστιάτικες Παρακλήσεις, γιά μᾶς καί γιά τήν πατρίδα μας. Θά ἥταν κρίμα νά ἐπιβεβαιωθεῖ σέ ἐμᾶς ἀκριθῶς ὁ λόγος τοῦ προφήτη: «καί ὁ λαός οὐκ ἀπεστράφη, ἔως ἐπλήγη, καί τόν Κύριον οὐκ ἔξεζήτησαν». Μποροῦμε κι ἐμεῖς νά τά καταφέρουμε ἃν πραγματικά τό θέλουμε!

Σήμερα βρισκόμαστε μπροστά στήν ἐκκλησιαστική μας πρωτοχρονιά. Ἄς ἀφήσουμε τούς ὕμνους τῆς Μεταμορφώσεως, τῆς τελευταίας Δεσποτικῆς ἑορτῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς χρονιᾶς, νά μᾶς δείξουν τήν πορεία καί τόν τελικό στόχο: «Δεῦτε οὖν ἐαυτούς ἐκκαθάρωμεν ... καί καλῶς εύτρεπίσωμεν ... Χριστῷ συμμορφούμενοι, ὅπως ἐπόπται τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος ἐποφθείμενοι».

Εὐανθία Κωλέπη
Θεολόγος

Ο ΣΠΟΡΕΑΣ, Ο ΣΠΟΡΟΣ, Ο ΑΓΡΟΣ

Κάθε χρόνο ἀκοῦμε στίς ἐκκλησίες μας τήν παραβολή τοῦ οπορέως (Λουκᾶ η', 5-15). Μετά τήν σύντομη περιγραφή τῆς οπορᾶς και τῆς τύχης πού είχαν οἱ σπόροι, ὁ Κύριος, ἀνταποκρινόμενος σε αἴτημα τῶν μαθητῶν, ἔξηγει τί ἀντιπροσωπεύει κάθε μία ἀπό τίς τέσσαρες κατηγορίες ἐδάφους ὃπου ἔπεσε ὁ σπόρος, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ: «παρά τήν ὄδόν», «ἐπί τήν πέτραν», «μέσῳ ἀκανθῶν» καὶ «γῇ ἀγαθῇ».

”Αν καὶ γνωρίζει ὁ Σπορέας ὅτι μόνον μία ἀπό τίς περιπτώσεις –κατηγορίες ἐδαφῶν ἀποτελεῖ γῆ ἀγαθή, ἀνθρωποι «οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τόν λόγον κατέχουσι καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ», δέν φείδεται κόπου καὶ σπόρου, ἀλλά σπέρνει «τόν σπόρον αὐτοῦ» ἀπλόχερα καὶ πλουσιοπάροχα. Δέν κάνει διακρίσεις. Ὄπως «τόν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπί πονηρούς καὶ ἀγαθούς καὶ βρέχει ἐπί δικαίους καὶ ἀδίκους» (Ματθ. ε', 45).

”Ἐτοι καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι Του σπέρνουν τόν λόγο τοῦ Εὐαγγελίου ἀφειδάλευτα σέ Ναούς, σέ αἴθουσες, στήν ὕπαιθρο, προφορικά, ἐγγράφως καὶ μέ τά σύγχρονα μέσα ἐπικοινωνίας. Καὶ αὐτοί δέν κάνουν διακρίσεις. Δέν μετροῦν τήν ἀποτελεσματικότητα τῆς προσφορᾶς τους. Στήν ἀγροτική δραστηριότητα ὑπάρχουν μετρήσιμα στοιχεῖα. Μποροῦμε νά προσδιορίζουμε στρεμματικές ἀποδόσεις.

Στόν χῶρο τῆς ἱεραποστολῆς ἔχουμε μεγέθη πνευματικῆς τάξεως καὶ τά γνωστά μας οἰκονομικοτεχνικά καὶ ἄλλα κριτήρια μετρήσεως, ἀξιολογήσεως δέν ἰσχύουν. ”Οταν καὶ στόν ὑλικό κόσμο ἀνακύππουν γεγονότα, ἔξελίξεις καὶ καταστάσεις πού ἐκφεύγουν τῶν γνώσεων καὶ προβλέψεών μας, τί μποροῦμε νά ποῦμε γιά τόν πνευματικό κόσμο τοῦ ἀνθρώπου σέ ἀτομικό καὶ συλλογικό ἐπίπεδο; ”Οχι μόνο γιατί τόν γνωρίζουμε λιγώτερο, ἀλλά καὶ γιά ἄλλους λόγους, πού προκαλοῦν ἀπειρες διαφοροποιήσεις (ικληρονομικότητα, περιβάλλον, παιδεία). ”Η ἐλευθερία τῆς βουλήσεως ἀποτελεῖ παράγοντα διαφοροποιήσεων. ’Ακόμη, ὑπάρχουν δυνάμεις πού δροῦν καὶ ἐπιδροῦν στόν χῶρο τῆς πνευματικῆς διαστάσεως τῆς ὑπάρχεώς μας. Τίς γνωρίζουμε. Είναι τό Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ὁ φύλακας Ἀγγελος. Είναι οἱ “ἀρχές” καὶ οἱ “ἔξουσίες”, οἱ «κοσμοκράτορες τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου» (Ἐφεσ. σ', 12).

”Όπως στή γεωργία ἔτοι καὶ στήν ἱεραποστολή ἡ οπορά ἐπαναλαμβάνεται. Στή γεωργία, ἐπειδή είναι ὁ φυσιολογικός κύκλος γιά πολλά εἶδη. Στήν ἱεραποστολή, γιατί συνεχῶς ἔρχονται στή ζωή νέοι ἀνθρωποι. Καὶ ἐπειδή ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ είναι τροφή τῆς ψυχῆς (Ματθ. δ' 4),

στήριγμα στόν ἀγῶνα της, φῶς στήν πορεία της, θωράκιση στίς ἐπιθέσεις πού δέχεται, σωτήρια γνώση.

Αύτά ὡς πρός τήν ἀγαθή γῆ. ‘Υπάρχουν καὶ οἱ ἄλλες τρεῖς κατηγορίες ἀγροῦ ὅπου ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἔπεσε μία ἡ περισσότερες φορές δέν καρποφόρησε. “Ομως ἡ ἀκαταλληλότητα τοῦ ἐδάφους δέν εἶναι δριστική. Συντελούμενες ζυμώσεις (διανοητικές, ψυχικές, ὄργωμα μέ τό ὑνί τοῦ πόνου, ἀπογοητεύσεις κ.ἄ.) τό καθιστοῦν πρόσφορο. ‘Ο σπόρος μπορεῖ κάποτε νά ριζώσει καὶ καρποφορήσει.

Νίκος Τσιρώνης

ΘΑΡΡΑΛΕΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΗ ΑΡΜΕΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΜΕΝΙΑ

Mᾶς ἔκανε ἴδιαίτερη ἐντύπωση τό περιεχόμενο τοῦ ἐκτενοῦς ἄρθρου τοῦ –ἄγνωστου μέχρι πρόσφατα σέ μᾶς– Ἀρμενίου ιστορικοῦ καὶ δημοσιολόγου Ἅμλέτ Δαβτιάν, μέ τίτλο «Νά ἀνασυσταθεῖ ἡ Ἀρμενική Χαλκηδονική (= Ορθόδοξη) Εκκλησία στήν Ἀρμενία», πού ἀναρτάται περίπου στό πρωτοσέλιδο τῆς Ἀρμενικῆς ιστοσελίδας www.religions.am

Ἐν τῷ μεταξύ παρατηρήσαμε, ὅτι μεταξύ τῶν ἄλλων ἀξιόλογων ἄρθρων, τό συγκεκριμένο δέχθηκε καὶ συνεχίζει νά δέχεται θετικά ἀλλά, τά περισσότερα, ἀρνητικά σχόλια. Ἀλλά καὶ on-line καὶ ἀρκετές ἔντυπες Ἀρμενικές ἐφημερίδες ἀνάρτησαν τό συγκεκριμένο ἄρθρο. Αύτά δείχνουν τό μεγάλο ἐνδιαφέρον πού προξένησε τό ἄρθρο αὐτό.

Οι Ἀρμένιοι Ὁρθόδοξοι (Χαλκηδόνιοι)

Εἶναι ἀναγκαῖο νά ποῦμε, ὅτι Χαλκηδονίτες (στά Ἀρμενικά khakhkedonakan) ὄνομαζόταν οἱ Ὁρθόδοξοι Ἀρμένιοι, ἐκεῖνοι δηλαδή πού ἀρνήθηκαν τόν Μονοφυσιτισμό καὶ παρέμειναν στήν Ὁρθόδοξη Πίστη καὶ Παράδοση τῆς Ἑκκλησίας τῶν ἐπά Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ φυσικά εἶχαν τίς δικές τους κοινότητες καὶ Μητροπόλεις, κυρίως στήν Δυτική Ἀρμενία ἔως τίς ἀρχές τοῦ 20 αἰ., ἀλλά καὶ στήν σημερινή Δημοκρατία τῆς Ἀρμενίας.

Ἐκ μέρους τῶν μονοφυσιτῶν Ἀρμενίων, οἱ ἄνθρωποι αὗτοί καλοῦνταν

καί καϊ-χορόμ, δηλαδή Ρωμιοί Ἀρμενίοι. Τούς Ὁρθοδόξους Ἀρμενίους ἀποκαλοῦσαν καί μέ προσβλητικές λέξεις ὅπως tsait, πού σημαίνει μισός ἢ μή ὀλοκληρωμένος ἄνθρωπος, δῆθεν γιά νά τούς χωρίσουν ἀπό τούς μυοφυσίτες!

Σήμερα δυστυχῶς δέν ύπάρχουν αὐτές οἱ Κοινότητες, λόγω ἴστορικῶν συνθηκῶν. Ἐμεῖς θά λέγαμε, κυρίως ἐξ αἰτίας τῆς Γενοκτονίας τῶν Ἀρμενίων τό 1915 ἀπό τούς Τούρκους, ἀλλά καί γιατί ἀφομοιώθηκαν ἀπό τούς πληθυσμιακά πολυαριθμότερους λαούς, ὅπως μέ τούς Ἐλληνες, Γεωργιανούς, Σύρους κτλ.

Λόγω του ὅτι δέν ύπάρχει ἐπίσημη ἢ καί ἀνεπίσημη Ὁρθόδοξη Ἑκκλησία τῆς Ἀρμενίας, δέν ύπάρχει καί τόπος στόν ὅποιο νά τελεῖται ἡ Ὁρθόδοξη λατρεία στή Ἀρμενική γλῶσσα καί, εἴναι φυσικό, οἱ Ὁρθόδοξοι Ἀρμενίοι νά ἀναζητοῦν καταφύγιο εἴτε στήν Ρωσία, εἴτε στή Γεωργία, εἴτε στή Ἐλλάδα καί ὅπουδήποτε ἀλλοῦ ύπάρχει Ὁρθόδοξη Ἑκκλησία.

Μεγάλη λύπη καί πόνος γιά μᾶς τούς Ὁρθοδόξους Ἀρμενίους ἀνά τόν κόσμο ἢ ἀπουσία δικῆς μας Ἑκκλησίας, ὅπου νά μποροῦμε νά λατρεύουμε ὁρθῶς τόν Θεό μας στήν δική μας γλῶσσα!

‘Η θαρραλέα πρόταση τοῦ Δαβτιάν

Ἐπανερχόμενοι στόν ἀρθρογράφο μας τόν κ. Ἀμλέτ Δαβτιάν, θέλουμε νά τοῦ ἐκφράσουμε πρῶτα τά συγχαρητήριά μας γιά τό ὠραῖο καί κατοχυρωμένο του κείμενο (ἔστω ἀπό πλευρᾶς συντίρησης τῆς κληρονομιᾶς καί πλουσίου ὄρθοδόξου πολιτισμοῦ) καί δεύτερον, τόν θαυμασμό μας γιά τίν τόλμη καί τό θάρρος του γιά τή θαρραλέα του πρόταση καί ἀκόμα, ἀν θέλετε, γιά τίν ἀπαίτησή του, «Νά ἀνασυσταθεῖ ἡ Ἀρμενική Χαλκηδονική Ἑκκλησία στήν Ἀρμενία».

‘Ο Δαβτιάν χρησιμοποιεῖ μία ὄρολογία παρμένη ἀπό τήν Ἀρμενική γραμματεία τοῦ Μεσαίωνα, ἀλλά δέν μᾶς ἐνδιαφέρει αὐτή τή στιγμή ἢ ἀκρίβεια στούς ὅρους. Ἀλλωστε ὁ ἵδιος δέν κατέχει τά θεολογικά γράμματα καί ἀναφέρεται μόνο στίς ἀρμενικές πηγές. Ἀλλά μᾶς προκαλεῖ ἐντύπωση ἢ σκέψη του καί ἢ συλλογι-

Ἱερά Μονή Παναγίας Ἀχταλά 10ος-13ος αι.

στική του, ότι παρά τό γεγονός της ύπερχιλιετούς πολεμικῆς τῆς μονοφυσιτικῆς θεολογικῆς ('Αντιχαλκηδόνιας) Γραμματολογίας καί ἐν μέρει καί της Ἰστοριογραφίας, βρίσκονται σήμερα στὸν Ἀρμενία διανοούμενοι, οἱ ὅποιοι, σχολιάζοντας τὴν Ἀρμενικὴν ἴστορια καί κάνοντας σύγκρισην καὶ ἀναφορά μὲ τὰ σημερινά δεδομένα, μποροῦν νά καταλήξουν σέ σημερινά συμπέρασμα, ὅπως ὁ Ἀρμενίος ἴστορικός σήμερα.

Εἶναι χρήσιμο νά ἀναφερθοῦμε ἐπιγραμματικά στά σημαντικότερα σημεῖα τοῦ ἄρθρου του.

Ίσως δέν θά βιαζόταν νά κοινοποιήσει ὁ Δαβτιάν τά ὅσα ὑποστήριξε ἂν δέν εἶχαν δοθεῖ πολλές ἀφορμές ἀπό τὸν τιλεόρασην, ἵδιαιπέρως μετά τὴν ἐπίσημη φετινή ἐπίσκεψη τοῦ Ἀρμενίου μονοφυσίτη πατριάρχη Γκαρεγκίν Β' στὸν Ὁρθόδοξην Ἔκκλησία τῆς Γεωργίας ἀπό τὶς 10-15 Ιουνίου.

Ἡ ἐπίσκεψη αὐτή εἶχε ως σκοπό τὸν ἀναγνώρισην τῆς Ἀρμενικῆς ἔκκλησίας στὴ Γεωργία ως νομικό πρόσωπο Δημόσιου Δικαίου καί ἀργότερα στὸ πλαίσιο τοῦ νόμου, ἂν ἦταν δυνατόν, νά ἐπιστραφοῦν μερικοί Ναοί καί προσκυνήματα στὴν Ἀρμενικὴν ἔκκλησία, πού οἱ Γεωργιανοί εἶχαν περάσει στὴν κυριότητά τους, ἐδῶ καί πάνω ἀπό μιά δεκαεπίτια.

"Ἐνταση μεταξύ Ἀρμενίας καί Γεωργίας. Ἡ ἴστορική ἐξήγηση

Σέ ἐπίσημο ἐπίπεδο ὑπάρχει ἐνταση μεταξύ τῶν δύο πλευρῶν. Οἱ Γεωργιανοί λένε, ὅτι αὐτές οἱ ἔκκλησίες πρέπει νά λειτουργοῦν ως Γεωργιανές Ὁρθόδοξες καί ἔτσι ἔχουν προχωρήσει σέ αὐθαίρετες ἐπεμβάσεις, δηλαδή σθένουν καί «καθαρίζουν» ὅτι θυμίζει κάτι Ἀρμενικό π.χ. ἐπιγραφές, ἐσωτερικές χαρακτηριστικές τῶν Ἀρμενικῶν ναῶν (ὑπερυψωμένοις ἄμβωνας κ.τ.λ.), σέ κάποιες, μάλιστα, περιπτώσεις βεβηλώνουν τάφους τῶν Ἀρμενίων στὸν περίγυρο αὐτῶν τῶν Ναῶν!

Καί ἡ Ἀρμενικὴ πλευρά, ὅπως λένε, εἶχε τά χέρια της "δεμένα", ἀφοῦ δέν μποροῦσε, ὅχι μόνο νά ἀπαιτήσει νομικά, ἀλλά οὔτε νά μιλήσει δυνατά γιά αὐτές τὶς ἔκκλησίες, ἀφοῦ στὴν Γεωργία μέχρι πρόσφατα δέν ὑπῆρχε νόμος θρησκευτικῆς ἐλευθερίας γιά ὅλα τά δόγματα (Ἀρμενίους, Ρωμαιοκαθολικούς, Προτεστάντες), ἀλλά καί ἄλλες θρησκείες (Ἰουδαϊσμός καί Ισλάμ). Έτσι, ὅλα αὐτά τά δόγματα δέν ἦταν ἀναγνωρισμένα ως Νομικά Πρόσωπα καί ὁ θρησκευτικός φανατισμός καί βανδαλισμός, ὑπό τό πρόσκημα τοῦ πατριωτισμοῦ, κατέλαβε τούς ἀδελφούς μας Γεωργιανούς καί τούς δδήγησε νά προχωρήσουν -δυστυχῶς μέ τὶς «εὐλογίες» τοῦ Ὁρθοδόξου Πατριαρχείου ἀλλά καί τί σιωπηλή στάση τοῦ κράτους- σέ γεωργιανοποίηση τῶν ναῶν καί μνημείων, πού εἶχαν κτιστεῖ ἀπό

μονοφυσίτες 'Αρμενίους. 'Ο έθνοφυλετισμός δυστυχῶς ταλανίζει τήν 'Ορθόδοξην 'Εκκλησία σχεδόν σέ όλα τά τοπικά ἐπίπεδα!

Γιά τήν καλύτερην κατανόησην ἐκ μέρους μας θεωροῦμε ἀπαραίτητην ἐπιπλέον τήν ἔξης ἔξηγοσην: Μετά τήν κατάρρευση τῆς Σοβιετικῆς Ἐνωσης σέ όλα τά 15 κράτη-μέλη, ὅπου ὑπῆρχε τοπική 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία (Ρωσία, Γεωργία, Ούκρανία, Λευκορωσία κ.τ.λ.) καί στήν Ἀρμενική ἐκκλησία, (στήν ὅποια εἶχαμε ἀναφερθεῖ σέ προηγούμενο τεῦχος τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐνοριακή Εὐλογία», Ἰούνιος- Ἰούλιος 2011, ἀριθ. τεύχους 108-109 μέ θέμα: «Πῶς οἱ 'Ορθόδοξοι 'Αρμένιοι ἔγιναν μονοφυσίτες;») ἀναβίωσε, θά λέγαμε μία ἔθνοφυλετική ἐρμηνεία καί προσέγγιση καί στά ἐκκλησιαστικά πράγματα. Έτσι οἱ 'Ορθόδοξοι Γεωργιανοί μέ μισαλλόδοξη μανία προχωροῦν στήν γεωργιανοποίησην ξένων μνημείων.

Στήν Ούκρανία ἰδρύεται τό σχισματικό πατριαρχεῖο καθαρά μέ ἔθνικιστικά κριτήρια ἀναγνωρισμένο ὅμως ἀπό τό Ούκρανικό κράτος κ.τ.λ.

Πρέπει νά ἐπισημάνουμε, ὅτι ἡ στάση τῶν 'Εκκλησιῶν σέ όλα τά θέματα δέν περνᾶ ἀπαρατήρητη ἀπό τούς ἀνθρώπους καί μπορεῖ μιά λανθασμένη κίνηση νά ὀδηγήσει σέ σοβαρές ἀντιδράσεις.

Ἐδῶ καί δύο δεκαετίες περίπου ἡ 'Ορθόδοξη Εκκλησία τῆς Γεωργίας ἔκμεταλλεύεται κάθε εύκαιρία γιά νά μιλήσει γιά τά Γεωργιανά, δῆθεν, μοναστήρια στήν 'Αρμενία (ἔξ' ἀφορμῆς αὐτοῦ τοῦ θέματος γράφει τό κείμενό του ὁ Δαβτιάν), ὅτι, δηλαδή, αὐτά πρέπει νά παραδοθοῦν στούς αὐθεντικούς τους κυρίους, δηλαδή στούς ἴδιους. Γιά τόν σκοπό αὐτό πρίν περίπου μία δεκαετία τό Πατριαρχεῖο ἐπίσημα ἀνακοίνωσε τήν ὕδρυση μίας Μητροπόλεως ἐν ὀνόματι Dmanisi, Agarac καί Tashiri, μέ μικρό ούσιαστικά 'Ορθόδοξο ποίμνιο, ἡ ὅποια ἔπρεπε νά ἀσχοληθεῖ μέ τά 'Ορθόδοξα ἀλλά, σήμερα, ἔγκαταλελειμμένα μοναστήρια.

Πρόκειται γιά 10 περίπου ὄρθόδοξα μοναστήρια στήν βόρεια 'Αρμενία, τά ὅποια ἀπό τόν XII αἰ., λόγω τῶν ἱστορικῶν συνθηκῶν, ἀνῆκαν στό Γεωργιανό Πατριαρχεῖο, ἀλλά ἦταν μέ 'Αρμενικό πληθυσμό, δηλαδή ἦταν στήν κυριότητα τῶν 'Ορθοδόξων 'Αρμενίων, ὅπως λένε οἱ 'Αρμένιοι τῶν Χαλκηδικῶν 'Αρμενίων. Ἀκόμα καί ἔνα ἀπ' αὐτά, τό μοναστήρι τῆς Akhtala, ἀφιερωμένο στή Κοίμηση τῆς Θεοτόκου, ὅπου ἦταν καί μητροπολιτική ἔδρα, στά τέλη τοῦ XVIII αἰ. εἶχε 'Ελληνα 'Ἐπίσκοπο ἀπό τόν Πόντο, τόν 'Αγ. Σωφρόνιο (1777-1784), τή μνήμη τοῦ ὅποίου ἡ 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία γιορτάζει στής 8/21 Σεπτεμβρίου.

‘Η Ἀρμενική ἐκκλησία τότε διαμαρτυρήθηκε γιά τίς Γεωργιανές ἀξιώσεις στήν βόρεια Ἀρμενία ως πρός τήν ὕδρυσην Ὁρθόδοξης Μητρόπολης ἐνῷ μέχρι πρόσφατα κρατοῦσε ἄκρα σιωπή γιά τήν ἱστορική ἀλήθεια, ὅτι ναί ὅταν τά μοναστήρια αὐτά ἦσαν ὁρθόδοξα, ἀνῆκαν στήν πνευματική δικαιοδοσία τοῦ Πατριαρχείου Γεωργίας, ἀλλά μέ 'Ἀρμενικό πληθυσμό. Μέ ἀπλά λόγια, οἱ πιστοί καὶ οἱ ἰδιοκτῆτες ἦταν οἱ Ὁρθόδοξοι Ἀρμένιοι. Αυτή ἦταν καὶ εἶναι ἡ ἱστορική ἀλήθεια!

Μέ τίν προαναφερθεῖσα ἐπίσκεψη του Ἀρμενίου πατριάρχη φάνηκε ὅλη ἡ ἀλήθεια, δηλαδὴ ἀναγκάστηκε ἡ μονοφυσιτική ἐκκλησία νά λύσει τήν σιωπή της καὶ ὅντως νά ὁμολογήσει τήν ἀλήθεια σχετικά μέ τά 10 ὁρθόδοξα μοναστήρια. Ούσιαστικά ὑπάρχουν καὶ ἄλλες 20 Ὁρθόδοξες ἐκκλησίες καὶ μοναστήρια. ‘Όλα αὐτά, ἐγκαταλελειμμένα σήμερα, μερικά εἶναι ὑπό κατάρρευση ἢ καὶ ἐξ ὀλοκλήρου κατεστραμμένα.

Ποῦ θά ὑπαχθοῦν οἱ Ἀρμενικοί Ναοί πού ἀνήκουν στό Γεωργιανό Πατριαρχεῖο; 'Ο κίνδυνος τῶν ἀπειραρίθμων αἰρέσεων

Ἄβιαστα, λοιπόν, δημιουργεῖται τό εὔλογο ἐρώτημα στούς ἐνδιαφερομένους κύκλους: «Ποιός θά ἀναλάβει τήν μοίρα αὐτῶν τῶν Ναῶν;» τῶν Ἀρμενίων, ἐφ' ὅσον δέν ὑφίσταται Ὁρθόδοξο Ἀρμενικό Πατριαρχεῖο,

τό δοποῖο θά ἦταν νομιμοποιημένο νά σταθεῖ ἀντάξια στήν ἱστορική ἀλήθεια καὶ νά ἀντιμετωπίσει νομικά τίς ἀξιώσεις τῶν Γεωργιανῶν, ἀναλαμβάνοντας τό χρέος καὶ τήν εὐθύνην του ἔναντι τοῦ Ἀρμενικοῦ λαοῦ;

Αὐτό εἶναι τό εὔλογο ἐρώτημα τοῦ Δαβτιάν, ὁ δοποῖος σέ ἔνα σημεῖο τοῦ ἄρθρου του γράφει χαρακτηριστικά: «'Η Ἀρμενική Ἀποστολική ἐκκλησία (=μονοφυσιτική) δέν πρέπει νά ἀνησυχεῖ, μέ τήν σκέψη ὅτι ἡ καινούρια ἐκκλησία (=ἡ Ὁρθόδοξη) θά λειτουργεῖ ως ἀνταγωνιστής ἀφοῦ, συνεχίζει ὁ ἄρθρογράφος, στήν Ἀρμενία δραστηριοποιοῦνται ἡ Ἀρμενική, ἡ Καθολική καὶ ἡ Ἀρμενική εὐαγγελική ἐκκλησία. Γιατί λοιπόν ἡ

Τό ιερό τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς Ἀχταλά 13ος αἰ.

άρχαιότερη ή Χαλκηδονική (=ή 'Ορθόδοξη) νά μήν κατοχυρωθεῖ ως Νομικό Πρόσωπο και νά λειτουργεῖ;

Τό Echmiadzin (τό κέντρο τῆς Ἀρμενικῆς ἐκκλησίας) μέ τίν ᷂ννοια αύτη πρέπει νά δείξει ἀνεκτικότητα και σύνεσην και νά το δεῖ ως μέτωπο πνευματικῆς μάχης ἐκεῖ ὅπου ὅντως ὑφίσταται αύτη, δηλαδή ως μέτωπο δράσης ἐναντίον τῶν αἰρετικῶν πού ως οἰκοδεσπότες κυριεύουν στή κώρα», λέγει ό Δαβτιάν.

'Ο Δαβτιάν, ὅταν ὅμιλεῖ γιά αἰρέσεις, ἔννοεῖ τίν λειτουργία και ἔντονη δραστηριοποίηση στήν Ἀρμενία ἄνω τῶν 70 θρησκευτικῶν ὄργανώσεων και «ἐκκλησιῶν» (δεκάδες παραφύαδες προτεσταντῶν, μάρτυρες τοῦ Γιεχωθά, μορμόνοι κτλ.). 'Όλοι αύτοί λειτουργοῦν ως νομικά πρόσωπα, ἀναγνωρισμένες ὄργανώσεις ἀπό τό κράτος!

Ποῦ θά ὀδηγηθεῖ ή κατάσταση, δέν γνωρίζουμε ἀκόμα, ἀλλά μέ τήν ἐπισήμανση τοῦ δημοσιολόγου: «...δόξα τῷ Θεῷ ή Ἀρμενική κοινωνία ἄρχισε ἥδη νά ξεχωρίζει τό ἐθνικό κέρδος ἀπό τό ἐκκλησιαστικό, και θά ἀντιδράσει, ἄν ή ἐκκλησία θελήσει είς βάρος τοῦ ἐθνικοῦ κέρδους νά τακτοποιήσει τίς δικές της ὑποθέσεις. "Ομως ἄν αύτό δέν ἔχει γίνει σήμερα, δέν σημαίνει, ὅτι αὔριο δέν μπορεῖ νά γίνει».

Ποιός θά προβάλλει τήν 'Ορθόδοξη Ἀρμενική Κληρονομιά;

Τό θέμα εἶναι, ὅτι ή αύτοαποκαλούμενη ἐθνική Ἀρμενική ἐκκλησία δέν μπορεῖ νά περιλάβει στήν κυριότητά της ούσιαστικά αύτά τά προσκυνήματα, ἐπειδή ἀπλά δέν τῆς ἀνίκουν. "Άρα γεννᾶται ή ἀκόλουθη εὔλογη παρατήρηση τοῦ Δαβτιάν, ὅτι «'Αρχίζουμε νά καταλαβαίνουμε, ὅτι ἄλλο πρᾶγμα ἀποτελεῖ ή ἐθνική ἰδιοκτησία, διαφορετικό εἶναι ἐθνική-πνευματική πολιτισμική κληρονομιά, και ἐντελῶς διαφορετικό πρᾶγμα ή ἐκκλησιαστική-πνευματική ἰδιοκτησία». «'Η Ἀρμενική ἐκκλησία....δέν εἶναι ἔτοιμη νά ὑπερασπιστεῖ τήν ὅλην ἐθνική πολιτισμική κληρονομιά...», «Γιά ἐκείνη ὑπόκειται σέ συντήρηση μόνο ή πνευματική και ή ὑλική κληρονομιά τῆς Ἀρμενικῆς Μονοφυσιτικῆς ἐκκλησίας». Γιά τόν ιστορικό «πάλι παραμένει ἀνοικτό τό θέμα, ὅτι ἔνα σημαντικό κομμάτι τῆς ἐθνικῆς μας πολιτισμικῆς κληρονομιᾶς πρέπει κάποιος νά τό συντηρεῖ, νά τό ὑπερασπιστεῖ, νά τό μελετήσει και νά τό παρουσιάζει στόν κόσμο». Στήν περίπτωση τοῦ Ἀρμενικοῦ Χαλκηδονικοῦ πολιτισμοῦ ή Ἀρμενική μονοφυσιτική ἐκκλησία ἀρνεῖται λόγω τῶν θεολογικῶν διαφορῶν νά ἀναλάβει αὐτόν τόν ρόλο, τό κράτος, ὅπως γνωρίζουμε, θά τό ἀναλάβει μέν τυπικά, ἀλλά στήν πραγματικότητα θά τό ἀφήσει στό περιθώριο, χωρίς νά δείξει

ένδιαφέρον.

Τελικά ό Δαβτιάν προχωρεῖ στό συμπέρασμα, ότι «'Εκ μέρους μας τό πιό συνετό βῆμα μπορεῖ νά είναι....αύτή ή κληρονομιά νά δοθεῖ στούς αύθεντικούς της ίδιοκτῆτες, στούς 'Αρμενοχαλκηδονίτες (= 'Ορθοδόξους).

Ιερά Μονή Χνεβάնκ 12ος αι.

σπολική (=Μονοφυσιτική) ἐκκλησία. Σήμερα αύτό είναι ἀπαίτηση ζωτικῆς σημασίας». Καί ἔξηγε ό Δαβτιάν, ότι δέν μιλάει γιά κάτι καινούριο στήν Ἀρμενική πραγματικότητα, ἀλλά «γιά τήν ἀνασύσταση αύτοῦ πού ὑπῆρχε στό παρελθόν» καί ἀκόμα «ὅτι τό ἔργο αύτό δέν πρέπει νά γίνει εἰς βάρος τῆς Ἀρμενικῆς ἐκκλησίας, ἀλλά πρέπει νά γίνει μόνο καί μόνο γιά τήν ώφελεια τοῦ Ἀρμενικοῦ ἔθνους».

Καταλαβαίνουμε τόν πόνο καί τόν προβληματισμό τοῦ ἀρθρογράφου, ότι ἀκόμα καί γιά τά ἔθνικά θέματα συμφέρει τήν Ἀρμενία νά ἀγκαλιάση τήν 'Ορθοδοξία, ὅπως χαρακτηριστικά τονίζει στό τέλος τοῦ κειμένου του: «'Η ἀνασύσταση τῆς Ἀρμενικῆς Χαλκηδονικῆς ἐκκλησίας πρῶτα ἀπ' ὅλα σημαίνει τήν ὑπερασπιστική ἐνδυνάμωση τῆς χώρας, σημαίνει τήν ἀναγωγή σέ νέο ἐπίπεδο τῶν ἀρμενο-γεωργιανῶν σχέσεων, καί τήν ἐπανάκτηση ἐνός σημαίνοντος μεριδίου τῆς ἔθνικῆς πολιτισμικῆς κληρονομιᾶς. Αὐτά τά ώφελη θά είναι ή βάση γιά νά προετοιμασθοῦν λύσεις καί σέ ἄλλα παράλληλα θέματα τοῦ Ἀρμενικοῦ λαοῦ».

Καταλήγοντας θέλουμε νά ἐλπίζουμε ότι αύτές οί τάσεις πού παρατηροῦνται στήν Ἀρμενία, θά βροῦν εὕφορο ἔδαφος ἐπιτυχίας, μέ τήν βοήθεια τοῦ Πανάγαθου Θεοῦ, ἀλλά καί μέ τή ἐμπρακτη συμπαράσταση τῶν 'Ορθοδόξων ἀδελφῶν μας.

Ἄλλα πῶς; Ιδοῦ τό πρόβλημα πού πρέπει μέ ὅλο τό ἔθνος νά λύσουμε. Εμεῖς πρέπει νά ἀναστίσουμε τήν Ἀρμενική Χαλκηδονική ἐκκλησία καί στήν Δημοκρατία τῆς Ἀρμενίας νά τῆς δώσουμε τό ἰδιο καθεστώς πού ἔχει ή Ἀπο-

π. 'Ιερώνυμος Mayllyan

Τά μυθεύματα καί ἡ Ἐπιστήμη τῆς Τεχνολογίας

Η ΚΑΡΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΑΠΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΣΚΟΠΙΑ

Σεβαστέ π. Βασίλειες

Σᾶς ἀποσ्टέλλω μερικά σχόλια ἀπό τή σκοπιά τοῦ Τεχνικοῦ, σχετικά μέ τήν Κάρτα τοῦ Πολίτη, πρός δημοσίευση στό Περιοδικό Ἑνοριακή Εὐλογία.

Η αρακολουθῶ μέ προσοχή τούς μονολόγους πού διεξάγονται ἀπό τοῦ βήματος τοῦ Ὁρθοδόξου Τύπου», τῶν θρησκευτικῶν ἐντύπων καί τῶν (διαδικτυακῶν κυρίως) Μέσων Ἐνημέρωσης γιά τό θέμα τῆς Κάρτας τοῦ Πολίτη. Λόγω τοῦ ἐπαγγέλματός μου, σάν τεχνολόγου, ἔχω ἀρκετές γνώσεις πάνω στά θέματα τῶν γραμμωτῶν κωδίκων, τῶν τεχνολογιῶν τῶν καρτῶν τύπου πιστωτικῆς, τῶν τεχνικῶν RFID, καί δέν εἶναι ύπερβολή νά πῶ ὅτι ἀσχολοῦμαι μέ αὐτά καθημερινά.

‘Ομίλησα γιά μονολόγους, διότι δέν φαίνεται νά ύπάρχει πρόθεσις διαλόγου γιά τό θέμα αὐτό, παρά μόνο μία στείρα ἀντιπαράθεσις «ἀφορισμῶν» καί ἔκθεσις φανταστικῶν καί μυθιστορηματικῶν προεκτάσεων γύρω ἀπό τό θέμα. Μοναδικό σημεῖο σύγκλισης καί ὁμόφωνης ὁμολογίας εἶναι ὅτι ἂν οἱ κάρτες περιέχουν σύμβολα τοῦ Ἀντιχρίστου, δέν θά τίς παραλάβομε, ὅχι γιατί φοβόμαστε μήπως «μολυνθοῦμε» ἀλλά γιατί δέν θέλουμε νά ἐμπαίζεται ἡ πίστη μας. Συμφωνοῦμε προσωπικῶς ἀπολύτως μέ τή θέση αὐτή, ἡ ὁποία ἔχει διατυπωθεῖ ἀπό πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Πέρα ὅμως ἀπό αὐτό, τό ἐρώτημά μας δέν εἶναι ἂν θά παραλάβουμε τίς ταυτότητες, διότι ἀπλᾶ αὐτές δέν ύπάρχουν. Καί ἂν ἀκόμα ύπάρξουν, προσωπικῶς ξέρουμε καί πῶς νά προστατευτοῦμε ἀπό τυχόν «λαθραναγνώσεις» RFID πού φοβίζουν τόν πολύ κόσμο, ἀπλᾶ ἔχοντας τήν Κάρτα μέσα σέ ἔνα σιδερένιο κουτί, καί ἐπίσης γνωρίζουμε ὅτι τεχνικῶς δέν εἶναι δυνατόν νά μᾶς παρακολουθοῦν ἀπό αὐτές (τό κινητό μας τηλέφωνο εἶναι πανεύκολο νά παρακολουθηθεῖ, δέν χρειάζεται καί κάποια ἐπιπλέον κάρτα γιά τήν δουλειά αὐτή) καί εἴμαστε σίγουροι ὅτι ἂν τυχόν ύπάρχουν «χάκερς» οἱ ὁποῖοι θά ἀλλοιώσουν τά στοιχεῖα τῆς κάρτας μας χωρίς νά τό καταλάβουμε, θά ύπάρξουν αὐτομάτως καί ἄλλοι χάκερς (μᾶλλον στό Μοναστηράκι!!!) πού θά μποροῦν νά κάνουν τό ἵδιο, καί θά μπορέσουμε νά πᾶμε σέ αὐτούς νά μᾶς σβήσουν ἡ νά ἀλλοιώσουν τά στοιχεῖα τῆς κάρτας μας σέ ὅ,τι μᾶς ἀρέσει. (Ἄς μήν ξεχνᾶμε ὅτι ζοῦμε στήν χώρα τῆς κομπίνας). Δέν ύπάρχει τίποτε πού νά μήν ἀντιγράφεται στόν σημερινό κόσμο τῆς τεχνολογίας, ἀλλά

αύτό τό παιχνίδι μπορεῖ νά παιχθεῖ καί ἀπό τίς δύο πλευρές. 'Απόδειξις αύτοῦ εἶναι καί τά πλαστά νέου τύπου διαβατήρια, τά ὅποια -γιά ὅσους δέν γνωρίζουν- περιέχουν «τσιπάκι» παρόμοιας τεχνολογίας ὥπως αὐτά πού θά ἔχουν (ἴσως, ἄν, καί ὅταν βγοῦν) οἱ Κάρτες.

Θά μποροῦσαν νά δημιουργηθοῦν, λοιπόν, καί πλαστά ἀντίγραφα Καρτῶν, ἀπό τά ὅποια θά μπορούσαμε νά ἀλλοιώσουμε ἡ νά ἀφαιρέσουμε ὅ,τι δέν μᾶς ἀρέσει. 'Ἐπίσης, τό ἡλεκτρονικό κύκλωμα πού ὑπάρχει στήν Κάρτα εἶναι ἔνας πομποδέκτης μέ ἐμβέλεια -στήν καλύτερη περίπτωση- μερικῶν ἐκατοστῶν τοῦ μέτρου. 'Οπότε, γιά ὅποιαδήποτε πρόσβαση στά στοιχεῖα τῆς Κάρτας (εἴτε ἀνάγνωση, εἴτε ἐγγραφή), ὁ πομπός (ἀναγνώστης) καί ὁ δέκτης (Κάρτα) πρέπει νά ἀπέχουν 10-20 ἐκατοστά, ὅπότε ἀποκλείεται ἡ ἐκ μεγάλης ἀποστάσεως ἀλλαγή τῶν στοιχείων πού περιέχει.

"Ἀν ὑπάρχει κάποιος τεχνολόγος πού ἔχει νά μᾶς ἀποδείξει κάτι ἀντίθετο ἀπό αὐτά, ἃς μᾶς δώσει τά στοιχεῖα τοῦ κατασκευαστῆ τῶν Καρτῶν, (ἄν ὑπάρχῃ, βεβαίως, κάποιος) γιά νά τά δοῦμε καί ἐμεῖς, καί νά πεισθοῦμε π.χ. ὅτι «τό τσιπάκι πρέπει νά ἔχει τό 666 ἀλλιῶς δέν λειτουργεῖ» καί ἄλλες τέτοιες γελοιότητες πού ἔχουν ἀκουστεῖ καί γραφεῖ. Λέξ καί τόσες καί τόσες ἄλλες ἡλεκτρονικές συσκευές χρειάζονται τό 666 γιά νά λειτουργήσουν!"

"Ἐχει ἐπίσης ἀκουστεῖ καί γραφεῖ ὅτι τό φερόμενο ὡς σύμβολο τοῦ ἀντιχρίστου 666, βρίσκεται σέ κάποιο κρυφό μέρος τῆς Κάρτας πού οὔτε ἐμεῖς οἱ τεχνικοί δέν ἔχουμε πρόσβαση!. Καί τότε ποιός τό ἔβαλε ἐκεῖ; Μπῆκε μόνο του ἡ τό ἔβαλε κάποιος τεχνικός; Καί ἄν τό ἔβαλε κάποιος τεχνικός, μέ ποιά τεχνική τό ἔξαφάνισε ὥστε νά μήν τό βρίσκουμε ἐμεῖς οἱ ὄμότεχνοί του; Δέν εἶναι βέβαια δυνατόν νά λάβουμε στά σοβαρά τέτοια ἐπιχειρήματα καί ἀπορῶ πῶς ὁ ἔνας μετά τόν ἄλλον τά νίοθετούν ἀκόμη καί Ἀρχιερεῖς!

"Ἄν καί οἱ περισσότεροι τεχνολογικοί ἰσχυρισμοί σχετικά μέ τήν Κάρτα εἶναι ἀπλὰ γιά γέλια, αύτό πού εἶναι ἐντελῶς ξεκαρδιστικό εἶναι τό ὅτι θεωροῦμε ὡς κάτι ἀπλό καί εὔκολο νά ἀντέξῃ τό χρεωκοπημένο σήμερα 'Ελληνικό κράτος κάτι πού δέν ἀντέξει οὔτε ἡ οἰκονομικά εὔρωστη 'Αγγλία, δηλαδή τό ὑπέρογκο κόστος συλλογῆς τῶν στοιχείων, ἀγορᾶς ἐξοπλισμοῦ, διανομῆς καί ἐγκατάστασης καί συντήρησης τοῦ ἐξοπλισμοῦ γιά τίς Κάρτες σέ ὄλες τίς δημόσιες ὑπηρεσίες, τήν ἐκπαίδευση τῶν ὑπαλλήλων στήν χρήση τοῦ ἐξοπλισμοῦ κ.λ.π. κ.λ.π., ἔξοδα πού ἀπαιτοῦνται γιά νά λειτουργήσει ἔνα τέτοιο ἐνοποιημένο σύστημα!"

Μόνο καί μόνο μέ τίς πρόσφατες ἐπιδόσεις τοῦ Δημοσίου Μηχανισμοῦ στήν παραγωγικότητα καί τήν Γραφειοκρατία, εἶναι μᾶλλον βέβαιο ὅτι οὔτε σέ 100 χρόνια δέν πρόκειται νά ἐκδοθῇ στήν χώρα μας ἡ Κάρτα τοῦ πολίτου!

A. Διαμαντής, M.Sc.

Διπλ. Μηχ. Αὐτομάτων Συστημάτων 'Ελέγχου

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΠΟΥ ΕΚΛΕΙΣΕ ΞΑΝΑ...

Τόσο καλοκαῖρι πέρασε καί, γιά ἄλλη μιά φορά, όλοκληρώθηκε ὁ κύκλος τῶν ἐποχῶν. Φαινομενικά, ὅλα μοιάζουν ἴδια κι ὁ σύγχρονος ἀνθρωπος ἔχει πάψει πιά νά δίνει σημασία σέ κάποιες ἀσήμαντες –κατά τή γνώμη του– λεπτομέρειες. Ή δική μας ἡ ζωή ἔχει βασικά δύο ἀξονες: διακοπές–δουλειά, δουλειά–διακοπές. Ὁταν φτάνει ἡ τελευταία μέρα τῶν διακοπῶν, μετράμε τὸν καιρό πού μᾶς μένει γιά τίς ἐπόμενες. Ἀκόμη κι ἡ πανοσέληνος κατάντησε νά μᾶς φαντάζει τόσο παράξενη, πού ἀνοίγουμε τούς ἀρχαιολογικούς χώρους καί ταράζουμε τή σιωπή της μέ τίς φιέστες μας. Ἔτσι χάσαμε τή σημασία τοῦ κύκλου τῶν καιρῶν, χάσαμε πράγματα πολύτιμα, πού δέν θά βρεθοῦν ποτέ πιά.

Οἱ παλιοί ἀνθρωποι ὅμως, πού ἤξεραν νά ἀκολουθοῦν τό φυσικό ρυθμό τῆς κτίσης, ἔβαζαν σάν ἀρχή τοῦ χρόνου τόν Σεπτέμβριο. Ὁταν ὁ κύκλος ἔχει κλείσει. Η γῆ ἔχει κυοφορήσει τίς σκοτεινές κρύες μέρες τοῦ χειμῶνα, ἔχει ἀνθίσει κάτω ἀπ' τό χρυσό φῶς τῆς ἀνοιξης, ἔχει ὥριμάσει κάτω ἀπ' τόν ἀσπρό καυτό ἥλιο τοῦ καλοκαιριοῦ. Ὁταν τό στάρι ἔχει μπεῖ στίς ἀποθῆκες καί τά σταφύλια ἔχουν μαζευτεῖ καί πατηθεῖ γιά νά γίνουν κρασί καί μοῦστος. Τότε ὁ ἀνθρωπος ἡσυχάζει λίγο, προτοῦ ξεκινήσει ἡ νέα σπορά...

Δέν μπορεῖ κανείς νά μήν ἐντυπωσιαστεῖ καί νά μήν προβληματιστεῖ ἀπ' τήν ἀρμονία πού μένει ἀσάλευτη στό χρόνο, σταθερή, γαλήνια, χωρίς κομπασμούς καί ματαιότητες, ἀπεικονίζοντας ἓνα ἀπειροελάχιστο τῆς γαλήνης καί τῆς πληρότητας καί τῆς ὥραιότητας. Αὐτοῦ πού ὥρισε τούς χρόνους καί τούς καιρούς καί τούς κύκλους τῆς ζωῆς.

Παλιά, οἱ ἀνθρωποι γιά νά εύχαριστήσουν τό Θεό πού τούς χάρισε τή ζωή καί τήν ἀφθονία, Τοῦ πρόσφεραν θυσίες, τό ἓνα δέκατο ἀπό τούς καλύτερους καρπούς, τά καλύτερα καί ὥραιότερα ζῶα τους. Όχι ὅτι ὁ Θεός τά ἔχει ἀνάγκη. Τί νά τά κάνει; Τρώει ὁ Θεός, ἡ πίνει; Ἡ ἔχει τήν ἀνάγκη μας; Μᾶς τό λέει ὁ Ἰδιος, χρησιμοποιῶντας τό στόμα τοῦ προφήτη καί ποιητή καί βασιλή Δαυΐδ: «οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου μόσχους οὐδέ ἐκ τῶν ποιμνίων σου χιμάρους. Ὁτι ἐμά ἔστι πάντα τά θηρία τοῦ δρυμοῦ, κτίνη ἐν τοῖς ὄρεσι καί βόες· ἔγνωκα

πάντα τά πετεινά τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὥραιότης τοῦ ἀγροῦ μετ' ἐμοῦ ἔστιν. Έάν πεινάσω οὐ μή σοι εἴπω· ἐμή γάρ ἔστιν ἡ οἰκουμένη καὶ τό πλήρωμα αύτῆς...»

Ο ἄνθρωπος εἶναι αὐτός πού ἔχει τήν ἀνάγκη –ἢ, τούλαχιστον, θά ἔπρεπε νά νοιώθει βαθειά μέσα του τήν ἀνάγκη –νά Τοῦ ἐπιστρέψει πίσω κάτι ἀπ' τόν Πατρικό Του πλοῦτο, ἀπ' τή Πατρική Του περιουσία. Γιά νά Τόν εὐχαριστήσει γιά τήν κάθε ἀχτίδα πού ὠριμάζει τά στάχυα, γιά τόν κάθε κόκκο γῆς πού βλαστάνει ζωή, γιά τήν κάθε στάλα τοῦ φεγγαριοῦ πού ἀσημίζει τό νερό πού δέν κουράζεται, αἰῶνες τώρα, νά γεννάει ζωή καὶ νά μᾶς τή δίνει γιά νά μᾶς τρέφει πλούσια.

Καί μέσα σ' ὅλον αὐτό τόν πλοῦτο καὶ τήν ὁμορφιά τῆς συγκομιδῆς, προσφέρει καὶ ἡ Ἐκκλησία τή «δεκάτη» τοῦ δικοῦ της θερισμοῦ. Ποιός ἔχει μετρήσει τά ἐκκλησάκια τά σπαρμένα σέ δάση κι ἀκροθαλασσιές, σέ ποτάμια καὶ λίμνες, σέ βουνά καὶ πεδιάδες; Ποιός ἔχει μετρήσει τούς ἀγίους τοῦ καλοκαιριοῦ, τίς σιωπηλές σκιές πού παρατηροῦν ἀπό ψηλά, ἀπ' τούς βράχους πού εἶναι χτισμένα τά «οπίτια» τους τίς δραστηριότητες τῶν ἀνθρώπων καὶ τόν κόπο καὶ τίς ἀνάγκες τους, πού συντροφεύουν τά καΐκια πού βγαίνουν γιά ψάρεμα, ἢ στέκονται δίπλα στούς θεριστές πού κοπιάζουν, ἢ μαζεύουν τά ἀτακτα κατουικά τά χοροπηδοῦν ἄμυαλα στούς γκρεμούς;

Ποιός ἔχει μετρήσει τό στράτευμα τῆς ἀφρόκρεμας τῆς ἀνθρωπότητας πού πρόσφεραν θεληματικά τόν ἔαυτό τους σάν ἄμωμη «δεκάτη» γιά νά εὐχαριστήσουν τό Θεό γιά τό δῶρο πού μᾶς ἔκανε ὅταν μᾶς ἔφερε στήν ὕπαρξη καὶ καταδέχτηκε νά μᾶς ὀνομάσει φίλους Του; Μικρές κοπελίτσες στήν ἀρχή τῆς ζωῆς τους, ὕριμες γυναῖκες μαζί μέ τά παιδιά πού γέννησαν, νεαροί πολεμιστές πάνω στή δόξα τῆς ὁμορφιᾶς καὶ τῆς δύναμής τους, ὕριμοι πολεμιστές πού ὁ χρόνος ξάσπρισε τά μαλλιά τους καὶ μεταμόρφωσε τήν ὄρμή τῆς νεότητας σέ σοφία καὶ βαθειά, ἐσωτερική γαλήνη καὶ γενναιότητα.

Ποιός σάλπισε τό προσκλητήριο; Κοσμᾶς καὶ Δαμιανός, Ὅγανθος, Θεόδοτος καὶ Θεοδότη, Ἀνδρέας ἐπίσκοπος Κρήτης, Κυριακή, Προκόπιος καὶ Θεοδοσία, Παγκράτιος, Εὐφημία καὶ Ὄλγα, Πρόκλος, Ἰλάριος, Ἀκύλας ὁ ἀπόστολος, Κήρυκος καὶ Ἰουλίπτα, Ἀθηνογένης ὁ ἐπίσκοπος καὶ μάρτυς καὶ ποιητής τοῦ «Φῶς ἰλαρόν», Μαρίνα, Αἰμιλιανός, Φωκᾶς, Χριστίνα, Παρασκευή, Ἐρμόλαος καὶ Παντελεήμων, Τίμων καὶ Παρμενᾶς, Καλλίνικος, Σίλας, Σιλουανός, Ἀνδρόνικος κι ἄλλοι «ῶν οὐκ ἔστιν ἀριθμός», μιά ἀτέλειωτη σειρά. Ἀνθρω-

ποι ὅλων τῶν ἡλικιῶν καί ὅλων τῶν τρόπων ζωῆς. Ὁ θερισμός τοῦ Θεοῦ. Ή προσφορά τῆς ἀνθρωπότητας. Οἱ μόνοι ὄμορφοι καὶ ζωντανοί κάτοικοι τοῦ νεκροῦ καί ἀσχημού κόσμου μας.

Κι ἀκόμη δέν τέλειωσαν. Ἀκόμη ὁ Θεός θερίζει κι ἡ ἀνθρωπότητα Τοῦ προσφέρει θυσία ὅ,τι πό ὄμορφο, ὅ,τι πό ἀθῶ, ὅ,τι πό εὐγενικό ἔχει. Μέχρι νά γεμίσουν οἱ «ἀποθῆκες» Του καί νά κλείσει ὄριστικά ὁ κύκλος τῶν χρόνων καί τῶν καιρῶν...

Νινέττα Βολουδάκη

ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ ΙΣΙΑ ΚΙ' ΟΜΟΙΑ;

Μιά μητέρα ἔλεγε ὅτι συνηθίζει, ὅταν θέλει νά ἔξηγήσει κάτι στό παιδί της, νά γονατίζει κατεβαίνοντας στό ὑψος του, καί νά τοῦ μιλάει «πρόσωπο μέ πρόσωπο» πιστεύοντας ὅτι ἔτσι θά ἐντυπωθοῦν καλύτερα αὐτά πού θέλει νά τοῦ πεῖ. Θεωροῦσε δηλαδή ὅτι γίνεται πιό κατανοητή ἂν κατέβει στό ὑψος τοῦ παιδιοῦ, ἀπό τό νά τοῦ μιλάει «ἄπο ψηλά».

Αύτή ἡ τακτική τῆς μητέρας ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται λογική. Σκέφτεται ὅτι ἂν κατέβει στό ὑψος του καί φθάσει στό μέγεθός του, θά τήν προσέξει πιό πολύ, θά τήν καταλάβει καλύτερα γιατί θά τήν βλέπει πιό κοντά του.

Πάνω σέ αὐτήν τήν θεώρηση βασίζεται καί ἡ συνήθεια τῶν ἐνηλίκων νά μιλοῦν στά νήπια, ὅταν αὐτά βρίσκονται ἀκόμα στό στάδιο τῆς ἐκμάθησης τῆς ὄμιλίας, ἐπαναλαμβάνοντας τίς λέξεις ὅπως ἀκριβῶς τίς λένε αὐτά. Μιλοῦν τά μωρά μέ τόν δικό τους τρόπο καί οἱ μεγάλοι ἐπαναλαμβάνουν τήν «βρεφική» διάλεκτο θεωρῶντας ὅτι ἔτσι συνεννοοῦνται καλύτερα!

Ἄν ἔξετάσουμε ὅμως αὐτήν τήν τακτική λίγο πιό προσεκτικά θά δοῦμε ὅτι τά πράγματα δέν είναι τόσο ἀπλᾶ ὅσο τά νομίζουμε. Ὁφελεῖ ἄραγε τά παιδιά αὐτή ἡ παιδαγωγική; Μᾶς αἰσθάνονται ὅντως πιό κοντά τους καί μᾶς παρακολουθοῦν καλύτερα ὅταν τά προσεγγίσουμε ἔξωτερικά; Γινόμαστε ὅντως πιό κατανοητοί ἂν γονατίσουμε καί τούς μιλήσουμε ἀπό κοντά; Ἡ μήπως κατεβαίνοντας στό ἐπίπεδό τους, ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νά «ξεπέσουμε» καί ἀπό τό ἐπίπεδο τοῦ γονιοῦ; Μήπως τά παιδιά ὅταν βλέπουν τόν γονιό στό ὑψος τους ἀρχίζουν νά αἰσθάνονται μεγαλύτερη οἰκειότητα καί παίρνουν θάρρος, τό ὅποιο ὅμως σιγά-σιγά μετατρέπεται σέ θράσος καί ἔλλειψη σεβασμοῦ;

”Ελεγε μιά έκπαιδευόμενη νηπιαγωγός ότι όσάκις καθόταν μαζί μέ τά παιδιά στό ίδιο τραπεζάκι μέσα στην τάξη, δέν μποροῦσε νά τούς έπιβληθεῖ. Μόλις σηκωνόταν ὅρθια καί τούς μιλοῦσε «άπό ψηλά», τότε τήν πρόσεχαν ὅλα.

Τό νά στέκεται, λοιπόν, ὁ πατέρας καί ἡ μητέρα στό ὕψος τους, πιό ψηλά ἀπό τό παιδί, καί νά τοῦ μιλοῦν ἀπό ἀπόσταση, ἀλλά μέ ἀγάπη καί σταθερότητα, ἔχω τήν ἐντύπωση ότι βοηθάει πολύ στό νά ἀναπτυχθεῖ σχέση σεβασμοῦ ἀνάμεσα στούς γονεῖς καί στά παιδιά. Μαθαίνουν τό ρόλο τους τά παιδιά μέσα στήν οἰκογένεια καί ἀναγνωρίζουν τό ρόλο τῶν γονέων. ”Οταν ὅμως οἱ γονεῖς «ξεπέφτουμε» ἀπό τό ρόλο μας, τάχα γιά νά μᾶς καταλαβαίνουν, γινόμαστε μέρος τοῦ δικοῦ τους ρόλου, μέ ἀποτέλεσμα αὐτά νά θεωροῦν ότι εἴμαστε ὅλοι, γονεῖς καί παιδιά, στήν ίδια θέση. ’Ενω θεωροῦμε ότι μέ τόν τρόπο αὐτό θά δημιουργήσουμε σχέση ἀσφάλειας καί οἰκειότητας μέ τά παιδιά, τίς περισσότερες φορές αὐτή ἡ σχέση ἔξελίσσεται σέ θράσος καί ἔλλειψη σεβασμοῦ.

Εἶναι διαφορετικό πρᾶγμα νά κατεβαίνουν οἱ γονεῖς στό ἐπίπεδο τῶν παιδιῶν πνευματικά καί νοητικά, γιά νά γίνονται πιό κατανοητοί νά ἔξηγοῦνται περισσότερο καί μέ πιό ἀπλά λόγια καί ἄλλο νά κατεβαίνουν ἔξωτερικά. Συμφωνοῦμε ἀπόλυτα ότι πρέπει οἱ γονεῖς νά μιλοῦν πνευματικά καί νοητικά ἀνάλογα μέ τήν ἡλικία καί τόν χαρακτῆρα τῶν παιδιῶν. ”Οταν ὅμως οἱ γονεῖς κάθονται κάτω γιά νά ἔξηγηθοῦν, τά παιδιά παίρνουν θάρρος τά παιδιά, θεωροῦν τούς γονεῖς μέρος τοῦ δικοῦ τους ρόλου, καί καταλήγουν νά τά ἔξισώνουν ὅλα στό μυαλό τους.

Δέν ἀναπτύσσονται μέ αὐτήν τήν τακτική σχέσεις οἰκειότητας καί φιλίας, ὅπως νομίζουμε. ’Η οἰκειότητα καί ἡ φιλία χτίζεται σταδιακά, ώριμάζοντας τό παιδί καί συνειδητοποιῶντας τό ποιός εἶναι καί ποιοί εἶναι οἱ γονεῖς του. Δέν ὠφελοῦν πολλές «οἰκειότητες» στήν μικρή ἡλικία ἀλλά μᾶλλον ὀδηγοῦν στό θράσος καί στήν ἰσοπέδωση τῶν ρόλων μέσα στήν οἰκογένεια.

Κατά κανόνα αὐτήν τήν τακτική τήν ἀκολουθοῦμε όταν τά παιδιά εἶναι πολύ μικρά, μέχρι τήν ἡλικία τῶν τριῶν ἐτῶν όπου δέν εἶναι σέ θέση νά ἔκφραστοῦν καλά καί πού δείχνουν ότι μᾶς ἀναγνωρίζουν σάν γονεῖς καί μᾶς ἐκτιμοῦν, γιατί μᾶς ἔχουν ἄμεση ἀνάγκη. Δέν ἀντιλαμβανόμαστε ὅμως ότι ἐνδέχεται νά καλλιεργεῖται μιά «οἰκειότητα» ἡ ὅποια θά ἔξελιχθεῖ σέ θράσος καί ἔλλειψη σεβασμοῦ. Μένουμε σέ αὐτό πού βλέπουμε, ότι δηλαδή τά παιδιά μας, μᾶς νοιώθουν πιό κοντά τους, ἀλλά δέν βλέπουμε ότι ἐνδέχεται νά ἔχουμε κλονίσει τήν εἰκόνα τῆς «αὐθεντίας» πού πρέπει νά διατηροῦν τά παιδιά γιά τούς γονεῖς. Καί ὕστερα, όταν αὐτά μεγαλώνουν καί δέν μᾶς ὑπολογίζουν ἀλλά μᾶς θεωροῦν ότι εἴμαστε «στό ἐπίπεδό τους», πασχίζουμε νά τά μάθουμε σεβασμό καί ἀπαιτοῦμε νά ἀναγνωρίσουν ότι εἴμαστε γονεῖς ἐνώ ἔκεινα εἶναι ἀπλῶς παιδιά! Τότε ὅμως διαπιστώνουμε ότι εἶναι πολύ

άργα. Άπευθύνονται σέ μᾶς σάν νά είμαστε συνομήλικοί τους καί σάν νά αἰσθάνονται ότι δέν ἔχουμε τίποτε νά τούς προσφέρουμε πού νά μήν τό γνωρίζουν ἥδη.

Γιατί ἄραγε θεωρεῖται καλό νά μᾶς βλέπουν τά παιδιά κοντά τους; Νά μᾶς βλέπουν ἵσους καί ἴδιους; Μπορεῖ αύτό νά συμβιβαστεῖ μέ τήν ἀσφάλεια πού ἔχουν ἀνάγκη καί πού πρέπει ἐμεῖς νά τούς ἐμπνεύσουμε; "Αν μᾶς θεωροῦν ἵσους καί ὅμοιους πῶς θά αἰσθάνονται ἀσφαλεῖς; Δέν πρέπει νά φανοῦμε «ἀνώτεροι» στά μάτια τους ὥστε νά αἰσθάνονται ότι ὑπάρχει κάποιος ἀπό πάνω τους καί τούς προστατεύει; Κάποιος πού ξέρει πιό πολλά, πού μπορεῖ νά χειριστεῖ κάθε δύσκολη κατάσταση, κάποιος πού μποροῦν νά ἐμπιστευτοῦν; Γιατί πρέπει νά ἔξισώνονται ὅλα;

Αύτήν τήν ἴδια νοοτροπία συναντάμε στήν ἐποχή μας σέ κάθε τομέα τῆς ζωῆς μας. Τά ἔχουμε ἰσοπεδώσει ὅλα, ἐν ὀνόματι τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων: τό κράτος καί οἱ πολῖτες βρίσκονται σέ μιά σύγχυση θέσεων καί ρόλων, οἱ καθηγητές καί οἱ μαθητές εἶναι ὅλοι «ἴσοι κι ὅμοιοι» καί δέν ὑπάρχει ἀνώτερος καί κατώτερος λόγος, ἡ Ἐκκλησία καί οἱ πιστοί εἶναι ὅλοι σέ ἓνα ἐπίπεδο χωρίς «Ἀρχή», χωρίς Κανόνες, χωρίς Ἀσφάλεια. Θεωρεῖται πρόοδος καί ἀνάπτυξη τῶν κοινωνιῶν τό νά καταλύονται οἱ θεσμοί καί οἱ ἀρχές καί ὅλοι νά εἶναι ἴσοι γιά νά γίνονται κατανοητοί καί γιά νά μήν αἰσθάνεται κανείς μειονεκτικά! Τί εἴδους πρόοδος ὅμως εἶναι αὐτή; Καί φθάσαμε νά ζητᾶμε ἀκόμα καί ἀπό τό Θεό νά συμβιβαστεῖ καί νά κάνει ἀμαρτωλό τό θέλημά Του προκειμένου νά Τόν καταλάβουμε! Δέν θέλουμε νά κάνουμε τόν κόπο νά φθάσουμε ἐμεῖς στό ἐπίπεδό Του. Γιατί ἔχουμε μάθει ὅλα νά βρίσκονται στό ὕψος μας γιά νά μποροῦμε νά τά ἀντιληφθοῦμε. Δέν ἔχουμε μάθει νά κοιτᾶμε ψηλά! Ἀπαιτοῦμε ὅλα τά πράγματα νά βρίσκονται δίπλα μας ἀλλιῶς, δέν καταδεχόμαστε νά τά κοιτάξουμε.

"Η κατάσταση τῆς κοινωνίας μας σήμερα, ἡ κατάσταση πού βρίσκονται οἱ οἰκογένειες, τό ἐπίπεδο πού βρίσκονται τά νέα παιδιά, ἀποδεικνύει ξεκάθαρα ότι δέν ἔχει ὠφελήσει τήν κοινωνία μας καθόλου ἡ πολλή οἰκειότητα πού ἔχει ἀναπτυχθεῖ καί ἔχει ὁδηγήσει στήν ἰσοπέδωση τῶν θεσμῶν καί τῶν ἀξιῶν.

Οἱ ἀξίες καί οἱ θεσμοί ὑπῆρχαν καί πρέπει νά ὑπάρχουν γιά νά διατηρεῖ ὁ ἄνθρωπος ἔνα στόχο! Νά κοιτάει ψηλά καί νά προσπαθεῖ νά φθάσει κάπου! "Όχι νά ἀπαιτεῖ νά κατέβουν τά πάντα σέ χαμηλό ἐπίπεδο γιά νά τά φτάνει. "Ολοι πρέπει νά κοιτᾶμε ψηλά ἐλπίζοντας κάποια στιγμή νά ἀξιωθοῦμε νά νοιώσουμε τήν ἀσφάλεια καί τήν παρηγορία πού μᾶς προσφέρει ὁ Θεός, τήν ὄποια τώρα ἐμεῖς –ὅπως τά «καλομαθημένα» μας παιδιά– περιμένουμε νά μᾶς τά δώσει μέ τόν τρόπο πού καταλαβαίνουμε ἐμεῖς.

Μαρίνα Διαμαντῆ

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ –ΑΤΟΜΟ, ΑΝΤΙ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΟ– ΘΥΜΟΣ ΚΑΙ ΑΓΑΝΑΚΤΗΣΗ

Kάθε ἐποχή πρέπει κατ' ἀρχήν νά κρίνεται καθ' ἑαυτή μέ τί δική της δομή καί τίς δικές της συνθῆκες. "Ανθρωποι τοῦ 20οῦ αἰώνα συνήθως χαρακτηρίζουν βάρβαρο τό «δυτικό» ἢ τόν «ἀνατολικό» Μεσαίωνα ἐπικαλούμενοι μάλιστα μέ ἔμφαση τίς ἀρνητικές πλευρές τῶν πολιτισμῶν ἐκείνων. Ἀλλά τί θα μποροῦσε νά πεῖ γιά τό δικό μας αἰῶνα ἔνας ἄνθρωπος τοῦ Μεσαίωνα;¹

'Αμφισβήτηση, θυμός καί ἀγανάκτηση! Μήπως δέν πρόκειται γιά τά ἕδια συναισθήματα πού κυριαρχοῦσαν στό θρησκευόμενο χῶρο τῆς Δύσης κατά τή διάρκεια τῶν μεγάλων μεταρρυθμίσεων, πού ἔγιναν πραγματικότητα, τίνη περίοδο τοῦ 'Ανθρωπισμοῦ καί τῆς 'Αναγέννησης; Μήπως ὅμως ἢ «μόδα» ἔρχεται καί παρέρχεται, ἢ παρέρχεται ἀλλά ἐπιστρέφει δριμύτερη;

Τό Εὐαγγέλιο βιώνεται σ' ἔνα δαιμονοκρατούμενο κόσμο. ' Ή φωνή τοῦ Θεοῦ δέν ἀκούεται ἀπό τούς ἀνθρώπους πάντοτε σωστά. 'Ετσι, πολύ εὔκολα μία ὁργανωμένη ἐκκλησιαστική κοινότητα μπορεῖ νά σταματήσει νά ἀκούει τή φωνή τοῦ Θεοῦ, ὑπακούοντας σέ ἀνθρώπινες ἐντολές καί σέ ἀνθρώπινα κατασκευάσματα.²

Θεός ἢ ἄνθρωπος, θεοσοφία ἢ ψυχολογία, θεοκεντρική ἢ ἀνθρωποκεντρική θεώρηση τῆς ζωῆς; Τά ἐρωτήματα τίθενται ἀδυσώπητα ἐνώπιόν μας, καί ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ούδέποτε παρέρχονται. 'Όλοι μας καλούμαστε νά τ' ἀντιμετωπίσουμε! Ποιός εἶναι ὅμως ὁ πλέον κατάλληλος τρόπος; Τό νά ἐπιλέξουμε ἀνάμεσα σέ δύο προοπτικές, ἀνάμεσα σέ δύο πραγματικότητες, ἀνάμεσα σέ δύο ύποθέσεις; Ή μήπως νά σκεφτοῦμε λίγο καλύτερα; Ένδέχεται νά ὑπάρχει μία ἐπιλογή, πού νά μήν ἔχουμε ἀκόμη ἀντιληφθεῖ!

'Από τά πρῶτα της βήματα ἡ Μεταρρύθμιση ἐνδιαφέρθηκε μέ ἔντονο τρόπο γιά τή σκέση Έκκλησίας καί κοσμικῆς ἔξουσίας. Έδῶ ἔγκειται μία ἀπό τίς βασικές ἀρχές τοῦ Προτεσταντισμοῦ, σύμφωνα μέ τήν ὁποία ἡ ἐκκλησιαστική καί ἡ κοσμική ἔξουσία εἶναι δύο ριζικά διαφορετικές ἔξουσίες καί δέν εἶναι δυνατό καί ἐπιτρεπτό νά ἔχουν στενή ἢ ούσιαστική

1. N. A. Ματσούκα, Προτεσταντισμός, ἔκδοσις γ', Θεσσαλονίκη 2007, σ. 28.

2. Ματσούκα, Προτεσταντισμός, σ. 29.

σχέση μεταξύ των.³

Άν διαχωρίσουμε τήν Ἔκκλησία ἀπό τήν Πολιτεία, ὁδηγούμεθα στό σταυροδρόμι τῆς ἐπιλογῆς: «Ἐκκλησία δίκως Πολιτεία ἢ Πολιτεία ἄνευ τῆς Ἔκκλησίας»; Άν ἀφαιρέσουμε ἀπό ἔναν ἄνθρωπο τήν ἐκκλησιαστική του συνείδηση, εἶναι ἀκριβῶς σάν νά ξεχωρίζουμε τό σῶμα ἀπό τήν ψυχή του. Άν ἀπομονώσουμε ἔναν πολίτη ἀπό τήν ὑπόλοιπη κοινωνία, εἶναι σάν νά ἀκρωτηριάζουμε τά μέλη ἀπό ἔνα σῶμα. Ή Ἐκκλησία εἶναι Σῶμα Χριστοῦ, ἢ Πολιτεία δέν δικαιοῦται νά διεκδικεῖ μερίδιο στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν;

Ό Προτεσταντισμός στίς μέρες μας, ὅπως καί κατά τήν περίοδο τῶν ἀρχῶν του καλλιεργεῖ τήν τάση νά καθίσταται ἢ ζωή μας ἀτομοκρατική, δηλαδή μία προσωπική ὑπόθεση. Τό ήθικό καί πουριτανικό ἰδεῶδες, πού καλλιεργήθηκε σέ πολλούς προτεσταντικούς κύκλους, ἔνας ἀπόλυτος προορισμός γιά τή σωτηρία ἐνός δρισμένου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων, μᾶς δείχνει ὅτι δεσπόζει σέ ἀρκετές πυχές τῆς ἐκκλησιαστικῆς, τῆς πολιτικῆς καί τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς, καί σέ καίρια σημεία, ἢ ἀρχή τῆς ἀτομοκρατίας.⁴

Η θλιβερή, ὅμως, ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἢ Προτεσταντική νοοτροπία ἔχει ἀγγίξει κι' ἐμᾶς. Πολλές φορές, ἀκόμη καί μέσα στίς ὅμαδες πού συγκαταλεγόμαστε καί συνεργαζόμαστε, νοιώθουμε καί λειπουργοῦμε ως ἄτομα καί ὅχι ως πρόσωπα. Γιά ποιό λόγο συμβαίνει αὐτό; Μᾶλλον ἐπειδή ἐκ φύσεως χρειαζόμαστε «ἐνέσεις» αὐτοπεποίθησης. Όλο καί περισσότερο στρεφόμαστε γύρω ἀπό τόν ἑαυτό μας καί δέν στεκόμαστε μέ εἰλικρίνεια ἀπέναντι στούς συνανθρώπους μας, δέν τούς νοιώθουμε δικούς μας. Ήτοι ὅμως ἀφαιροῦμε τήν εὐκαιρία αὐτή καί ἀπό τούς ἄλλους: Τό νά τούς προσφέρουμε τήν ἀδελφική καί ὅχι μόνο τήν συναδελφική μας παρουσία.

Ο Χριστός ἐνήργησε καί ἐνεργεῖ ἀντίθετα ἀπό ἐμᾶς. Φιλάνθρωπα, ὅχι ἀπάνθρωπα. Συνθλίβει τά δεσμά τοῦ θανάτου καί ξεπερνάει κάθε περιορισμό, ἀλλά καί ἐμπόδιο, για νά γίνει «δικός» μας, καί συγχρόνως νά μᾶς κάνει «δικούς» Του: «Ὕμεῖς φίλοι μού ἔστε, ἔάν ποιῆτε ὅσα ἐγώ ἐντέλλομαι ὑμῖν· οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δέ εἴρηκα φίλους».⁵ Πόσο χρόνο χρειάζεται ὁ ἄνθρωπος γιά νά ἀνοίξει ἐπιτέλους τά μάτια καί τ' αὐτιά του; Ή

3. Ματσούκα, Προτεσταντισμός, σ. 31.

4. Ματσούκα, Προτεσταντισμός, σ. 38.

5. Κατά Ἰωάννην, 1ε΄, 14-15.

«ἀλήθεια», τό «φῶς», ή ὅντως «ζωή», δηλ. ὁ Χριστός, ισταται ἐνώπιον τῆς θύρας τῆς καρδιᾶς μας.

‘Ο Υἱός και Λόγος τοῦ Θεοῦ δέν ἔχει δημιουργήσει τόν ἄνθρωπο, «ἐκ τοῦ Πατρός ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι» γιά νά ζεῖ ως θηρίο στίς ἐρημιές και στίς πόλεις ἀλλά γιά νά ζεῖ μέ αδελφοσύνη και ἀγάπη πρός ὅλους. Διαπέρασε ὁ ἴδιος τόν χρόνο, γενόμενος διαχρονικός, γιά νά κάνει και ἐμᾶς «ὑπέρ-χρονους» και «ὑπέρ-ανθρώπους». ὅχι ὅμως τόσο ως πρός τίς δυνάμεις τοῦ σώματος, ἀλλά τῆς πίστης, πού ἐκπορεύεται ἀπό τά βάθη τῆς καρδιᾶς μας, και μᾶς χαρίζει τή δυνατότητα, κατά τό ἐφικτόν, νά πραγματώνυμε τό πρότυπο τῆς Τριαδικῆς κοινωνίας ἀναμεταξύ μας.

Πρός τί λοιπόν ὁ θυμός, πρός τί ή ἀγανάκτηση, πρός τί μία ἐπιλογή, ἀν αὐτά δέν ἀπορρέουν και ἐκβάλλουν κάπου, πρός κάτι ἢ πρός κάποιον; ‘Ο Χριστός ἀπευθύνεται ξεχωριστά στόν κάθε ἄνθρωπο και τοῦ ἀπευθύνει ἰδιαίτερη πρόσκληση. Ἀπό τόν καθένα μας ὅμως ἐξαρτᾶται ἀν θά ἐπιλέξει ἐλεύθερα τόν Χριστό, γεγονός πού συνεπάγεται ὅτι συγχρόνως ἐπιλέγει νά βλέπει στό πρόσωπο τοῦ κάθε συνανθρώπου του, τόν ἴδιο τόν Χριστό.

Βασίλης Γοριδάρης
Θεολόγος

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ ΚΑΙ Η ...“ΕΞΕΛΙΞΗ” ΠΟΛΛΩΝ ΘΕΟΛΟΓΩΝ!

Οταν ἀπευθύνεται κανείς στόν σύγχρονο ἄνθρωπο σχετικά μέ τό θέμα τῆς προέλευσης τῆς ζωῆς κάνοντας λόγο γιά τή Δημιουργία του κόσμου και του ἀνθρώπου ἀπό τό Θεό συναντάει κυριολεκτικά ἔναν τοῦχο. Χαρακτηριστικό στίς μέρες μας εἶναι ή σχεδόν ἀπόλυτη ίσχυ και ἀποδοχή τῆς θεωρίας τῆς ἐξέλιξης. “Οποιος τολμάει νά τίν ἀμφισθητήσει, ίδιως μέσα ἀπό τίν προβολή τῆς Ἀγίας Γραφῆς και τῆς Δημιουργίας, θεωρεῖται φονταμενταλιστής, προσκολλημένος στό παρελθόν και στή μυθολογία, ζένος ἀπόλυτα πρός τό χῶρο τῆς ἐπιστήμης και πρός τίν ἐπιστημονική μεθοδολογία.

Οί θέσεις αὐτές ἥδη στήν σχολική πραγματικότητα εἶναι σχεδόν ἀπόλυτα παγιωμένες, ἀφοῦ αὐτή ή θεωρία προβάλλεται μέ κάθε εύκαιρια

μέσα άπό ὅλα ἔκεινα τά διδακτικά βιβλία πού σέ κάποιο βαθμό μποροῦν νά συσχετιστοῦν μέ αὐτήν. Ἐνδεικτικό μεταξύ ἄλλων εἶναι καί ἡ ἔνταξη τῆς θεωρίας στήν ἔξεταστέα ὑλη τῶν Πανελλαδικῶν Ἐξετάσεων στό μάθημα τῆς Βιολογίας ἀπό τό 2010. Τά μόνα βιβλία πού κρατοῦν ἀκόμα κάποια ἔστω ἀπόσταση εἶναι τά βιβλία τῶν θρησκευτικῶν, ἀλλά καί ἔκει παραπρεπταὶ τά τελευταῖα χρόνια μιά σχετική ὑποχώρηση καί προσαρμογή. Μέ λίγες λέξεις θά μποροῦσε νά διατυπωθεῖ ὡς ἔξης: Γιατί νά μή γίνονται ἀποδεκτές τόσο ἡ θεωρία τῆς μεγάλης ἔκρηξης ὅσο καί ἡ θεωρία τῆς ἔξελιξης, ἀφοῦ ἀσχολοῦνται μέ τό «πῶς» τῆς δημιουργίας πού εἶναι ἀποκλειστικά θέμα τῆς ἐπιστήμης. Ἀποστολή τῆς θεολογίας εἶναι νά ἀσχολεῖται μόνο μέ τό «ποιός» καί «γιατί» τῆς δημιουργίας (θλ. π.χ. τίς ἐνότητες 9 καί 24 στό βιβλίο τῶν Θρησκευτικῶν τῆς Β' Λυκείου «Χριστιανισμός καί Θρησκεύματα»).

Ἐπίσημα ἡ θεωρία τῆς ἔξελιξης παρουσιάζεται σάν ἐπιστημονική θεωρία, ὡς πρός τήν ἔξερεύνηση καί ἐρμηνεία τοῦ φαινομένου τῆς ζωῆς καί τῆς ἀνάπτυξής του. Στήν καθημερινότητα ὅμως τῶν Μαζικῶν Μέσων Ἐνημέρωσης καί στήν ἐκπαίδευση ἐπιβάλλεται κυριολεκτικά ὡς ἐπιστημονική ἀλήθεια! Συνδέθηκε κυρίως μέ τόν Κάρολο Δαρβίνο (1809-1882), ὁ ὅποιος σέ δύο βασικά ἔργα του, τό πρῶτο μέ τίτλο «Περί τῆς καταγωγῆς τῶν εἰδῶν» (1859) καί τό δεύτερο μέ τίτλο «Περί τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου» (1871) προσέθεσε στίς ἥδη ὑπάρχουσες θεωρίες τό μηχανισμό τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς, ὅτι δηλαδή στούς διάφορους πληθυσμούς τῶν εἰδῶν ἐπιβιώνουν οἱ πιό ἱκανοί, αὐτοί οἱ ὅποιοι ἀποδεικνύουν τή μεγαλύτερη ἱκανότητα προσαρμογῆς στίς ἐκάστοτε συνθῆκες τῆς ζωῆς.

Ο 19ος αἰώνας, στόν ὅποιο ἡ θεωρία τοῦ Δαρβίνου εἶδε τό φῶς τῆς δημοσιότητας, χαρακτηρίζεται ἀπό ἔνα δυνατό ρεῦμα ἀθεϊστής στήν Δυτική Εύρωπη, πρός τό πνεῦμα τῆς ὁποίας ταιριάζει ἀπόλυτα ἡ θεωρία αὐτή. Διότι θεωρεῖ καί ἐρμηνεύει τόν κόσμο ἐντελῶς αὐτόνομα ἀπό ὅποιαδήποτε δημιουργική ἀρχή, στήν ούσία ὡς αὐθυπόστατον. "Ετσι ἔξηγεῖται καί ἡ μεγάλη ἀπήκηση πού εἶχε ἡ θεωρία αὐτή στό κλίμα αὐτό τοῦ 19ου αἰώνα: εἶναι ἐντυπωσιακό τό γεγονός, ὅτι ἡ πρώτη ἐκδοση τοῦ ἔργου «Περί τῆς καταγωγῆς τῶν εἰδῶν» ἔχαντιλήθηκε τήν πρώτη μέρα τῆς κυκλοφορίας!"

Ο δυτικός ἀνθρωπος ἥδη ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Διαφωτισμοῦ ἀναζητοῦσε τήν ἀπαλλαγή ἀπό κάθε ὑπερβατική αὐθεντία, τήν ὁποία εἶχε zήσει καί γνωρίσει ἐπί αἰώνες μέσω τοῦ αὐταρχισμοῦ τοῦ παπισμοῦ μέ κορυφαία ἀποτρόπαια ἔκφραση τήν Ιερά Έξεταση. Ή δίκη τοῦ Γαλιλαίου τό 1633, τό γεγονός ὅτι ἀναγκάστηκε νά ἀνακαλέσει τίς θέσεις του, σήμανε τό

θρίαμβο τοῦ παπισμοῦ ἐπί τῆς ἐπιστήμης. Τώρα πλέον θά ἀρχίζε ή ἀντίστροφη μέτρηση.

Μέσα στά πλαισία αὐτά κατανοεῖται ή ἀποδοκή τῆς θεωρίας τῆς ἔξελίξεως ως ἀντίδραση ἐνάντια στόν Παπικό δλοκληρωτισμό, δέν μποροῦμε, δημοσ, νά μήν ἐπισημάνουμε εύθυς ἐξ ἀρχῆς, ὅτι ή ἀντίδραση αὐτή, ως ἀποτέλεσμα συσσωρευμένου ἀντιπαπικοῦ μένους ἄφοσε νά φανεῖ πολύ καθαρά ὅτι ή ἐπιστημονικοφανής αὐτή θεωρία εἶχε ἐλάχιστη ή και καθόλου σχέση μέ τήν ἐπιστήμην.

Καί πράγματι κάθε ἀλλο ἀπό ἐπιστημονικά ἔγκυρη και θεμελιωμένη ἦταν ή θεωρία αὐτή ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἐμφάνισής της: Συνήθως μέσα ἀπό τήν ἔρευνα και τίς παρατηρήσεις δδηγεῖται ὁ ἐπιστήμονας στή διατύπωση μιᾶς θεωρίας και στή συνέχεια ἀναζητεῖται ή ἐπιβεβαίωσή της. Έδω στήν περίπτωση τοῦ Δαρβίνου συμβαίνει ἀκριβῶς τό ἀντίθετο. Ενῶ παρατηροῦσε και διαπίστωνε μέσα στήν μεγάλη βιοποικιλότητα ζωντανῶν ὄργανισμῶν και ἀπολιθωμάτων τήν ὑπαρξη βασικῶν εἰδῶν –μέ ἀναμφισβήτητες δμοιοτήτες βέβαια μεταξύ τους– ὅπως ἐπίσης, ὅτι αὐτά τά βασικά εἴδη αὐτούσια ἐμφανίζονται στά ἀπολιθώματα, πρᾶγμα πού δηλώνει ὅτι δέν ὑπάρχουν μεταβατικές μορφές ἀνάμεσα σ' αὐτά τά εἴδη, διατύπωνε μιά θεωρία ἀκριβῶς ἀντίθετη μέ τήν παρατήρηση αὐτή και ἀρα ἀπόλυτα ἀντιεπιστημονική: Ἰσχυρίσθηκε ὅτι ὅλα τά εἴδη τῆς ζωῆς, πού ὑπῆρξαν και ὑπάρχουν στόν πλανήτη μας μέχρι και τόν ἀνθρωπο, ἔξελίχθηκαν σέ διάστημα ἑκατομμυρίων ἑτῶν ἀπό ἔνα κοινό πρόγονο μέσω τυχαίων μεταλλαγῶν (ἢ μεταλλάξεων, ὅπως ὀνομάζονται σήμερα στή γενετική) και τοῦ μηχανισμοῦ τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς. Ἡ θεωρία αὐτή, γιά νά ἔχει μιά στοιχειώδη ἐπιστημονική βάση, θά ἔπρεπε νά προϋποθέτει στό ἀρχεῖο τῶν ἀπολιθωμάτων τήν ὑπαρξη ἄπειρων μεταβατικῶν μορφῶν ἀνάμεσα στά βασικά εἴδη, πρᾶγμα ὅμως πού, ὅπως και ὁ Ἰδιος ἔβλεπε, δέν ἰσχύει. Ἐπομένως ή θεωρία, ἔτσι ὅπως διατυπώθηκε, δέν βασίζεται στήν ἐπιστημονική παρατήρηση, ἀλλά ἔχει μιά καθαρά φανταστική, μιά ἴδεολογική βάση. Ἀναπτύσσεται μέσα στά πλαισία τῆς ἀθεϊας τοῦ 19ου αἰώνα και μέ βασικό ὅπλο τήν ἐπιστημονικοφάνειά της στοχεύει στήν ἀπόρριψη τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου και τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Θεό. Τή θέση τοῦ Θεοῦ παίρνει, «καλὴ τῇ “εὔσεβε” ἀθεϊστικῇ πίστει» τῶν ἐμπνευστῶν και ὑποστηρικτῶν αὐτῆς τῆς θεωρίας, μιά αὐθύπαρκτη κοσμική πραγματικότητα πού κρύβει στήν ὑλική της δομή, στά πρωτόνια, νετρόνια και ἡλεκτρόνια της, τή δυνατότητα ἀνάπτυξης και ἔξελίξης ζωῆς και νοημοσύνης στήν τεράστια αὐτή βιοποικιλότητα και τελειότητα πού παρατηροῦμε. Εἰδικά

δέ τί θέση τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ παίρνει ὁ παράλογος παράγοντας τοῦ τυχαίου καὶ ἡ ἀρχή τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς.

"Ηδη μόνο τό στοιχεῖο αὐτό, δηλαδὴ ἡ παντελής ἔλλειψη στά ἀπολιθώματα μεταβατικῶν μορφῶν ἀνάμεσα στά βασικά εἴδη ἀρκεῖ, ίδίως σήμερα, γιά τήν χωρίς περαιτέρω συζήτηση ἀπόρριψη τῆς θεωρίας ως ἐντελῶς ἀνεδαφικῆς καὶ παραπλανητικῆς. Καί λέω ίδίως σήμερα, ἐπειδή τό ἀρχεῖο τῶν ἀπολιθωμάτων μετά ἀπό τήν ἐντατική ἔρευνα τῶν παλαιοντολόγων κατά τίς δύο τελευταῖς ἑκατονταετίες θεωρεῖται ἀπό τούς εἰδικούς πλέον ίδιαίτερα πλούσιο (ἔχουν καταγραφεῖ σήμερα τουλάχιστον 250.000 ἀπολιθωμένα εἴδη ἀνάμεσα στά ἀμέτρητα δισεκατομμύρια εύρημάτων) καὶ χωρίς ούσιαστικά κενά. "Ετσι τό ἐπιχείρημα, ὅτι οἱ μεταβατικές μορφές μεταξύ τῶν βασικῶν εἰδῶν δέν ἔχουν ἐντοπιστεῖ ἀκόμα, ἔχει χάσει πλέον κάθε ίσχυ.

'Ωστόσο, λόγω τῶν πολλῶν ἀναθεωρήσεων, προσπαθεῖῶν ἔξαπάτησης ἀλλά καὶ γενικά ἐξ αἰτίας τοῦ μεγάλου ὄγκου πληροφοριῶν, πού ἔχει συγκεντρωθεῖ ἀπό ἐκπροσώπους πολλῶν ἐπί μέρους ἐπιστημῶν, στήν προσπάθεια στήριξης τῆς θεωρίας, ἐπιβάλλεται νά γίνει μιά ἔστω ἐνδεικτική ἀναφορά στήν ιστορική διαδρομή τῆς θεωρίας μέχρι τίς μέρες μας.

Στόν γερμανικό χῶρο ὁ ζωολόγος "Ερνστ Χέκελ (1834-1919), καθηγητής τῆς συγκριτικῆς ἀνατομίας στό πανεπιστήμιο τῆς Ἰένας, ἔκανε τή θεωρία γνωστή. Ο ἕδιος μάλιστα ζητοῦσε νά ἐνισχύσει τή θεωρία μέ τόν βιογενετικό βασικό νόμο, ὅπως τόν ὀνόμασε ὁ ἕδιος (σήμερα χρησιμοποιεῖται στά γερμανικά ὅχι πιά ἡ λέξη «βασικός νόμος» ἀλλά «βασικός κανόνας», στή δέ ἀγγλική ὄρολογία ἔχει περάσει μέ τόν ὄρο «θεωρία τῆς ἀνακεφαλαίωσης»).

Σύμφωνα μέ τό «νόμο» αὐτό: ἡ ὄντογένεση ἀνακεφαλαιώνει τή φυλογένεση, δηλ. ἡ βιολογική ἀνάπτυξη ἐνός ὄργανισμοῦ εἶναι παράλληλη καὶ συνοφίζει ὀλόκληρη τήν ἔξελικτική ἀνάπτυξη τοῦ εἴδους. Στής μέρες μας ἀκόμα καὶ ἀπό τούς ὑποστηρικτές τῆς θεωρίας τῆς ἔξελιξης ἡ θέση αὐτή δέν γίνεται πιά ἀποδεκτή. "Αλλωστε προσπάθησε νά τήν θεμελιώσει μέ παραποίηση εἰκόνων ἀπό τήν ἐμβρυακή ἀνάπτυξη διαφόρων ὄργανισμῶν. Τελικά ὁ ἕδιος ἀναγκάστηκε νά παραδεχθεῖ αὐτή τήν προσπάθεια ἔξαπάτησης (έφημερίδα: Berliner Volkszeitung τῆς 29.12.1908).

'Από τίς ἄλλες ἀπάτες ἡ πιό γνωστή εἶναι τό κρανίο τοῦ Piltdown (βρέθηκε τό 1911), ἔνα ἀνθρώπινο κρανίο 1330 χρόνων περίπου καὶ μιά κάτω σιαγόνα πιθήκου 1450 χρόνων, πού παρουσιάστηκαν ως ὅν μέ μικτά χαρακτηριστικά. 'Η ἀπάτη ἀποκαλύφθηκε τό 1953.

’Από τή δεκαετία τοῦ ’40, τοῦ προηγούμενου αἰώνα, ἡ θεωρία τοῦ Δαρβίνου πῆρε τό ὄνομα «συνθετική θεωρία τῆς ἔξελιξης» ἢ «νεοδαρβινισμός». Μέ τή συμβολή διαφόρων ἐπιστημῶν, ὅπως ἡ γενετική, ἡ βιολογία πληθυσμῶν, ἡ ζωολογία, παλαιοντολογία κ.α. ἡ ἀρχική θεωρία ἀναθεωρήθηκε σέ κάποια σημεῖα, ὥστε νά προσαρμοστεῖ στά δεδομένα αὐτῶν τῶν ἐπιστημῶν.

Στή συνθετική αὐτή θεωρία συναντοῦμε συχνά ἔντονα προβλήματα συνδυασμοῦ καί συμφωνίας μεταξύ τῶν ἐπί μέρους ἐπιστημῶν, ὅπως ἐπί παραδείγματι μεταξύ παλαιοντολογίας καί βιοχημείας ώς πρός τή συγγένεια τῶν διαφόρων εἰδῶν καί τά χρονολογικά δεδομένα τοῦ γενεαλογικοῦ τους δένδρου, σέ σημεῖο μάλιστα, πού συχνά καταλήγει κανείς στό συμπέρασμα, ὅτι τό βασικό πού συνδέει τούς ἐπιστήμονες αὐτῶν τῶν διαφορετικῶν ἐπιστημῶν εἶναι ἡ κοινή τους πίστη στήν ἔξελιξη!

Μετά τά ὅσα ἀναπτύξαμε παραπάνω, εἶναι πραγματικά θλιβερό ὅτι πολλοί θεολόγοι σήμερα δέχονται νά προσαρμόζουν τή βιβλική διήγηση τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου καί τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τό Θεό σέ αὐτό τό ἰδεολογικό κατασκεύασμα πού ἀποκαλεῖται θεωρία τῆς ἔξελιξης. Γιατί τό κάνουν; Εἶναι ἀλλήθεια ὅτι ὑπάρχει μιά ἀσφυκτική πίεση τόσο στό χῶρο τῆς παιδείας ὅσο καί ἀπό τά Maziká Μέσα Ένημέρωσης γιά τίν υἱοθέτηση αὐτῆς τῆς θεωρίας καί τίν προσαρμογή ὅλων τῶν ἄλλων δεδομένων σ' αὐτήν. Εἶναι ὅμως ἔξισου ἀλλήθεια, ὅτι αὐτή ἡ ἔξελιξη δέν ἔγινε ποτέ. Τό μαρτυροῦν, ὅπως εἴδαμε παραπάνω, ἀδιάψευστα τά ἀπολιθώματα. Γιατί λοιπόν αὐτή ἡ τόσο εὔκολη ὑποχώρηση μπροστά σέ μιά ἀπάτη; Τό γεγονός καί μόνο ὅτι προβάλλεται μέ κάθε εύκαιρία τόσο δυναμικά καί ὀλοκληρωτικά ὥστε νά πνίγεται κάθε ἀντίρρηση, νά πνίγεται καί ἔξαφανίζεται τελικά ἡ ἀλλήθεια, θά ἔπρεπε νά ὑποψιάσει τόν κάθε σκεπόμενο ἀνθρωπο γιά τό γιγαντιαῖο μέγεθος αὐτῆς τῆς ἀπάτης. Καί ὅμως! Πολλοί δέν ὑποψιάζονται.

Οἱ ἴδιοι ἐκεῖνοι πού ἀρνοῦνται στήν ’Έκκλησία κάθε δικαίωμα, νά ἔχει λόγο στά zητήματα τῆς πολιτικῆς, ἐδῶ στό θέμα τῆς προέλευσης τῆς zωῆς ὑποστηρίζουν, ὅτι ἡ ’Έκκλησία καί ἐπομένως ἡ θεολογία δέν εἶναι ἀρμόδια νά ἐκφράζει ἀποψη γιά τό «πῶς» τῆς προέλευσης τῆς zωῆς, γιά τό «πῶς» τῆς δημιουργίας. ’Ο χῶρος αὐτός ἀνήκει κατά τίν ἀποψή τους ἀποκλειστικά στήν ἐπιστήμη! Τά θέματα, γιά τά ὄποια μπορεῖ νά ἀρθρώσει λόγο ἡ θεολογία εἶναι τό «ποιός» καί τό «γιατί» τῆς δημιουργίας, ἐρωτήματα πού οὗτως ἡ ἄλλως γιά τούς ὑποστηρικτές τῆς ἀθεϊστικῆς ἀντίληψης τοῦ κόσμου καί τῆς zωῆς ἀγγίζουν zητήματα μυθολογίας.

Πολλοί θεολόγοι άποδέχονται καί ἐπικροτοῦν ἀπόλυτα τή θέση αὐτή. Ἐνῶ ἡ Ἁγία Γραφή στή διίγηση γιά τή δημιουργία τοῦ κόσμου καί τοῦ ἀνθρώπου κάνει σαφέστατα λόγο γιά τό «πῶς» (δημιουργία μέ τό λόγο τοῦ Θεοῦ, πλάση τοῦ ἀνθρώπου) καί ἀκόμα καί γιά τό «πότε» (ἐν ἀρχῇ, οἱ μέρες τῆς δημιουργίας), ἐκεῖνοι άποδέχονται ὅτι ἡ θεολογία δέν ἔχει ἀρμοδιότητα. Ἔτσι παραχωροῦν τό «πῶς» ἀποκλειστικά στήν ἐπιστήμην, μέ τόποκορύφωση νά θεωροῦν τή θεωρία τῆς ἑξέλιξης ως ἀπόλυτα ἔγκυρη ἔκφραση τῆς ἐπιστήμης!

Ποιό εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς ἀποδοχῆς αὐτῆς τῆς ἀπάτης στήν «θεολογία» αὐτῶν τῶν «έξελιγμένων» καί «ἔκσυγχρονισμένων» ἐρμηνευτῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς; Ἡ ἀπόλυτη παραχάραξη τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἡ κατάργηση τοῦ Θεοῦ καί ἡ μετατροπή Του σέ εἰδωλο. Ἡ ἀκύρωση τοῦ λυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ ἀντιστρατεύεται τή ζωή, ἡ ἀποθέωση ἐνός ἀποκτηνωμένου ἀνθρώπου ως γνήσια ἔκφραση τῆς ἀθεϊστικῆς-δαρβινικῆς ἀντίληψης γιά τή ζωή.

Πιό συγκεκριμένα: Δέν μπορεῖ πιά νά γίνει λόγος γιά ἔναν «καλά λίαν» δημιουργημένο κόσμο. Ὁ Θεός ἐδῶ δημιουργεῖ τήν ὑλική πραγματικότητα τοῦ κόσμου, δημιουργεῖ ἵσως καί τήν πρώτη μορφή ζωῆς, πάντως δέν δημιουργεῖ τό πρῶτο ζευγάρι ἀνθρώπων. Στήν πρώτη μορφή ζωῆς ἐναποθέτει ως ἀπαραίτητα στοιχεῖα τῆς ἐν δυνάμει ἑξέλιξης καί τελειοποίησής της (ὁ ὄρος τελειοποίηση ἐπιλέγεται ἐδῶ, ἐπειδή καί ἀπό αὐτούς τούς θεολόγους κατά κανόνα δέν ἀμφισβητεῖται ὅτι στόν ἀνθρωπο συναντᾶμε τή πιό τέλεια ἐκδήλωση τῆς ζωῆς) τή φθορά, τό θάνατο, τή σήψη, τή σύγκρουση καί τήν ἐπικράτηση τῶν ἰσχυρότερων ὀργανισμῶν, τῶν ἱκανότερων στήν πάλη ἐπιβίωσης. Μέ τόν τρόπο αὐτό ὅλα τά παραπάνω στοιχεῖα γίνονται πάγια δημιουργικά μέσα τοῦ Θεοῦ, τά ὅποια συμπληρώνονται ἀπό τήν ἐνεργῆ παρουσία Του στό τυχαῖο στοιχεῖο τῆς θεωρίας τῆς ἑξέλιξης. Τή θέση τοῦ τυχαίου στοιχείου, δηλαδή, καταλαμβάνει ὁ ἕδιος ὁ Θεός, μέ τό νά κατευθύνει καί νά ἐπιφέρει τίς ἀλλαγές ἐκεῖνες πού ὁδηγοῦν μέσα ἀπό τήν πάλη ἐπιβίωσης καί τήν ἱκανότητα προσαρμογῆς στήν τεράστια αὐτή βιοποικιλότητα πού παρατηρεῖται σήμερα μέ κορυφή τόν ἀνθρωπο.

Ἐπομένως ὁ θάνατος καί ὅλα τά στοιχεῖα ἐκεῖνα πού ὁδηγοῦν σέ αὐτόν δέν θεωροῦνται πιά ως ἀποτέλεσμα τῆς πτώσης τοῦ ἀνθρώπου, ως ἐπακόλουθο τῆς προσπάθειας αὐτονόμησής του ἡ ὅποια ὁδηγεῖ φυσικά στή διάσπαση τῆς σκέσης του μέ τόν Θεό, πού εἶναι ἡ ὄντως ζωή. Ἀντίθετα, κατανοοῦνται ως προϋπόθεση τῆς ζωῆς, ως δημιουργικά καί

άρα ἀπαραίτητα μέσα γιά τίν αὐξησον καί τελειοποίησον τῆς ζωῆς, γιά τίν ἀνάπτυξην τῆς νοημοσύνης καί τίν πρόοδο τελικά τῆς ἀνθρωπότητας στὸν πολιτισμό.

Ἐνας τέτοιος ἄνθρωπος, μιά ἀνθρωπότητα αὐτῶν τῶν προδιαγραφῶν φυσικά δέν ἔχει ἀνάγκη σωτηρίας. Σωτηρία ἀπό τί; Μήπως ἀπό τό θάνατο, τί φθορά, τί σύψη, τόν ἀφανισμό, τί διαμάχη; Ἀφοῦ ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν εὔεργεσία τοῦ Θεοῦ, προφανῶς καί σόμερα σέ ἵσχυ μέ στόχο τίν περαιτέρω τελειοποίησον καί προαγωγή τῆς ζωῆς! Τί τό πιό σχιζοφρενικό στό πλαίσιο αὐτό τῆς κατανόησης τοῦ Θεοῦ, τοῦ κόσμου καί τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τή σωτηρία ἐν Χριστῷ; Τί τό πιό παράλογο ἀπό τή σταυρική θυσία, τόν θάνατο καί τίν Ἀνάστασην τοῦ Χριστοῦ; "Ἄλλωστε, ἀφοῦ δέν ὑπάρχει ὁ πρῶτος Ἀδάμ, πῶς μπορεῖ νά ὑπάρχει ὁ δεύτερος Ἀδάμ;

Καί τό ἴδανικό τοῦ ἀνθρώπου; Γιατί νά ἔχειν θανθρωπίζεται, νά γίνει ἔστω ἡθικός, νά ἀναπτύξει συναισθήματα καί σχέσεις; Ἀφοῦ ὁ βασικός νόμος πού ἔχει θέσει ὁ Θεός αὐτῶν τῶν θεολόγων(!) σέ ὅλους ἀδιάκριτα τούς ὀργανισμούς εἴναι ἡ τελειοποίησον τῆς ζωῆς μέσω τῆς ἐπικράτησης τῶν ἰσχυρότερων, τῶν πιό ἱκανῶν στήν πάλη ἐπιβίωσης. Γιατί ὁ ἄνθρωπος αὐτός νά μή ζεῖ ἀκόμα καί μέ τίς πιό κτηνώδεις ὀρέξεις του, ἀρκεῖ νά κειρίζεται τίς καταστάσεις καί τούς ἀνθρώπους μέ ἔχυπνάδα καί νά καταφέρνει νά κρατήσει τίς ἰσορροπίες ἐκεῖνες πού θά ἔχυπηρετοῦν τά δικά του συμφέροντα καί τοῦ ἔχασφαλίζουν ύπεροχή;

'Ο «Θεός» αὐτῶν τῶν θεολόγων στήν ούσια καταντάει ἀπλό διακοσμητικό στοιχεῖο, ἐν τούτοις ἀπαραίτητο, ἔνα εἰδωλο γιά τίν ἱκανοποίηση τῶν ἀναγκῶν τῆς θρησκευτικῆς φύσης πολλῶν ἀνθρώπων, σαφῶς ὅμως ὑποδεέστερο καί πιό ἀπάνθρωπο ἀπό πολλούς θεούς ἄλλων εἰδωλολατρικῶν θρησκειῶν.

Φυσικά, οἱ θεολόγοι προασπιστές τῆς θεωρίας τῆς ἔξελιξης δέν ὑποστηρίζουν ρητά ὅλα τά παραπάνω, ὑποστηρίζουν ἀπλᾶ καί μόνο τήν ἀνάγκη συνταιριάσματος καί ἐρμηνείας τῆς διήγησης τῆς δημιουργίας στήν Ἀγία Γραφή μέ βάση τά «ἐπιστημονικά» δεδομένα τῆς θεωρίας τῆς ἔξελιξης, γιά νά μή βρεθοῦν οἱ χριστιανοί ἐκτός τῆς «ἐπιστημονικῆς» πραγματικότητας τοῦ σύγχρονου κόσμου! "Ολα τά παραπάνω ὅμως ἀποτελοῦν τήν ἀπόλυτα λογική προέκταση τῶν θέσεών τους.

Τελικά ὁ στόχος τῶν ἐμπνευστῶν καί ὑπερασπιστῶν αὐτῆς τῆς θεωρίας ἐκπληρώνεται μέ διπλό τρόπο: Ἀφ' ἐνός οἱ ἕδιοι ὠθοῦν, παραδίδουν καί ἐδραιώνουν τόν ἀνθρωπο στήν ἀθεΐα καί ἀφ' ἐτέρου μέ τήν βοήθεια τῶν ἐργολάθων τους, τῶν «χριστιανῶν θεολόγων», κρημνίζεται ἐκ τῶν ἔσω ὁ

χριστιανισμός. Αύτοί οί «έκσυγχρονιστές χριστιανοί θεολόγοι» άντικαθιστοῦν τόν Θεό τῆς Ἀποκάλυψης μέ εἴναν θεό-εἴδωλο καί στεροῦν ἀπό τόν ἄνθρωπο τόν Θεάνθρωπο Χριστό.

“Οσοι ἀπό τούς ἀναγνῶστες ἐπιθυμοῦν περισσότερες πληροφορίες γιά τό θέμα, ἃς δοῦν μεταξύ ἄλλων τά βιβλία Duane T. Gish, «Ἐξέλιξη; Τά ἀπολιθώματα λένε ὅχι!», Πρέβεζα 1985, Γιάννη Κωστώφ, «Συμβολή στόν τελετή λήξεως τῆς θεωρίας τῆς ἔξελίξεως», Ἀθῆνα 1988, Ἀπόστολου Χρ. Φράγκου, «Ἐξέλιξη ἡ Δημιουργία;», Ἀθῆναι 1991 καί τίν πολύ ἐνημερωμένη καί καταποιητική ίστοσελίδα (στά γερμανικά, ἀγγλικά, ἰσπανικά καί τσέχικα): <http://www.genesisnet.info/>

Λέων Μπράνγκ
Θεολόγος

Ἐνας Πολιτικός παραδίδει μαθήματα!

«Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΦΥΛΛΟΡΡΟΕΙ»

Οιδιαίτερος καί ξεχωριστός τίτλος τοῦ σημερινοῦ ἄρθρου δέν ἀνήκει σέ μένα. Βρίσκεται στίς σελίδες ἐνός ἐπίκαιρου γιά τίν ἐποχή μας βιβλίου, πού ἔχει γραφεῖ πρίν ἀπό ἑξῆντα περίπου χρόνια ἀπό τόν Παναγιώτη Κανελλόπουλο –ἔναν ἀπό τούς μεγαλύτερους πολιτικούς στοχαστές καί φιλοσόφους τοῦ 20ου αἰῶνα –μέ τίτλο «Ο Χριστιανισμός καί ἡ ἐποχή μας». Ο ἕδιος ὁ πολυτάλαντος συγγραφέας στόν πρόλογο τῆς πρώτης ἔκδοσης τοῦ βιβλίου δίλωνε ὅτι κανένα βιβλίο του δέν εἶναι τόσο δικό του ὅσο εἶναι αὐτό. Ελᾶτε νά δοῦμε ὅμως μέσα ἀπό τό προσωπικό ὕφος καί τόν εὐθύ λόγο τοῦ μεγάλου "Ελληνα στοχαστῆ, τί ἔξομολογοῦνταν στόν πρόλογο τοῦ βιβλίου του:

«Ἐχω γράψει πολλά στή zωή μου. Χιλιάδες εἶναι οί τυπωμένες σελίδες πού ἔχουν συνδεθεῖ μέ τ' ὄνομά μου. Γιατί, τάχα, αἰσθάνθηκα τίν ἀνάγκη, προλογίζοντας εἰδικά τό βιβλίο μου τοῦτο, νά μιλήσω μέ τρόπο ἔξομολογητικό; Ίσως, γιατί κανένα βιβλίο μου δέν εἶναι, τόσο δικό μου ὅσο εἶναι αὐτό. Ό Ιησοῦς, ἡ σταύρωση, ὁ θάνατος, τό ἄγνωστο, ὁ πόνος, ἡ πίστη – εἶναι, τάχα, ὅλα αὐτά «δικά μου»; Ναί, εἶναι πολύ δικά μου, περισσότερο ἀπ' ὅλα τά θέματα πού ἔχω πραγματευθεῖ ώς τώρα. Εἶναι

δικά μου καί εἶναι ὀδονῶν, γι' αὐτό, ἀκριβῶς, εἶναι καί πολύ δικά μου. Γιά πρώτη φορά μετράω τήν ἐποχή μου –ἀλλά καί τό παρελθόν καί τό μέλλον– μέ μέτρα τόσο μεγάλα ὅπως εἶναι ὁ Ἰησοῦς, ή σταύρωση, ὁ θάνατος, τό ἄγνωστο, ὁ πόνος, ή πίστη. Τά μέτρα αὐτά εἶναι σκεδόν ἀσύλληπτα. Πῶς τόλμησα νά τά χρησιμοποιήσω γιά νά μετρήσω μ' αὐτά τήν ἐποχή μου; Δέν ἔχω τό αἴσθημα ὅτι χρειάστηκε τόλμη γιά νά τό κάμω. Ὡταν χρέος μου, ἔνα ἀπλό καί αὐτονότο χρέος, νά χρησιμοποιήσω τά πιο μεγάλα μέτρα πού ὑπάρχουν στόν κόσμο. Μέ τί νά μετροῦσα τόν ἄνθρωπο, ἀν δέν τόν μετροῦσα μέ τόν Ἰησοῦ; Με τί νά μετροῦσα τή γνώση καί τά γνωστά, ἀν δέν τά μετροῦσα μέ τό ἄγνωστο καί μέ τήν πίστη; Ἀλλά καί ἀν ὑποτεθεῖ ὅτι χρειαζόταν ἴδιαίτερη τόλμη γιά νά κάμω, ὅτι ἔκαμα, τήν τόλμη αὐτή θά τή γεννοῦσε μέσα μου ή ἔντονη συνείδηση τῆς παιδαγωγικῆς ἀποστολῆς μου.»

«Τό βιβλίο τοῦτο τῷγραφα ὡς παιδαγωγός καί ὡς πολιτικός, ἀλλά καί ὡς ἄνθρωπος πού ἔξομολογεῖται τίς ἀγωνίες του, τά βαρειά του προαισθήματα. Δέ θά εἶχα τό δικαίωμα νά εἶμαι πολιτικός καί παιδαγωγός, ἀν δέν εἶχα ἀγωνίες. Ἀλλά δέ θά εἶχα καί τό δικαίωμα νά ἐκφράσω τίς ἀγωνίες καί τά βαρειά μου προαισθήματα, ἀν δέν αἰσθανόμουντα τή δύναμη, ὡς παιδαγωγός καί ὡς πολιτικός, νά δείξω τό δρόμο πού κάνει τίς ἀγωνίες ὥθικά γόνιμες καί τά βαρειά προαισθήματα σωτήρια. Ὁποιος ἔχει ἀγωνίες, χωρίς νά μπορεῖ νά δείξει στούς ἄλλους τό δρόμο πού τίς κάνει ὥθικά γόνιμες, ἀς κλεισθεῖ στό δωμάτιό του καί ἄς σιωπήσει. Ὁποιος, πάλι, εἶναι πολιτικός χωρίς νά ἔχει ἀγωνίες, ἀς πάει στό κοινοβούλιο νά βγάζει λόγους. Τό βιβλίο τοῦτο, δέ θά τῷγραφα, ἀν δέν ἔνοιωθα τόν ἑαυτό μου κυριευμένο ἀπό μεγάλες ἀγωνίες, ἀλλά καί ἀπό τή θέληση νά τίς ἀντιμετωπίσω!».

«Οἱ μέρες μας εἶναι δύσκολες. Ἡ ἱστορία φυλλορροεῖ. Ποτέ δέν εἶχαν τόσο γυμνωθεῖ τά δέντρα της. Κάποια πολύ μεγάλα γεγονότα σημειώνονται ἢ πλησιάζουν. Γεγονότα τέτοια, πού γιά τήν ὑποδοχή τους πρέπει νάναι οἱ ἄνθρωποι πολύ προετοιμασμένοι. Καί φοβοῦμαι, ὅτι ποτέ δέν ἔταν ἡ ψυχή τοῦ ἄνθρωπου τόσο ἀπροετοίμαστη, ὅσο εἶναι στίς μέρες μας... Στήν ἐποχή μας κλονίσθηκαν ὅλα... Ἡ ψυχή τῶν ἄνθρωπων ἔχει πολύ ἀδειάσει. Οἱ πιστοί εἶναι λίγοι. Κι' αὐτή ή πίστη τῶν πιστῶν εἶναι, ἐπίσης, λίγη... Καί τό μεταφυσικό κενό ἐκτείνεται καί ἐντείνεται τή σπιγμή, πού προμηνύονται οἱ πιό μεγάλες ἔξελίξεις, ἵσως καί οἱ πιό μεγάλες ἄνθρωπινες δοκιμασίες, στήν ἱστορία τοῦ κόσμου. Τά προμηνύματα εἶναι, πραγματικά, πολύ βαρειά. Δέν ὑπάρχουν μόνο προμηνύματα. Έχουν

άρχισει τά μεγάλα γεγονότα. Καί ἡ ψυχή τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀπρο-ειμαστό. Εἶναι ἀδειανή. Πῶς θ' ἀνθέξει στά γεγονότα πού ἔρχονται ἢ πού ἄρχισαν νά σημειώνονται;».

Παρά τό γεγονός ὅτι δέ μᾶς βρίσκουν σύμφωνους ὅλες οἱ ἀπόψεις πού ἐκφράζει ὁ ἀείμνηστος ἀκαδημαϊκός στό ἀνωτέρω πόνημά του, ἐντούτοις δέν μποροῦμε παρά νά μήν ἐκφράσουμε τό θαυμασμό μας γιά τίν ἀγωνία καί τόν προβληματισμό πού διακατέχει τίν ὑπαρξή του γιά τίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι ἀπορίας ἄξιο, ἴδιαίτερα στή σημερινή μας ἐποχή πού οἱ πολιτικοί φαίνεται νά ἔχουν ἀποκοπῆ ἀπό τά νάματα τῆς Ὁρθοδοξίας, πού ἔνας πολιτικός προβληματίζεται καί ἀγωνίᾳ. Δέν δημο-κοπῆ, οὔτε δημαγωγεῖ, ἀλλά διακατέχεται ἀπό πόνο ψυχῆς, ἐπειδή οἱ ἀνθρωποι εἶναι ἀπροειμαστοι καί ἀνέτοιμοι νά ἀντιμετωπίσουν τά μεγάλα γεγονότα πού ἔχουν ἄρχισει νά σημειώνονται. Ό μεστός λόγος του καί τό ἔξομολογητικό ὑφος τῶν γραφομένων του μᾶς ἐκπλήσσει.

Στή νεώτερη Έλληνική πολιτική ίστορία σπανίως θά βροῦμε πολιτικούς γαλουχημένους στά νάματα τῆς Ὁρθοδοξίας. 'Ο κατακερματισμένος καί διψασμένος γιά ἀλήθεια σύγχρονος ἀνθρωπος μέσα ἀπό τίν προσωπική του ἐμπειρία, καθώς καί μέσα ἀπό τή μελέτη τῆς ίστορίας δέν μπορεῖ παρά νά συμφωνήσει ὅτι ὅλοι σχεδόν οἱ "Έλληνες πολιτικοί μετά τόν 'Ιωάννη Καποδίστρια ἥταν ἀνθρωποι πού διακατέχονταν ἀπό κοσμικό πνεῦμα, χωρίς πνευματικές ἀναζητήσεις, ἐνῶ πολλοί ἀπό αὐτούς πολέμησαν φανερά καί λυσσαλέα τίν Ἐκκλησία καί τίν Ὁρθοδοξία.

'Η ἐποχή μας, περισσότερο ἀπό ποτέ, χαρακτηρίζεται ἀπό ἔλλειψη προτύπων καί ἄξιων. 'Ο κόσμος μας μασίζεται ἀπό τίν ἐγκληματικότητα, ἀπό τίν τρομοκρατία, ἀπό τίν ἀνασφάλεια, ἀπό τίν κατάργηση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἀπό πείνα, ἀπό ἀρρώστιες. Τό ἐρώτημα τοῦ μεγάλου στοχαστῆ τοῦ προηγούμενου αἰῶνα πάντα ἐπίκαιρο: «πῶς ἡ ψυχή τῶν ἀνθρώπων, πού εἶναι ἀπροειμαστη καί ἀδειανή θά ἀντέξει τά γεγονότα πού ἔρχονται ἢ πού ἔχουν ἄρχισει νά σημειώνονται;». Η ἀπάντηση ἔρχεται ἀπό τούς λόγους τοῦ Γέροντος Πορφυρίου τοῦ Καυσοκαλυβίτη: «'Η ἐποχή μας εἶναι σάν τήν ἐποχή τοῦ Χριστοῦ. Καί τότε ὁ κόσμος εἶχε φθάσει σέ μία ἀθλία κατάσταση. 'Ο Θεός, ὅμως μᾶς λυπήθηκε. Καί τώρα δέν πρέπει ν' ἀπελπιζόμαστε. Βλέπω μέσα ἀπό τή συμφορά νά ἐμφανίζεται κάποιος πολύ σπουδαῖος ἀνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅποιος θά συνεγείρει καί θά ἐνώσει τόν κόσμο πρός τό καλό».

Μέ τίς εύχες τοῦ Γέροντα...

Ίωάννης Χαραλάμπης

Νέος Νόμος γιά τά Ναρκωτικά!

ΝΟΜΟΣ - ΧΑΡΙΣΤΙΚΗ ΒΟΛΗ ΣΕ ΜΙΑ ΕΛΛΑΔΑ ΠΟΥ ΨΥΧΟΡΡΑΓΕΙ!

Ελθε πρόσφατα στήν ἐπικαιρότητα ἀπό τόν ύπουργό Δικαιοσύνης, τό νέο σχέδιο νόμου γιά τήν χρήση καί διακίνηση τῶν ναρκωτικῶν, πού ἐπεξεργάστηκε ἐπιτροπή νομικῶν, μέ τήν καθοδήγηση τῆς κυβέρνησης (<http://www.tovima.gr/society/article/?aid=413947>).

Οι βασικές ἀλλαγές, πού εἰσάγει αύτό τό σχέδιο νόμου εἶναι:

- Ἀποποιικοποιεῖται πλήρως ἡ χρήση ναρκωτικῶν γιά ὅλους τούς χρῆστες, ἀκόμη καί γιά αὐτούς πού εἶναι φυλακισμένοι.
- Μειώνονται δραματικά οί ποινές (κράτηση μέχρι 3 μῆνες ἢ πρόστιμο μέχρι 1.000 εύρω) γιά κατοχή ναρκωτικῶν, ἀκόμη καί γιά καλλιέργεια φυτῶν κάνναβης, ἐφ' ὅσον ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι γιά χρήση τοῦ δράστη.
- Τιμωροῦνται μέ φυλάκιση μέχρι 2 ἔτῶν ὅσοι πλαστογραφοῦν ἢ νοθεύουν συνταγές μέ ναρκωτικά γιά νά τά χρησιμοποιήσουν προσωπικά.

- Οί μεγαλέμποροι καί μεγαλοδιακινητές ναρκωτικῶν θά ἀντιμετωπίζουν αὐστηρότερες ποινές (μέχρι 20 ἔτῶν κάθειρξη καί μέχρι 600.000 εύρω χρηματική ποινή).

- Αὔξανονται οί ποινές γιά ἐγκλήματα σχετικά μέ τά ναρκωτικά γιά πρόσωπα πού ἐργάζονται σέ εύαίσθητους χώρους, ὅπως σχολεῖα, φυλακές, νοσοκομεῖα κλπ.

- Δίνεται ἡ δυνατότητα στούς φυλακισμένους χρῆστες νά συμμετέχουν σέ εἰδικά προγράμματα ἀπεξάρτησης.

- Ἐπεκτείνεται ἡ παροχή προγραμμάτων μεθαδόνης (ύποκατάστατο ναρκωτικῶν) σέ χρῆστες, μέ σκοπό τήν σταδιακή ἀπεξάρτησή τους.

Ἐνα πρῶτο σχόλιο γιά τό νέο αύτό νομοσχέδιο εἶναι ὅτι προσπαθεῖ νά δώσει μία ὡραιοποιημένη εἰκόνα ὅτι γινόμαστε πιό ἀνθρώπινοι

πρός τους χρῆστες, τους ὅποίους ἀντιμετωπίζουμε σάν ἀσθενεῖς πού πρέπει νά θεραπευτοῦν καί πιό αὐστηροί πρός τους ἐμπόρους. Εἶναι, ὅμως, αὐτή ἡ ἀλήθεια;

Νά ξεκαθαρίσουμε ὅτι εἴμαστε ἀπόλυτα σύμφωνοι μέ τήν ἀντιμετώπιση τῶν χρηστῶν σάν θύματα καί ἀσθενεῖς, πού εἴναι ἐγκλωβισμένοι καί δέν ἔχουν τίς δυνάμεις νά ἀπεγκλωβιστοῦν μόνοι τους. Χρειάζονται τήν βοήθεια καί συμπαράσταση τόσο τῶν δικῶν τους ἀνθρώπων ὅσο καί ὀλόκληρης τῆς κοινωνίας.

Ποιό εἴναι ὅμως τό πραγματικό μήνυμα πού θά λάβει τό μεγαλύτερο μέρος χρηστῶν καί ἐμπόρων;

Ότι ἀπελευθερώνεται ἡ χρήση καί μποροῦν ἄνετα πιά ὅλοι οἱ χρῆστες νά βρίσκουν τήν δόση τους καί νά κάνουν χρήση τῶν ναρκωτικῶν ὅπουδήποτε, χωρίς νά τούς ἐνοχλεῖ κανείς.

Θά βλέπουμε σέ πλατεῖες, παραλίες καί πεζοδρόμια νά καπνίζουν χασίς ἀμέριμνοι. Θά δοῦμε καλλιέργειες κάνναβης σέ μπαλκόνια καί κήπους «γιά προσωπική χρήση».

Οι ἐμπόροι θά μοιράζουν μικρές ποσότητες σέ περισσότερα «βαπτοράκια», ὥστε, ἀν συλληφθοῦν, νά δηλώνουν ὅτι τίς εἴχαν γιά «προσωπική χρήση».

Ακόμη καί ἡ θεραπεία μέ τήν χρήση μεθαδόνης εἴναι ἀμφισβητούμενη ἀπό τήν ἐπιστημονική κοινότητα (<http://ar2005.emcdda.europa.eu/el/page069-el.html>).

Τελικά τί ἐπιδιώκει νά πετύχει ἡ κυβέρνηση μέ τό νέο νομοσχέδιο; Νά περιορίσει τήν χρήση τῶν ναρκωτικῶν; Μά ἀκόμη καί ἀν ὑποθέσουμε ὅτι ἡ ἀστυνομία λειτουργεῖ ἄψογα καί συλλαμβάνει ὅλους τούς ἐμπόρους ναρκωτικῶν (πρᾶγμα πού μοιάζει μέ ἀνέκδοτο σήμερα), ἡ δικαιοσύνη ἀπονέμεται μέ ἀκρίβεια καί οἱ ἐμπόροι φυλακίζονται γιά πολλά χρόνια, θά πάψουν, ἀραγε, νά ὑπάρχουν χρῆστες; «Οχι βέβαια! Οι χρῆστες θά ὑπάρχουν καί θά αὐξάνονται. Καί ἀφοῦ θά ὑπάρχει «πελατεία», και ινούργιοι ἐμπόροι θά ἐμφανιστοῦν, πιό καλά ὄργανωμένοι γιά νά μήν ἔχουν τήν κατάληξη τῶν προηγούμενων.

‘Η Κυβέρνηση ἀρνεῖται νά ἀσχοληθεῖ μέ τήν ούσιά του προβλήματος.

Άρνεῖται νά ἀναγνωρίσει ὅτι ἡ αἰτία δέν βρίσκεται στούς ἐμπόρους, ἀλλά στήν ἴδια τήν ψυχολογία τοῦ λαοῦ, ἐνός λαοῦ πού μέ μεθοδικό καί συστηματικό τρόπο ἀποκόπηκε ἀπό τίς Ἄξιες του, ἀπό

τίς Παραδόσεις του καί ἀπό τά ἰδανικά πού τόν στήριξαν νά μεγαλουργήσει στό παρελθόν.

Οί περισσότεροι νέοι οι σήμερα δέν ἔχουν σέ τίποτα νά ἐλπίζουν, σέ τίποτα νά πιστεύουν πέρα ἀπό τίς ἐφήμερες διασκεδάσεις, τήν καλοπέραση καί τό εὔκολο χρῆμα. Δέν ἔχουν πρότυπα πού νά τούς ὁδηγήσουν σέ ύγιη τρόπο ζωῆς, στήν δημιουργικότητα, τόν ἀλτρουϊσμό καί στήν πρόοδο. Ὄλοι τούς ἔχουν ἀπογοητεύσει, πολιτικοί, πνευματικοί ἡγέτες, δημοσιογράφοι, ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων καί τῶν τεχνῶν. Ἀποτέλεσμα ἡ κατάθλιψη, τό κενό, ἡ κατάρρευση καί τελικά ἡ ἔξαρτηση ἀπό τά ναρκωτικά γιά πολλούς ἀπό αὐτούς, σάν διέξοδος στήν ἀπελπισία τους.

‘Ο Ἑλληνικός πληθυσμός φθίνει

Μιά ἄλλη συνέπεια τῆς ψυχικῆς κατάπτωσης πού πλήττει τήν ‘Ἑλληνική κοινωνία εἶναι ἡ δραματική μείωση τῶν γεννήσεων. Τά ἀποτελέσματα φαίνονται σέ ἀριθμούς ἀπό τά πρῶτα στοιχεῖα τῆς πρόσφατης ἀπογραφῆς πληθυσμοῦ (<http://www.statistics.gr/portal/page/>)

Τό σύνολο τῶν μονίμων κατοίκων τῆς ‘Ἑλλάδος ἀνέρχεται σέ 10.787.690 πρόσωπα ἔναντι 10.934.097 πού ἦταν δέκα χρόνια πρίν. Δηλαδή μείωση κατά περίπου 1,34%.

“Αν λάβουμε ὑπ’ ὄψιν τήν μεγάλη αὔξηση τῶν μεταναστῶν, συμπεραίνουμε ὅτι ἡ μείωση τῶν Ἑλλήνων εἶναι πολύ μεγαλύτερη καί ἀσφαλῶς ὁ ‘Ἑλληνικός πληθυσμός εἶναι σημαντικά γερασμένος σέ σχέση μέ τό παρελθόν. Τί μέλλον μπορεῖ νά ἔχει ἔνα ἔθνος πού γερνάει καί οί νέοι του (πολύ λιγότεροι πλέον) εἶναι ἀποπροσανατολισμένοι;

Σέ αὐτή τήν κατάσταση ἔρχεται τό ὑπουργεῖο καί συντάσσει τόν νέο νόμο σάν νά εἶναι ἀποφασισμένο νά δώσει τήν χαριστική βολή!

‘Ο Ἑλληνικός λαός δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπό παρόμοια νομοσχέδια. Ἐχει ἀνάγκη ἀπό «πνευματικό ξεσηκωμό» σέ κάθε τομέα, Παιδεία, Ὁργάνωση Κράτους, Παραγωγή, Κοινωνική Δράση, πού θά ἀφυπνίσει τίς συνειδήσεις καί θά δώσει ὄραμα γιά μιά ζωή μέ νόημα καί μέ σκοπό. Ἐχει ἀνάγκη ἀπό πνευματικό ξεσηκωμό πού θά στηρίζεται στά ἀκλόνητα θεμέλια τῆς Ὁρθόδοξης Πίστης, στό παράδειγμα, τά ἰδανικά καί τίς ἀρετές πού εἶχαν οἱ ἐπαναστάτες τοῦ 1821 καί στόν πατριω-

τισμό καί τήν αύτοθυσία πού ἐπέδειξε στήν πράξη ὁ πρῶτος καί σημαντικότερος Κυβερνήτης τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ κράτους, ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας.

Τόν ξεσηκωμό αὐτό δέν μποροῦμε βέβαια νά τόν περιμένουμε ἀπό τούς πολιτικούς ἡγέτες τῶν διεφθαρμένων κομμάτων ἢ τήν μεγάλη πλειοψηφία τῶν δημοσιογράφων, ἀλλά δυστυχῶς οὕτε ἀπό τούς περισσότερους «πνευματικούς» ταγούς, πού καί αὐτοί ἔχουν παρασυρθεῖ ἀπό τόν ύλισμό τῆς ἐποχῆς μας.

Πρέπει ἄμεσα ὅλοι οἱ ὑγιῶς σκεπτόμενοι Ἑλληνες νά συνταχθοῦν μέ τούς πνευματικούς ἀδελφούς μας πού εἰσῆλθαν πρόσφατα στόν πολιτικό στῖβο μέ τίς Ἀρχές τῆς Πίστεώς μας καί τοῦ Γένους μας, ὥστε νά δυναμώσει ἡ φωνή μας καί νά ξυπνήσει τούς ἀποκοιμισμένους καί τούς ἀπογοητευμένους.

Νίκος Ζώτος

Ήλεκτρολόγος- Μηχανικός Ε.Μ.Π.

Μουσεῖο Κερίνων 'Ομοιωμάτων Π. Βρέλλη

ΕΝΑ ΜΟΥΣΕΙΟ-ΣΧΟΛΗ ΓΙΑ ΤΟ ΓΕΝΟΣ ΜΑΣ

Eνα Μουσεῖο-Σχολεῖο ἀναβαπτισμοῦ στήν Ιστορία καί στή Ζωή τοῦ Γένους μας λειτουργεῖ στά Ιωάννινα ἐδῶ καί ἀρκετά χρόνια. Πρόκειται γιά τό Μουσεῖο Κερίνων ὁμοιωμάτων, τοῦ μακαριστοῦ πλέον, Παύλου Βρέλλη πού κατέχει κορυφαία θέση στά σύγχρονα ἐπιτεύγματα τῆς ἴδιωτικῆς πρωτοβουλίας.

Ἐπισκεψθήκαμε πρόσφατα τό διευρυμένο πλέον Μουσεῖο Βρέλλη καί θαυμάσαμε τήν Ὁρθόδοξη Ρωμαίικη ψυχή τοῦ "Ἐλληνα Γλύπτη, πού κατόρθωσε νά «μαρμαρώσῃ» τούς Ἑλληνικούς Ὁρθόδοξους ἀγῶνες, σέ μιά ἐποχή πού ή ἱστορία τοῦ Γένους μας «ψυλορροεῖ».

Παραθέτουμε τόν Πρόλογο τοῦ ἀειμνήστου Βρέλλη στό βιβλίο-ξεναγό τοῦ Μουσείου, γιατί μέ λίγα λόγια μᾶς περιγράφει τήν γνήσια Ἑλληνική ψυχή καί τό συγκεκριμένο ἔργο πού εἶναι -γιά νά

χρησιμοποιήσω τά λόγια του ίδιου του δημιουργοῦ – «ίστορική ἀγωγή» του κάθε Νεοέλληνα:

«Εύχαριστῶ αὐτούς πού κράτησαν τή Θρησκεία μου, τή Γλῶσσα μου καὶ τήν Εθνικότητά μου, γιά νά εῖμαι Χριστιανός καὶ νά λέγομαι Ἔλληνας.

Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ λατρεία πού εῖχα –ἀπό μικρό παιδί– στούς ἥρωες τῆς Προεπανάστασης καὶ τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1821, ἔγινε ἀγάπη καὶ θαυμασμός καὶ γιά τούς μετέπειτα ἥρωες.

Αύτοί σφάχτηκαν, κρεμάστηκαν, γδάρθηκαν, ταπεινώθηκαν ..., γιά νά κερδίσουμε ἐμεῖς σήμερα τόν τόπο τοῦτο ἐλεύθερο – χωρίς οκλαβιά.

Αύτός ὁ μικρός λαός τῆς γῆς, ἔδειξε τήν ἀνδρεία του σέ ὅλες τίς ἐποχές. Ἀντικατέστησε τό δόρυ μέ τό καριοφίλι ἢ τό σύγχρονο ὅπλο καὶ βροντοφώναξε πρός ὅλους τούς λαούς τῆς γῆς: **“Η Ελλάδα ποτέ δέν πεθαίνει!”**

Σάν φόρο τιμῆς, ἀγάπης καὶ πίστης στούς ἀνώνυμους καὶ

ἐπώνυμους ἥρωές μας, ἔφτιαξα τοῦτο τό Μουσεῖο Ἑλληνικῆς Ἰστορίας μέ κέρινα ὄμοιώματα, στό χωριό Μπιζάνι Ιωαννίνων.

Θέλω νά κάνω Ιστορική ἀγωγή, μνήμη ἱερή ὅλων τῶν ἥρωϊκῶν μορφῶν καὶ γεγονότων. Οἱ συνθέσεις εἶναι ὅλες δικές μου. Δούλεψα ὅχι μόνο μέ βάση τήν πλούσια βιβλιογραφία πού συγκέντρωσα (γιά ιστορικά καὶ λαογραφικά στοιχεῖα) ἀλλά καὶ τίς πληροφορίες –στοιχεῖα– πού πῆρα ἀπό τά μέρη πού περπάτησα, γνώρισα, φωτογράφησα καὶ σχεδίασα (ἐπί χρόνια).

Εύχαριστῶ ὅλους τούς Έλληνες καὶ ξένους συγγραφεῖς πού στάθηκαν –μέ τίς πηγές τους– πολύτιμοι ὁδηγοί μου στό δρόμο τῆς δημιουργίας τούτου

τοῦ ἔργου, ἀλλά καὶ στὸ γράψιμο τοῦ βιβλίου πού ἔχετε στὰ χέρια σας σήμερα.

Ἐνα μεγάλο ἐπίσης εὐχαριστῶ ὁφείλω στοὺς καθηγητές καὶ δασκάλους μου στὴν Ἀνωτάτη Σχολή Καλῶν Τεχνῶν τῆς Ἀθήνας, γιά τίς γνώσεις πού μοῦ ἔδωσαν στὰ θεωρητικά καὶ πρακτικά μαθήματα – καὶ πού τόσο πολύ μέ βοήθησαν αὐτές οἱ γνώσεις γιά τήν δημιουργία τούτου τοῦ ἔργου.»

Γιάννενα, χειμῶνας 1995

Παῦλος Π. Βρέλλης - γλύπτης

Αὐτό τό σπουδαῖο Μουσεῖο, πού εἶναι ἀναγκαῖο σήμερα, ὅσο ποτέ ἄλλοτε, γιά τή διατήρηση τοῦ Γένους μας στή Ζωή, ἀντί νά προβάλλεται καὶ νά διαφημίζεται ἀπό τήν Πολιτεία, πολεμᾶται καὶ τίθεται σιγά-σιγά στό περιθώριο δεχόμενο χτυπήματα πού δέν ἀφήνουν ἵχνη (σάν τά χτυπήματα τῶν “ἐπισήμων” βασανιστῶν), γιά νά μή ξεσηκωθῆ λαϊκή κατακραυγή. Ἡ πιό κραυγαλέα ἀπόδειξη –μεταξύ ἄλλων– εἶναι ὅτι, ἐνῶ κατά τό παρελθόν ἐπεσκέπτοντο τό Μουσεῖο κατ’ ἔτος ὅλες οἱ Στρατιωτικές Σχολές τῆς Πατρίδος μας καὶ πολλές στρατιωτικές Μονάδες καὶ τῶν τριῶν Ὀπλων, τά τελευταῖα χρόνια οἱ ἐπισκέψεις αὐτές ἔπαυσαν ἐντελῶς!

Σέ περίοδο ἱστορικῆς λήθης τό νά γίνεται πολεμική σέ ἔνα ἱστορικό πνεύμονα, ὅπως τό σπουδαῖο αὐτό ἱστορικό Μουσεῖο, εἶναι πρακτική πού διευκολύνει τούς ἔχθρούς τῆς ἴδιοπροσωπίας τοῦ Γένους μας καὶ ἀφήνει γιά μιά ἀκόμη φορά ἐκτεθειμένη καὶ ἀναπολόγητη τήν Πολιτεία!

Π. Β. Ε. Β.

ΤΟ ΕΝΟΡΙΑΚΟ ΜΑΣ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΑ ΣΕΒΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ (16 έως 22 Ιουνίου 2011)

Μέτρη τήν εύλογία τοῦ Ἅγιου Νικολάου, τήν εὐχή καί πνευματική καθοδήγηση τοῦ πατρός Βασιλείου Βολουδάκη καί ὑπό τήν ἀρχηγία τοῦ πατρός Πασχάλη Γρίβα, πραγματοποιήθηκε ὁμαδική προσκυνηματική ἐκδρομή στήν Ἰταλία, ἡ ὅποια ὄργανώθηκε ἀπό τήν ἐνορία τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἅγιου Νικολάου Πευκακίων. Στήν ἐκδρομή αὐτή -στήν ὅποια συμμετεῖχαν ως ἐπί τό πλεῖστον ἐνορίτες καί παρακολουθοῦντες τίς Κυριακάτικες ὁμιλίες τοῦ πατρός Βασιλείου στήν πνευματική ἐστία τῆς ὁδοῦ Μαυρομιχάλη- κατά εύτυχη συγκυρία μᾶς συνώδευσαν ὁ πατέρη Εὐάγγελος, ιερέας ἀπό τὸν Καναδά καί ὁ πατέρη Χρυσόστομος Μυλωνᾶς, ιερομόναχος ἀπό τὸ Αἴγιο. Ἡ ἐκδρομή αὐτή εἶχε ως βασικό σκοπό τό προσκύνημα τῶν ιερῶν λειψάνων τοῦ Ἅγιου Νικολάου στόν τάφο του στόν Ἱερό Ναό τοῦ Ἅγιου Νικολάου στό Μπάρι καί ξεκίνησε μέ τήν προτροπή τοῦ πατρός Βασιλείου νά είναι γιά τούς συμμετέχοντες ὀναψυχή καί ὅχι ..."κατάψυξη", στόχος ὁ ὅποιος, κατά γενική ὁμολογία, ἐπετεύχθη.

Τήν πρώτη ἡμέρα τῆς ἐκδρομῆς (16/6), ἀναχωρῶντας ἀπό τήν Ἀθήνα, βρεθήκαμε στό λιμάνι τῆς Πάτρας ὅπου καί ἐπιβιβαστήκαμε στό πλοϊο μέ προορισμό τήν Ἰταλία καί διανυκτερεύσαμε ἐν πλῷ.

Τό ταξίδι μας διά θαλάσσης τελείωσε τό μεσημέρι τῆς δεύτερης ἡμέρας (17/6) ὅταν φτάσαμε στό λιμάνι τῆς Ἀνκόνα. Ἀπό ἐκεῖ ἀναχωρήσαμε ὁδικῶς γιά τήν περιοχή τῆς Τοσκάνης καί εἰδικότερα γιά τή Φλωρεντία ὅπου καί ἀκολούθησε ξενάγηση-περιήγησή μας σέ ἀξιοθέατα τῆς ὑπέροχης αὐτῆς πόλης τῆς ὀναγέννησης. Εἶχαμε τήν εὐκαιρία νά βρεθοῦμε στήν πλατεία τοῦ Ντουόμο (Piazza del Duomo) ὅπου δεσπόζει ὁ μεγαλοπρεπής καθολικός ναός, τό Ντουόμο (Duomo), ἡ Σάντα Μαρία ντέλ Φιόρε (Santa Maria del Fiore), στήν καρδιά τῆς πόλης καί νά θαυμάσουμε τό ψηλότερο αὐτό κτήριο τῆς μέ τίς μαρμάρινες πολύχρωμες ἐπενδύσεις καί τόν ἐντυπωσιακότατο τρούλο τοῦ Μπρουνελέσκι, ἐπαναστατικό ἐπίτευγμα ἔξαίρετης ἀρχιτεκτονικῆς (χτίστηκε χωρίς σκαλωσιές), σέ συνδυασμό μέ τό Κωδωνοστάσιο (Campanile) τοῦ Τζότο (Giotto) ἐπενδυμένο μέ λευκό, πράσινο καί κόκκινο μάρμαρο Τοσκάνης καί τό Βαπτιστήριο (ὅπου βαπτίστηκαν πολλοί διάσημοι

Φλωρεντινοί, ὅπως ὁ Δάντης) μέ τίς πασίγνωστες ἀνατολικές θῦρες τοῦ Γκιμπέρτι, τίς "Πῦλες τοῦ Παραδείσου" κατά τόν Μιχαήλ Ἀγγελο. Στή συνέχεια, βαδίζοντας ἀνάμεσα σέ ἀρχιτεκτονικά ἀριστουργήματα, εἴχαμε τήν εὐκαιρία νά θαυμάσουμε τή μοναδική τέχνη πού ὀνέδειξε τήν πόλη καί κατολήξαμε στήν Πιάτσα ντέ λά Σινιορία (Piazza della Signoria), τήν καρδιά τῆς πολιτικῆς ζωῆς τῆς Φλωρεντίας, ἡ ὅποια είναι κυριολεκτικά μία "ὑπαίθρια πινακοθήκη", μέ τό μεσαιωνικό Παλάτσο Βέκιο (Palazzo Vecchio) νά ἔξακολουθεῖ νά είναι τό Δημαρχεῖο της. Ἡ πλατεία αὐτή κοσμεῖται ἀπό συνθέσεις διασήμων γλυπτῶν μέ ἀποκορύφωμα τό Δαβίδ, τό περίφημο ἄγαλμα τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου (Ἀντίγραφο), πραγματικό στολίδι στή μπροστινή δεξιά πλευρά τοῦ Παλάτσο Βέκιο. Συνεχίζοντας τήν περιήγησή μας συναντήσαμε τό Ούφίτσι (Uffizi), τή διάσημη πινακοθήκη πού στεγάζει, ἐκτός ἀπό ἀρχαία ἑλληνικά καί ρωμαϊκά γλυπτά, μεταξύ ὄλων καί πασίγνωστα ἔργα τῶν μεγαλύτερων ἵταλῶν ζωγράφων, ὅπως τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου, τοῦ Μποτιτσέλι, τοῦ Τισιανοῦ, τοῦ Λεονάρντο ντά Βίντσι, τοῦ Τζιότο, κ.λ.π.. Περνῶντας τό Ούφίτσι τά βήματά μας μᾶς ὠδήγησαν στίς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ Ἀρνου καί στήν μεσαιωνική Πόντε Βέκιο (Ponte Vecchio), τήν παλαιότερη γέφυρα τῆς πόλης, ἀπό τήν ὅποια ἀπολαύσαμε ἔνα ὑπέροχο ἥλιοβασίλεμα μέ θέα τόν ποταμό καί τή γέφυρα Σάντα Τρινιτά (Santa Trinità).

Τό μεσημέρι τῆς τρίτης ἡμέρας (18/6) ἀναχωρήσαμε γιά τή Ρώμη μέσω Σιένας, τῆς καλύτερα διατηρημένης μεσαιωνικῆς πόλης τῆς Ἰταλίας, χτισμένης σέ ἑπτά λόφους, ὅπως καί ἡ Ρώμη. Ἐκεῖ περπατήσαμε στά ἀνηφορικά μεσαιωνικά τῆς καλντερίμια, τά περιστοιχισμένα ἀπό μεσαιωνικά σπίτια καί φτάσαμε στήν Πιάτσα ντέ λ Ντουόμο. Στήν πλατεία αὐτή δεσπόζει ὁ ἐντυπωσιακός γοτθικός καθεδρικός ναός τῆς Σιένας, τό Ντουόμο. Συνεχίζοντας τή βόλτα μας στό χρόνο καταλήξαμε στήν πανέμορφη Πιάτσα ντέ λ Κάμπο (Piazza del Campo), τήν κεντρική πλατεία τῆς πόλης σέ σχῆμα κοχυλιοῦ, πού χωρίζεται σέ ἐννέα διακριτούς τομεῖς καί περιβάλλεται ἀπό κομψά μέγαρα, μέ τήν Φόντε Γκαΐα (Fonte Gaia) στό κέντρο της, μία ὄρθογώνια κρήνη-συντριβάνι κοσμημένη μέ ἄγαλματα καί ἀντίκρυ τῆς τό Παλάτσο Πούμπλικο (Palazzo Pubblico), τό κομψό γοτθικό δημαρχεῖο μέ τό κωδωνοστάσιό του πού, μέ ὕψος 102 μέτρα, είναι ὁ δεύτερος ψηλότερος πύργος τῆς μεσαιωνικῆς Ἰταλίας. Μετά τήν ἐπίσκεψή μας στή Σιένα, συνεχίσαμε τό ταξίδι μας καί φτάνοντας στή Ρώμη κάναμε μία πρώτη γνωριμία μέ τήν πόλη τή νύχτα ἀπολαμβάνοντας τά φωταγωγημένα ἀξιοθέατά της.

Ἡ τέταρτη ἡμέρα (19/6), Κυριακή, ξεκίνησε μέ τόν ἐκκλησιασμό μας στόν ὄρθοδοξο Ἱερό Ναό τοῦ ἀγίου Θεόδωρου στή Ρώμη (S. Teodoro al

Palatino) καί συνεχίστηκε μέ τήν ξενάγησή μας στήν "αἰώνια πόλη". Έπισκεφτήκαμε τόν Ἀγιο Πέτρο στό Βατικανό, τήν ἐπιβλητική μνημειώδη βασιλική μέ τόν ψηλότερο τροῦλο στόν κόσμο (ύψους 136 μέτρων), ἔργο τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου, στήν ομώνυμη πλατεία μέ τήν ὑπέροχη κιονοστοιχία τοῦ Μπερνίνι. Στό ἐσωτερικό τοῦ Ναοῦ θαυμάσαμε ἀριστουργήματα τῶν μεγαλύτερων ἵταλῶν καλλιτεχνῶν, ὅπως τήν Πιετά (Pieta), τό διάσημο μαρμάρινο γλυπτό τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου καί τό πολυτελές μπαρόκ στέγαστρο-οὐρανό (Baldacchino) τοῦ Μπερνίνι.

Περάσαμε ἀπό τό Κολοσσαῖο, τό μεγαλύτερο ἀμφιθέατρο τῆς Ρώμης, διασχίσαμε πλατεῖες καί λεωφόρους γεμάτες καλλιτεχνήματα ἀλλά καί τόν ποταμό Τίβερη ἀπό γέφυρες, ὅπως ἡ Πόντε Σάντ' Αντζελο (Ponte sant'Angelo), θαυμάσαμε μοναδικά μνημεῖα καί ιστορικούς χώρους. Καταλήξαμε στήν Πιάτσα Βενέτσια (Piazza Venezia) ὅπου δεσπόζει τό τεράστιο ἐντυπωσιακότατο μνημεῖο πρός τιμήν τοῦ Βίκτωρα Ἐμμανουήλ, πρώτου βασιλιά τῆς Ἰταλίας καί περπατήσαμε στό Καπιτώλιο (Campidoglio), τήν ἀκρόπολη τῆς ἀρχαίας Ρώμης. Στή βραδινή μας βόλτα εἶχαμε τήν εὐκαιρία νά ἀτενίσουμε φωτισμένες τίς γλυπτές συνθέσεις στή Φοντάνα ντί Τρέβι (Fontana di Trevi), τήν μεγαλοπρεπέστερη κρήνη τῆς Ρώμης, πού καταλαμβάνει ὀλόκληρη τήν μικρή Πιάτσα ντί Τρέβι καί αὐτές στή Φοντάνα ντέλ Μόρο (Fontana del Moro) καί στή Φοντάνα ντέι Κουάτρο Φιούμι (Fontana dei Quattro Fiumi - "Κρήνη τῶν Τεσσάρων Ποταμῶν"), σχεδιασμένες

ἀπό τὸν Μπερνίνι στήν μπαρόκ Πιάτσα Ναβόνα (Piazza Navona), τή θεατρικότερη πλατεία τῆς Ρώμης ὅπου δεσπόζουν, ἐπίσης καὶ τά ἀρχιτεκτονικά ἀριστουργήματα τοῦ Μπορούμινι.

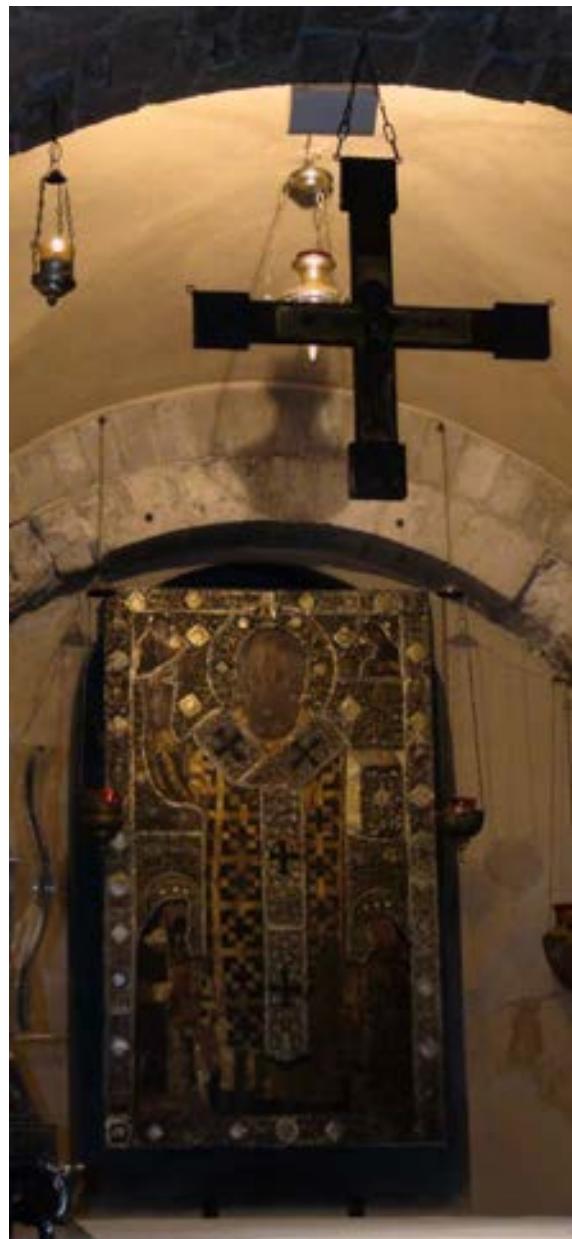
Τήν πέμπτη ἡμέρα (20/6) αναχωρήσαμε ἀπό τή Ρώμη μέ προορισμό τήν Πομπήια μέσω Νάπολης, στήν ὅποια εἶχαμε σύντομη περιήγηση καὶ παραμονή. Στήν Πομπήια ξεναγηθήκαμε στά κυριότερα ἀξιοθέατα τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου τῆς πόλης, πού θάφτηκε μαζί μέ τοὺς κατοίκους τῆς μετά ἀπό μία τρομερή θύελλα στάχτης κατά τήν ἔκρηξη τοῦ Βεζούβιου τό ἔτος 79 μ.Χ. Εἴδαμε τήν Ἀγορά (Forum), ναούς, κατοικίες, λεωφόρους, δρόμους καὶ καταστήματα τῆς ἐποχῆς ἑκείνης, καθώς καὶ γύψινα ἐκμαγεῖα τῶν σωμάτων κατοίκων τῆς πόλης πού πέθαναν ἀπό τά τοξικά ἀέρια ἐνῷ ἔκαναν τίς καθημερινές τους ἐργασίες. Τό βράδυ καταλήξαμε στό Μπάρι.

Τήν ἕκτη ἡμέρα (21/6) ἐπισκεφτήκαμε τή Βασιλική τοῦ Ἀγίου Νικολάου (Basilica di San Nicola), τόν μεγαλοπρεπῆ αὐτόν χριστιανικό Ναό, ὁ ὅποιος βρίσκεται στήν καρδιά τῆς παλιᾶς πόλης τοῦ Μπάρι καὶ ἀποτελεῖ ἔνα ἀπό τά πιό λαμπρά δείγματα τῆς τοπικῆς ἀρχιτεκτονικῆς (ρωμανικός ρυθμός Ἀπουλίας). Τά Ἱερά Λείψανα τοῦ Ἀγίου διατηρήθηκαν στά Μύρα ἔως καὶ τόν ἐνδέκατο αἰώνα, ὅταν τό 1087 κάποιοι ναῦτες τά μετέφεραν στό Μπάρι. Σήμερα εἶναι τοποθετημένα σέ κρύπτη, σέ ὑπόγεια ἐκκλησία τοῦ Ναοῦ, ὅπου ὑπάρχει Ἀγία Τράπεζα μέ τή μαρμάρινη λάρνακα τῶν λειψάνων στή βάση της καὶ ἐκτίθενται σέ προσκύνημα, μέ μεγάλη ἐπισκεψιμότητα, πιστῶν, τόσο ὄρθοδόξων ὅσο καὶ καθολικῶν.

Στίς 6/12, ήμέρα έορτασμοῦ τῆς μνήμης τοῦ Ἅγιου Νικολάου οἱ κληρικοί κατεβάζουν ἔνα φλασκί στὸν ὑπόγειο τάφο γιά νά γεμίσει μέ τό Ἅγιο Μῦρο πού ἀναδύεται ἀπό τά λείψανα τοῦ "μυροβλύτη" Ἅγιου. Στὸν ὑπόγειο αὐτό τάφο εἶχαμε τήν ἴδιαίτερη εὐλογία νά προσκυνήσουμε ὅλοι μας μέ τή σειρά, σέ μία ἀτμόσφαιρα ἴδιαίτερης κατάνυξης καί μοναδικῆς συγκίνησης, τά ιερά λείψανα τοῦ Ἅγιου Νικολάου ἀπ' εὐθείας στή μαρμάρινη λάρνακα, ὅπου φυλάσσονται, πίσω ἀπό τό σιδερένιο κιγκλίδωμα. Κατά τή διάρκεια τοῦ προσκυνήματός μας ὁ πατήρ Πασχάλης ἔψελνε τήν παράκληση τοῦ Ἅγιου Νικολάου ἐνώ ὁ πατήρ Χρυσόστομος σταύρωνε τόν καθένα μας μέ λάδι ἀπό τό καντῆλι τοῦ ἄγιου.

Μετά τό προσκύνημά μας καί ἀφοῦ πήραμε γιά εὐλογία λάδι ἀπό τό καντῆλι τοῦ ἄγιου καί ἄγιο μῦρο ἀπό τά λείψανα του, ἐπισκεφτήκαμε τό ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρον μουσεῖο τοῦ ἄγιου Νικολάου (Museo Nicolaiano), τό ὅποιο λειτούργησε μόλις τό Φεβρουάριο τοῦ 2010, ὅπου ἐκτίθενται ἔργα ἀπό τή βυζαντινή περίοδο ἕως τίς μέρες μας, τά ὅποια ἀνήκουν στή Βασιλική τοῦ ἄγιου Νικολάου, ὅπως, μεταξύ ὄλλων, ιερά σκεύη, πίνακες, εἰκόνες, κ.ἄ., σημαντικά τόσο γιά τή θρησκευτική ὅσο καί γιά τήν ιστορική καί καλλιτεχνική τους ἀξία. Στό τέλος τῆς ἐπίσκεψής μας παρακολουθήσαμε μία προβολή σχετική μέ τή μορφή τοῦ ἄγιου Νικολάου, τήν ἀνακομιδή τῶν λειψάνων του, τήν ιστορία τῆς Βασιλικῆς, κ.λ.π.. Στή συνέχεια, πρίν τήν ἀναχώρησή μας ἀπό τήν Ἰταλία, κάναμε μία σύντομη γνωριμία μέ

τήν παλιά καί τή νέα πόλη τοῦ Μπάρι.

Τήν ἔβδομη καί τελευταία ἡμέρα τῆς ἐκδρομῆς, (22/6) μετά τήν ἄφιξή μας στό λιμάνι τῆς Πάτρας εύτυχήσαμε, πρίν ξεκινήσουμε γιά τήν ἐπιστροφή μας στήν Ἀθήνα, νά ἐπισκεφθοῦμε τούς δύο Ἱερούς Ναούς τοῦ πολιούχου τῆς Πάτρας ἀγίου Ἀνδρέα. Στόν νέο μεγαλοπρεπή Ναό, ό όποιος εἶναι, ὅχι μόνο ό μεγαλύτερος Ναός τῆς Ἐλλάδας καί τῶν Βαλκανίων, ἀλλά καί ἕνας ἀπό τούς μεγαλύτερους τῆς Εὐρώπης, εἶχαμε τήν εὐλογία νά προσκυνήσουμε τήν τιμία κάρα τοῦ ἀγίου. Στόν παλαιό ναό, πού χτίστηκε στή θέση ὅπου μαρτύρησε ό ἀπόστολος Ἀνδρέας καί ό όποιος ἐσωτερικά εἶναι μία περίφημη τρίκλιτη βασιλική, προσκυνήσαμε τόν μαρμάρινο τάφο τοῦ ἀγίου, ό όποιος βρίσκεται στό μπροστινό καί δεξιό τμῆμα τοῦ Ναοῦ, κοντά στό Ἅγιο Βῆμα. Κατεβήκαμε, ἐπίσης, στό πηγάδι τοῦ ἀγίου Ἀνδρέα, στά δεξιά τοῦ παλαιού Ναοῦ καί πήραμε γιά βοήθειά μας ἀγίασμα ἀπό τήν ὑπάρχουσα στό θολωτό σπήλαιο πηγή.

Στήν ἐκδρομή αὐτή εἶχαμε τή σπάνια τύχη νά ἔχουμε ἀρχηγό-συνοδό μας τόν πατέρα Πασχάλη, ό όποιος ἔδωσε τόν καλύτερο ἔαυτό του σέ ὅλα τά ἐπίπεδα καί συνέβαλε τά μέγιστα στήν ἐπιτυχία τοῦ ταξιδίου. Κατάφερε νά συμβιβάσει τίς διαφορετικές προσωπικότητες πενήντα ἀτόμων καί ἄνω ἐπικοινωνώντας μέ ὅλους μας ἀκούραστα, μέ ἐξαιρετική διάθεση καί διευθετώντας ὅλα τά ζητήματα πάντοτε μέ τό χαμόγελο. Ὡταν φιλικός καί εὐχάριστος ἀλλά καί συνάμα συμβουλευτικός ώς πατέρας μας. Ἐλπίζουμε στό μέλλον νά λάβει τήν πρωτοβουλία γιά τή διοργάνωση καί ἄλλων ἐκδρομῶν. Ἐμεῖς πάντως τόν προτρέπουμε καί πάνω ἀπό ὅλα τόν εὐχαριστοῦμε ἀπό τά βάθη τῆς καρδιᾶς μας γιά τήν προσπάθεια, τήν ὑπομονή καί τήν καλοσύνη του, καθώς καί τήν πρεσβυτέρα Μαρία γιά τή σημαντική ὑποστηρικτική παρουσία της. Ἐνα σημαντικό κέρδος τῆς ἐκδρομῆς, τῆς όποίας ό ἀπολογισμός ὥταν θετικότατος, εἶναι ὅτι οί συμμετέχοντες εἶχαμε τή μοναδική εὐκαιρία νά ἔρθουμε σέ ἐπαφή, νά συναναστραφοῦμε ό ἔνας τόν ἄλλο καί νά ἀνταλλάξουμε ἀπόψεις. Ἐτσι, ἤρθαμε πιό κοντά μέσα ἀπό τήν καθημερινή ἐπαφή καί συνομιλία.

Εἴθε νά μᾶς προστατεύει ό ἄγιος Νικόλαος καί ό Θεός νά μᾶς εὐλογήσει νά πραγματοποιήσουμε καί ἄλλες προσκυνηματικές ἐκδρομές μέ όμονοια καί σύμπνοια.

”Αννα Μανωλάκη
Δικηγόρος

ΑΠΟΣΤΑΓΜΑΤΑ ΟΜΙΛΙΩΝ-ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ

μέθέμα τίς «**ΞΕΩΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ**» τοῦ Ἀγ. Αύγουστίνου
καὶ Ὁμιλητή τόν π. Βασιλείου Βολουδάκη

Οἱ ὄμιλες-συζητήσεις μέθόδη γό τό ἀνωτέρω θιβλίο τοῦ ἀγίου Αύγουστίνου συνεχίζονται στίν Πνευματική μας Ἐστία. Θά παραθέσουμε στό σημείωμά μας αὐτό, τήν παράθεσην ἀποσταγμάτων τῆς ἀναλύσεως τοῦ π. Βασιλείου στή γενική θεματική ἐνότητα «Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΝΟΣ ΦΙΛΟΥ».

‘Ο ἄνθρωπος τελειοποιεῖται μόνο ἂν σχετισθεῖ μέτον Θεό.
‘Ο ἔγγαμος βοηθεῖται σ’ αὐτό ἀπό τή συνυγία.

Μέθαφορμή τήν πνευματική καὶ ψυχική σχέσην καὶ ταύτισην τοῦ ἀγίου Αύγουστίνου μέτο φίλο του ἐξετάστηκε τό ζήτημα γιατί ὁ ἄνδρας ἔχει τόσο μεγάλη ἀνάγκη ἀπό τήν ἀνδρική παρέα γιά νά βρεῖ τήν ἰσορροπία του, τούλαχιστον σέ πολύ μεγαλύτερο βαθμό ἀπό ὅτι ἡ γυναικά ἀποζητᾶ τή γυναικεία συντροφιά γιά τόν ἴδιο ἀκριβῶς λόγο. Ἄναρωτιθήκαμε μήπως αὐτό ἵστορικά σχετίζεται μέτο γεγονός ὅτι στίς πρώτες κοινωνίες ὁ ἄνδρας εἶχε ἀνάγκη ἀπό τή βοήθεια καὶ τή συμπαράσταση ἐνός ἄλλου ἄνδρα γιά συμπολεμιστή ἡ μήπως ἡ ἀπόσταση τῶν ἀνδρῶν ἀπό τής γυναικες εἶναι κάτι πολύ πιό βαθύ, ἵσως γιατί τούς θυμίζει τά ἀποτελέσματα τῆς παρακοῦς.

Τό γεγονός εἶναι ὅτι ὅση ἀξία καὶ νά ἔχει ἡ γνώση τῆς ἵστορίας δέν ἔχει καμμία σημασία στή διερεύνηση τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς. Εἶναι βέβαιο ὅτι ὅποιος χρησιμοποιήσει τήν ἵστορία γιά νά διερευνήσει τήν ἀνθρώπινη ψυχή, θά πέσει ἔξω. Ἀντίθετα, ὅποιος γνωρίζει τήν ἀνθρώπινη ψυχή, ἔρευνα σέ βάθος τήν ἵστορία καὶ τήν ἐρμηνεύει. ‘Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ κάθε ἄνθρωπος μόνο μέτο σχέσην του μέτο Θεό τελειοποιεῖται. Στούς ἔγγαμους ἀνθρώπους συγκεκριμένα δέν εἶναι ἡ ἀσφάλεια τοῦ γάμου αὐτή πού ἔξασφαλίζει τήν ἰσορροπία τους. Γιά νά γίνει κάθε ἔγγαμος ἄνθρωπος ἱκανός γιά τή σχέση μέτο Θεό, πρέπει νά ἀποκτήσει τό ‘ἄλλο του μισό’. ‘Ἄν εἶναι γυναικά, θά ἀποκτήσει τό μισό πού ἔχει κάσει ἀπό τήν ἀνδρική ψυχολογία καὶ ὁ ἄνδρας θά ἀποκτήσει τό ἄλλο μισό πού ἔχει κάσει ἀπό τή γυναικεία ψυχολογία.

Δέν ἐννοοῦμε, ἀσφαλῶς, νά προσθέσει ὁ ἄνδρας τήν ψυχολογία τῆς γυναικας στή δική του καὶ τό ἀντίθετο ἄλλα μέτο βοήθεια τῶν δύο φύλων οἱ ἄνθρωποι ἐνεργοποιοῦν, ἀποφυλακίζουν, ἀποδεσμεύουν τά στοιχεῖα τοῦ

χαρακτήρα τους πού ἔχουν ἀπροφήσει. Στί γυναίκα ἔρχεται σέ δεύτερη μοίρα ἢ λογική καί προηγεῖται τό συναίσθημα, ἢ προθυμία, ἢ θυσία, ἢ ἀφιέρωση καί ἢ αὐταπάρνηση. Στόν ἄνδρα ὑπάρχει μέν ἢ λογική, ἀλλά μέ φυλακισμένο τό συναίσθημα, μέ φυλακισμένη αὐτή τή "δροσιά" τῆς ψυχῆς, ὅποτε καί ἢ λογική του ξηραίνεται καί περιορίζεται. Στί γυναίκα, ἐξ ἀλλού, αὐτός ὁ αὐθορμητισμός, αὐτή ἢ ὀλόψυχη ἀφιέρωση ἔχει συχνά τήν ἀτυχῆ κατάληξη τῆς πεταλούδας πού τρέχει πρός τό φῶς καί ἐκεῖ καίγεται ἀπό τό ἀλόγιστο καί χωρίς στόχο τρέξιμο. Καί αὐτό συμβαίνει γιατί ἢ ἀφιέρωσή της δέν ἔχει σταθερότητα ἀλλά εἶναι ξεκάρφωτη καί διαθέσιμη στόν κάθε πλειοδότη.

‘Ο ἰσορροπημένος μοναχός συνδυάζει τίν πληρότητα τοῦ συναισθήματος καί τή σταθερότητα τῆς λογικῆς

Ἐκτός ἀπό τό γάμο κι ὁ μοναχισμός εἶναι πολύ δύσκολος κι ὄχι, ὅπως πολλοί νομίζουν, ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης ἀσκησης, τῆς νηστείας, τῆς ἀγρυπνίας καί τῆς προσευχῆς. Γιά κάποιον πού εἶναι μαθημένος νά ἀγωνίζεται στή zωή του εἶναι πολύ εὔκολα ὅλα αὐτά. Καί εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὑπάρχουν ἄνθρωποι μέσα στόν κόσμο πού κάνουν πολύ μεγαλύτερες θυσίες ἀπό κάποιους τούλαχιστον, μοναχούς. Τό δύσκολο γιά τό μοναχό εἶναι νά ἀπελευθερώσει τά στοιχεῖα τῆς ψυχῆς του πού ἔχουν ἀποκοιμηθεῖ γιά νά μή μείνει ἔνας ἄνθρωπος στερημένος. Ἐνας στερημένος ἄνθρωπος εἶναι ἀδύνατον νά ἐνωθῇ ἀπόλυτα καί ἀποκλειστικά μέ τόν Θεό. Κατά τά λεγόμενα τῆς γερόντισσας Ἀλεξάνδρας (τῆς θείας τοῦ π. Ἐπιφανίου Θεοδωροπούλου) "ὁ μοναχός γεννιέται, δέν γίνεται. Δέν μπορεῖς ἔναν ἄνθρωπο νά τόν κάνεις μοναχό". Δηλαδή, ἡ γεννήθηκε ἔτσι, ἡ θά παλεύει σέ ὅλη του τή zωή νά τό κατορθώσει καί στό τέλος θά γίνει κάτι μίζερο. Ὁ μοναχός γιά νά εἶναι ἰσορροπημένος πρέπει νά συνδυάζει τίν πληρότητα τοῦ συναισθήματος καί τῆς λογικῆς σέ ἀπόλυτη ἀρμονία μεταξύ τους ὥστε νά ἀποκτήση τή σταθερότητα, τήν ἔδραία καί ἀμετακίνητη πίστη.

Οἱ φιλίες μεταξύ ὁμοφύλων εἶναι συνήθως κατ' ὄνομα φιλίες

Στήν πραγματικότητα ἢ κατ' ὄνομα φιλία δύο ἀνδρῶν δέν διαφέρει ἀπό τή φιλία δύο γυναικῶν μέ τήν ἔννοια ὅτι δέν τούς προσφέρει ἀπολύτως τίποτα. Ἄν πλησιάσετε συντροφιές ἀνδρῶν θά ἀκούσετε γιά ποιά πράγματα μιλᾶνε: γιά αὐτοκίνητα ἡ γιά τό ποδόσφαιρο, γιά τό ψάρεμα ἡ τό κυνήγι, γιά γυναικες ἡ γιά προβλήματα τῆς δουλειᾶς τους. Έχετε ἀκούσει δύο ἄνδρες νά συζητᾶν γιά τό πῶς ἀντιμετωπίζουν τή σύζυγό τους ἡ τίς εὐθύνες τοῦ σπιτιοῦ ἡ γιά τό ποιά σχέση πρέπει νά ἔχει ὁ ἄνδρας μέ τή γυναίκα; Ἄρα ποιά εἶναι

νή σπρίξη πού προσφέρει ό ἄνδρας σέ έναν ἄλλο ἄνδρα; 'Η ἀλήθεια εἶναι ὅτι ό ἄνδρας δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπό σπρίξη ἀλλά ἀπό "δροσιά" γιατί ό ἄνδρας εἶναι ἀπό μόνος του σπριγμένος. Μήν κοιτᾶτε πού οι ἄνδρες δέν ἀναλαμβάνουμε τίς εὐθῦνες μας. Η ἀλήθεια εἶναι ὅτι εἴμαστε πολύ σπριγμένοι στὸν ἀνευθυνότητα μας καὶ ἔτι μένουν μετέωρα, στὸν ἀναβολή. Οἱ ἄνδρες συνηθίζουμε νά λέμε στίς γυναῖκες ὅτι δέν ἔσυχάσουν ποτέ. Τό ὅτι δέν ἐφησυχάζει ή γυναίκα εἶναι, βέβαια, ἀλήθεια γιατί, ὅπως λέει ό ἄγιος Ἰωάννης ό Χρυσόστομος, ή γυναίκα ἔχει τὴν τάση νά μεριμνᾷ διαρκῶς γιά τὰ πάντα καὶ νά ἔξετάζει τὰ πάντα λεπτομερῶς καὶ μέ ἐπιμονή.

'Από τὸν ἄλλην πλευρά, δύο γυναῖκες σπρίζονται ἄραγε ἀπό μόνες τους στὴ φιλία; Καί ἂν ναί, τί σπριγματα ἔχουν; Στὸν πραγματικότητα, αὐτό πού τοὺς δείπει ἀπό τὸν ἄνδρα τους τὸ ἀναζητοῦν ἡ μία ἀπό τὸν ἄλλην, χωρὶς ὅμως ἀποτέλεσμα γιατί, στὸν καλύτερην περίπτωση, συζητοῦν τὰ προβλήματα πού ἔχουν μέ τοὺς ἄνδρες τους καὶ ὅχι ὅτι τοὺς βοηθάει νά βροῦν λύση σὲ αὐτά. Οἱ περισσότερες γυναῖκες, ὅμως, συζητοῦν μόνο καὶ μόνο γιατί ἡ ὥρα τῆς συζήτησης εἶναι γι' αὐτές τὸ σπουδαῖο καὶ ὅχι τὸ θέμα πού συζητοῦν. Οἱ γυναῖκες θέλουν νά ἔχουν παρέα καὶ ὅσο περισσότερην ὥρα τὴν ἔχουν, τόσο καλύτερην εἶναι ἡ παρέα. Εἶναι παρατηρημένο ὅτι ἂν μία γυναίκα δέν ἔχει μία ἄλλη στὴ διάθεσή της γιά πολλές ὥρες, δέν μπορεῖ νά τὴν κάνει φίλη. Έχετε δεῖ δύο γυναῖκες νά μή βλέπονται καθόλου καὶ νά εἶναι πολύ φίλες; Θά εἶναι πολύ σπάνιο. Βεβαίως μπορεῖ νά ὑπάρχει ἐκτίμηση καὶ ἀποδοχή, ἀλλά ἔχει καλαρώσει ἡ φιλία.

Τελικά ἡ πραγματική φιλία εἶναι αὐτό πού λέει ό ἄγιος Νεκτάριος: "Σχέσις ὑγιαινούσης ψυχῆς πρός ψυχήν ὑγιαίνουσαν". 'Επειδή δέν ὑπάρχουν πολλές ὑγιαίνουσες ψυχές γι' αὐτό δέν ὑπάρχουν ὑγιεῖς φιλίες. "Ολες οἱ ἄλλες σχέσεις εἶναι μόνο κατ' ὄνομα φιλίες. Αὐτή λοιπόν ἡ μή ὑγιής φιλία πού εἶχε ό ἄγιος Αὔγουστῖνος μέ τὸ φίλο του ἦταν μία σχέση πού εἶχε "στραβώσει", γι' αὐτό ό Θεός τὴ σταμάτησε ἀπότομα παίρνοντας τὸ φίλο του κοντά Του, ἀφοῦ προηγήθηκε ἡ ραγδαία ψυχική του μεταμόρφωση μέ ἀποκορύφωμα τὸ βάπτισμα, πού τὸν ἀναγέννησε, τὸν ἀνέπλασε καὶ τὴ μετάνοιά του πρὶν τὸ σωματικό του θάνατο. Μέ αὐτό τὸν τρόπο ό Θεός τὸν ἔσωσε καὶ ἀφοσε τὸν ἄγιο Αὔγουστῖνο μόνο του, μετέωρο, χωρὶς τὸ πρόσωπο ἐκεῖνο πού τοῦ ἔδινε τὴ σχέση πού ζητοῦσε, μέχρις ὅτου ὀλοκληρώθηκε καὶ τοῦ ἔδιου ἡ μεταστροφή καὶ ἡ μετάνοια καὶ ἀντελήφθη ὅτι δέν ἔψαχνε μία ὁποιαδήποτε ἀνθρώπινη σχέση ἀλλά τὴ σχέση μέ τὸν Θεό!

"Αννα Μανωλάκη
Δικηγόρος

Η ΕΝΟΡΙΑ ΩΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ

Όμιλίες μέ σκοπό νά βοηθηθοῦμε στήν
πνευματική μας ζωή γίνονται στήν Ένορία μας:

• Κάθε **KΥΡΙΑΚΗ** πρωΐ, μετά τήν Θ. Λειτουργία, ἀπό τίς **11:30** ἕως τίς **1:30** τό μεσημέρι, στήν Πνευματική μας Έστια(δόδος Μαυρομιχάλη 96),
μέ γενικό θέμα:

«Τό βιβλίο “'Εξομολογήσεις” τοῦ 'Αγίου Αύγουστίνου:
Τά προβλήματα τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου
“καὶ σήμερον” τά αὐτά ».

Κατά τήν διάρκεια τῆς ἀναπτύξεως τοῦ θέματος γίνεται διάλογος μέ τούς ἀκροατές.
Πρό τῆς ἐνάρξεως τῆς ὁμιλίας παρατίθεται δωρεάν ἔνα μικρό πρόγευμα
πρός ἀναψυχήν τῶν προσερχομένων εύθύς μετά τή Θ. Λειτουργία.

• **Στήν ίδια Πνευματική ΕΣΤΙΑ, Μαυρομιχάλη 96,**
γίνονται κάθε Τρίτη :

• Τά **ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ** τῆς **ΤΡΙΤΗΣ**, ὀλοκληρώθηκαν στής 31 Μαΐου.
Τά Θεολογικά μαθήματα θά ἐπαναρχίσουν στής **4 Οκτωβρίου 2011**.

• **Η ΣΧΟΛΗ ΣΥΖΥΓΩΝ & ΓΟΝΕΩΝ** περάτωσε καὶ αὐτή τόν κύκλο τῶν
σεμιναρίων στής 31 Μαΐου καὶ θά ἐπαναλειπούργηστ τήν **1 Νοεμβρίου 2011**.
'Υπεύθυνος Συνάξεων: π. **Βασίλειος Βολουδάκης**.

• **Κάθε ΤΕΤΑΡΤΗ** ἀπόγευμα, στό Παρεκκλήσιο τοῦ 'Αγ. Νεκταρίου μετά τήν
'Εσπερινό καὶ τήν Παράκλησην οἱ ὁμιλίες ἔχουν γενικό θέμα: «**Θέματα ἀπό
τήν Παλαιά καὶ τήν Καινή Διαθήκη**».
'Υπεύθυνος - Συντονιστής: π. **Φίλιππος Μίαρης**.

